

Kulinarski leksik na području općine Dobrinj

Crnčić, Anita

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:208742>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Katedra za dijalektologiju i povijest hrvatskoga jezika

KULINARSKI LEKSIK NA PODRUČJU OPĆINE DOBRINJ

DIPLOMSKI RAD

12 ECTS-a

ANITA CRNČIĆ

Zagreb, rujan 2020.

Mentorica

Prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam diplomski rad *Kulinarski leksik na području općine Dobrinj* izradila potpuno samostalno uz stručno vodstvo mentorice prof. dr. sc. Mire Menac-Mihalić. Svi podaci navedeni u radu su istiniti i prikupljeni u skladu s etičkim standardom struke. Rad je pisan u duhu dobre akademske prakse koja izričito podržava nepovredivost autorskog prava te ispravno citiranje i referenciranje radova drugih autora.

Vlastoručni potpis studentice :

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Dosadašnja istraživanja dobrinjskoga govora.....	2
3. O dobrinjskom području.....	6
4. Fonološka analiza.....	10
4.1. Akcentuacija.....	10
4.1.1. Akcenatske promjene.....	11
4.1.2. Akut.....	11
4.2. Vokalizam.....	11
4.3. Konsonantizam.....	13
4.4. Glasovne promjene.....	16
4.4.1. Promjene suglasnika u rubnim zonama sloga.....	16
4.4.2. Redukcija početnih samoglasnika.....	17
4.4.3. Disimilacija (razjednačavanje).....	17
4.4.4. Suglasničke proteze i enklize.....	18
4.4.5. Metateza.....	18
4.4.6. Kontrakcija.....	19
4.4.7. Depalatalizacija.....	19
5. Kulinarski leksik.....	19
6. Kulinarski rječnik.....	23
7. Transkripcija recepata.....	108
7.1. Makaruni i šurlice.....	108
7.2. Začin.....	108
7.3. Presnoc.....	108
8. Zaključak.....	108
9. Literatura i izvori.....	111
10. Popis kazivača.....	113

1. Uvod

Rad se bavi analizom kulinarskoga leksika na području općine Dobrinj i opisom dobrinjskoga govora na fonološkoj razini. Dobrinjski govor je srednjočakavski ili ikavsko-ekavski čakavski govor (usp. Lisac 2009: 95), koji pripada arhaično-konzervativnom modelu starinačkog mikrosustava otoka Krka (usp. Lukežić i Turk 1998: 320). Cilj ovoga rada je analizirati zabilježene riječi na polju kuhinje i kulinarstva, koje su dio aktivnoga, ali dijelom i pasivnoga leksika, a svrha je doprinijeti istraživanju leksika u čakavskim govorima.

Kulinarski se leksik u ovome radu promatra u najširem smislu – od kuhinje i predmeta u kuhinji i vezanih za prehranu, do specifičnih jela, voća, povrća, pića, radnji vezanih za kuhanje, jedenje i dijelom prikupljanje namirnica. Rad započinje povijesnim pregledom dobrinjskoga područja i istraživanih lokaliteta (Dobrinj i Županje) te fonološkom analizom. Središnji dio rada čine kratka analiza kulinarskog leksika i priloženi kulinarski rječnik dobrinjskoga govora, a nakon njega slijedi transkripcija tri recepta. Priloženi rječnik započinje natuknicom u kanonskom obliku, određene su joj gramatičke oznake, značenje, a zatim frazemi i sveze, ako postoje, te njihova značenja. Sve su natuknice oprimjerene rečenicama iz govorne uporabe, poredane su abecednim redom, a sinonimi su navedeni zajedno. U rječniku se nalaze leksemi dobiveni isključivo terenskim istraživanjem. Terensko istraživanje provedeno je 2017., 2019. i 2020. godine sa šest kazivača iz mjesta Dobrinj i Županje. Najstariji kazivač rođen je 1936., Vicenco Tabako, a najmlađi je rođen 1956., Mirko Crnčić. Tijekom provođenja istraživanja služila sam se slikovnim upitnikom, odnosno kazivači su trebali imenovati predmete na slikama. U slučaju da predmet nisu prepoznali odmah, pokušala sam ga opisati bez upotrebe naziva predmeta. Leksemi su također prikupljeni i polustrukturiranim i strukturiranim intervjuima. Za rad su bili jednako važni i svi neformalni razgovori koji su se vodili bez snimanja, ponekad uz zapisivanje nekih bilješki. Svi su kazivači rođeni na otoku Krku na dobrinjskom području i tu žive veći dio svog života. Na kraju rada nalazi se popis kazivača koji sadrži datum i mjesto rođenja svakog kazivača, trenutno prebivalište i detalje o svakom kazivaču. Među istraživanim lokalitetima nema znatnih razlika, a razlike među kazivačima i njihovim kazivanjima, koje sam istraživanjem zabilježila, opisala sam u radu.

U radu sam se vodila mišlju da dobrinjski govor nije homogeni sustav, zbog različitih faktora – svakodnevnih putovanja na kopno na posao i s posla, zbog prometne povezanosti, urbanizacije, napretka u komunikacijskoj tehnologiji, različitih doseljavanja i iseljavanja, odlazaka na obrazovanje u drugi grad i vraćanje natrag, utjecaja različitih medija. Prema tome,

u ovome se radu mogu pronaći i pojedine iznimke i varijacije u govoru i leksiku, koje su rezultat istraživanja ili mojih zapažanja kao istraživačice i izvorne govornice, a koje će možda biti poticajne nekome za buduća istraživanja. „Idealne su, naravno, situacije u kojima je istraživač ujedno i izvorni govornik opisivanoga govora te dio društvene i jezične zajednice koju promatra“ (Bašić 2015: 485). Smatram da to sa sobom može donijeti i dva ključna istraživačka problema. Prvi sa sobom nosi opasnost od neprepoznavanja specifičnosti u govoru, odnosno neprepoznavanje određene jezične pojave kao vrijedne spomena. Pa tako Bašić, preuzimajući Labovljevu teoriju, navodi da je „gotovo nemoguće naći govornika koji je ovladao standardnim jezikom i istodobno zadržao jasnu intuiciju o svome vernakularu“ (usp. ibid.). Drugi je problem što istraživač može početi rabiti stereotipizirane jezične karakteristike istraživanoga jezičnog sustava koje mogu dovesti do suprotnoga učinka i buke u komunikacijskom kanalu, a sve kako bi se u potpunosti odvojio od svake sličnosti sa standardnim jezičnim značajkama i na taj način naveo kazivača da govori opuštenim, neformalnim govorom (usp. ibid.). Mojem je istraživanju pomoglo to što poznajem kazivače s kojima sam razgovarala i oni poznaju mene, što mi je uvelike olakšalo intervju i stvorilo opuštenu i pozitivnu atmosferu. Prije odlaska na teren već sam poznavala dijelom kulinarski leksik ovoga kraja. Dobro poznavanje govora omogućilo mi je produbljanje pojedinih odgovora, ali i izvođenje genitiva (jednine ili množine) i prezenta (3. l. jd. i 3. l. mn.) u rječniku kada nisu potvrđeni u govoru kazivača. Istraživanje na domaćem terenu nosi i karakteristiku „temelnog bivanja unutra“, što podrazumijeva dijeljenje osnovnih znanja, osjećaja pripadnosti, emocija istraživača s istraživanima (Gulin Zrnić 2006: 77). Kazivači su za neke riječi i predmete smatrali da ih poznajem i da znam kako se nešto kaže „po domaću“, pa nisu smatrali da mi nešto moraju spomenuti i opisati, odnosno nisu razumjeli zašto mi moraju govoriti stvari koje i sama znam. Za mene sudjelovanje na terenu nije započelo istraživanjem – „boravak na terenu“ za mene je život kod kuće, što podrazumijeva i drugačiji odnos s kazivačima. Teško je razgovor s ljudima koje poznaješ svesti samo na pitanja iz upitnice i istraživanu temu. To je rezultiralo dugačkim snimkama na kojima je ponekad manje razgovora o istraživanoj temi, manje kulinarskog leksika, nego što bi se očekivalo. No ni takvi razgovori nisu nikada beskorisni, oni su u ovome slučaju poslužili i za fonološku analizu govora koja prethodi rječniku, uz korištenje relevantne literature.

2. Dosadašnja istraživanja dobrinjskoga govora

Ivan Milčetić prvi je ozbiljnije istražio krčke govore, a njegovo je dijalektološko istraživanje rezultiralo radom *Čakavština Kvarnerskih otoka* (1895). U radu prikazuje „svoje bilješke o glasovima, oblicima i o akcentu čakavskog narječja, kako se govori na otoku Krku,

Cresu i Lošinju“ (Milčetić 1895: 94). Milčetić se u radu najviše posvetio Dubašnici, zapadnom dijelu otoka Krka, otkuda je i rodom, ali bilježi zapažanja i o dobrinjskom govoru.

Krčkim govorima, između ostalog i dobrinjskim govorom, bavio se i Karl H. Meyer u knjizi *Untersuchungen zur Čakavština der Insel Krk (Veglia)* (1928). Knjiga je drugi put objavljena pod naslovom *Čakavština otoka Krka* (1996), a prevela ju je i popratila komentarima Marija Turk. H. Meyer (usp. 1996: 15) svoju zadaću vidi u istraživanju glasovnih značajki govora otoka Krka. To radi na temelju dokumenata i pisanih spomenika otoka Krka, nastalih u razdoblju od 12. do 17. stoljeća, a između ostalih kratko analizira i *Zapisnike notara dobrinjskih* (usp. ibid.: 96-100). Dobrinjski je govor, kao i ostale krčke govore, sustavno obradio Mieczysław Małecki u radu *O podział gwar Krku (z mapa)* (1929). Rad je drugi put objavljen pod naslovom *O podjeli krčkih govora* (1963) u prijevodu Iva Jelenovića u časopisu *Filologija*. Prema istraženim relevantnim izoglosama, Małecki (usp. 1963: 226) je grupirao krčke govore u dvije skupine: prvu skupinu naziva jugozapadni govori koja tvori, kako on navodi, prosječan tip čakavskoga narječja, a drugu skupinu naziva sjeveroistočni govori, čiji govori pokazuju niz individualnih obilježja, koja se razlikuju od goleme većine čakavskih narječja. Granica između tih dviju skupina ide duž puta Omišalj – Krk, ali malo prije grada Krka skreće na istok, kako bi obuhvatila južni dio otoka, koji pripada prvoj skupini govora (usp. ibid.).

Ukratko o fonološkim i morfološkim obilježjima dobrinjskoga govora piše i Ive Jelenović u svome radu *Mikrotoponimija dobrinjskog područja na otoku Krku* (1973). Govor Dobrinja obrađen je i u *Hrvatsko-srpskom dijalektološkom atlasu* (HsDA) te u *Općeslavenskom lingvističkom atlasu* (OLA) (usp. Hozjan 1990: 47). Fonološki i morfološki sustav mjesnoga govora Krasa, mjesta koje se nalazi u općini Dobrinj, obradila je u dva članka Snježana Hozjan: *Fonološki prikaz mjesnog govora Krasa* (1990) i *Govor Krasa na otoku Krku (deklinacija)* (1992).

Opsežno su krčke govore (fonologiju, morfologiju i frazeologiju) obradile Iva Lukežić i Marija Turk u knjizi *Govori otoka Krka* (1998). Autorice su klasificirale krčke govore prema odrednicama na jezičnim razinama koje su istraživale: Marija Turk je klasificirala krčke govore na temelju raščlambe fonoloških činjenica, a Iva Lukežić na temelju raščlambi morfoloških činjenica utvrđenih u krčkim mjesnim govorima. Lukežić i Turk (usp. 1998: 320) klasificirale su krčke govore u tri skupine:

1. starinački mikrosustav:

- a) arhaično-konzervativni model (omišaljsko-dobrinjsko-vrbnički tip)

b) konzervativno-inovativni model (bašćansko-puntarski tip)

2. doseljenički mikrosustav:

a) konzervativniji model (dubašljanski tip)

b) inovativniji model (šotoventsko-korničarski tip)

3. granični mikrosustav:

a) njivičarski podmodel

b) svetovidski podmodel.

Iz navedene klasifikacije vidljivo je da je dobrinjski govor dio arhaično-konzervativnog modela starinačkog mikrosustava.

Iva Lukežić u knjizi *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt* (1990.) dijeli ikavsko-ekavski dijalekt na tri poddijalekta: primorski, kontinentalni i rubni. Primorski poddijalekt obuhvaća govore primorskoga obalnog i kopnenog sektora (usp. Lisac 2009: 119), a to uključuje i otok Krk. Josip Lisac (usp. *ibid.*: 95) također navodi kako otok Krk, a to podrazumijeva i dobrinjski govor, pripada srednjočakavskom ili ikavsko-ekavskom čakavskom dijalektu.

Lisac u svojoj knjizi *Hrvatska dijalektologija 2.* (2009) kratko obrađuje i čakavski leksik u cjelini te zaključuje da je čakavsko narječje stoljećima primalo romanske utjecaje, ali je i sačuvalo znatan broj starih slavenskih leksema (usp. *ibid.*: 28). Svoju kratku analizu temelji na radu Wiesława Boryśa.

Wiesław Boryś bavi se u svojoj knjizi *Čakavske leksičke studije* (2007) proučavanjem slavenske komponente leksika čakavskog narječja, odnosno fondom čakavskoga leksičkog naslijeđa iz epohe slavenske jezične zajednice (iz praslavenske epohe), sačuvanome do naših vremena (usp. Boryś 2007: 5). Njegova je knjiga ujedno i nadopuna Skokova rječnika u njegovu slavističkom dijelu. Uz to, hrvatsko izdanje iz 2007. dopunjeno je leksičkom građom iz hrvatskih dijalektnih rječnika objavljenih između 1999. i 2003. godine te građom iz pojedinačno objavljenih etimoloških radova. Boryś (usp. *ibid.*: 10) analizira čakavske izraze koji se pojavljuju na ograničenom prostoru i imaju svoje istovrijednice u kajkavskom i/ili štokavskom narječju, ali i posebno donosi isključivo čakavske izraze koji se u drugim narječjima pojavljuju u izvedenim likovima, a osnova je sačuvana jedino u čakavštini. Zaključuje kako su se arhaizmi praslavenskog podrijetla najbolje sačuvali u sjeverozapadnim govorima (na Kvarnerskom arhipelagu, naročito na otocima Krku i Cresu, u Hrvatskome primorju i na Istarskom poluotoku) te u srednjodalmatinskim govorima (osobito na otocima Hvaru i Braču) (usp. *ibid.*: 263). Pojedine je čakavske lekseme Boryś obradio i u članku *Iz arhaičnog domaćeg leksika u*

sjevernim čakavskim govorima (1984). Neki leksemi koje Borys obrađuje u knjizi i svom članku našli su se i u priloženom rječniku u ovome radu, npr. *bīlmò* (bjelanjak) i *črnkò* (žumanjak).

Rad *Govori otoka Krka – uvod u antropološka istraživanja* (1992-1993) autora A. Sulojdžića, A. Markovića, P. Šimunovića, B. Finke analizira jezična obilježja stanovništva otoka, kao jednog od pokazatelja kulturne mikroevolucije, i/ili mogućeg mehanizma izolacije pojedinih naselja na otoku (usp. Sulojdžić i dr. 1992-1993: 431). Iz navedene analize proizašao je bazni rječnik uvršten u rad, u kojem su se našli i leksemi iz semantičkog polja prehrane, kulinarstva i kuhinje, a poslužili su za ukazivanje na znatne razlike u mjesnim govorima ispitivanih naselja. Autori zaključuju kako se razlike mogu u velikoj mjeri pripisati različitim jezičnim supstratima koji su posljedica migracija i međusobne izolacije pojedinih naselja na otoku (usp. *ibid.*).

Nina Spicijarić Paškvan provela je opsežno istraživanje romanizama na semantičkom polju kuhinje i kućanstva u govorima otoka Krka. Istraživanje je rezultiralo doktorskom disertacijom *Lessemi di origine romanza relativi alla sfera semantica dell'economia domestica attestati negli idiomi dell'isola di Veglia: analisi etimologica e lessicologica* (2012) u kojoj je autorica zapisane romanizme obradila leksikološki i etimološki.

Rječnici mjesnih govora ili skupine govora uvijek su korisni u istraživanjima leksika. *Sedmoškjani – Prvi čakavski rječnik* (2002) Branka Turčića obrađuje mjesni govor Čižića, mjesta na području općine Dobrinj. Sadrži oko pet tisuća osnovnih riječi i njihovih izvedenica. Prvi dio knjige sadrži pripovjetke na čakavici, a drugi dio knjige je rječnik. Branko Turčić navodi u kratkom tekstu, koji prethodi rječniku, kako je izabrao pretežito starije i neobičnije riječi, te njihove oblike „koji se u današnjem sve urbanijem načinu življenja sve manje rabe i koje će, prema mome sudu, čitateljima biti i najzanimljivije u usporedbi s riječima hrvatskoga standardnog književnog jezika“ (usp. Turčić 2002: 127). Autor u rječniku navodi riječi u kanonskom obliku i akcentuira ih, ali izostaju osnovne gramatičke odrednice. Uz svaku natuknicu navodi njeno značenje, ali samo uz pojedine navodi primjere govorne uporabe natuknica u sklopu rečenica (izreke, pošalice itd.). Kulinarski je leksik nešto manje zastupljen u rječniku, ali u njemu se nalaze nazivi za pojedina jela, kuhinjske predmete i radnje, voće i povrće, npr. *makarūnī, frīti, komīn, nāpa, pirūn, prāski, smokī, kùxat*. No izostaju neki osnovni pojmovi, npr. *pijāt, žlica, presnòc* (krčki kolač). U rječniku se nalaze i pojedini leksemi koje ja nisam zabilježila na terenu, npr. *šupjòtiće* (mala šuplja tjestenina). Unatoč tome što na početku rječnika izostaje uvodna analiza i što izostavlja građu koju, prema njegovoj osobnoj procjeni,

smatra neatraktivnom, ovaj je rječnik značajan prinos proučavanju čakavskog dijalektnog leksika na području općine Dobrinj.

3. O dobrinjskom području

Općina Dobrinj, s istoimenim središtem, nalazi se na sjeveroistočnoj strani otoka Krka, najsjevernijeg hrvatskog otoka. Graniči s općinom Omišalj na sjeveru otoka, s općinom Malinska-Dubašnica na zapadu, s općinom Vrbnik na istoku i s područjem Grada Krka na jugozapadu. Na površini od 54 km² kopna i 25 km² mora (usp. Radulović, Ivanac, Mićan 2017: 7), prema popisu stanovništva iz 2011. godine, općina Dobrinj imala je 2078 stanovnika (usp. DZS, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011). Naselja općine Dobrinj su: Dobrinj, Čižići, Gabonjin, Gostinjac, Hlapa, Klanice, Klimno, Kras, Polje, Rasopasno, Rudine, Soline, Sužan, Sveti Ivan, Sveti Vid, Šilo, Tribulje, Žestilac, Županje, Dolovo¹.

Dobrinj je administrativno središte općine sa 109 stanovnika (usp. DZS, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011). U povijesnim se izvorima ime Dobrinj prvi put spominje 1. siječnja 1100. godine u Listini slavnoga Dragoslava, koja je pisana hrvatskim jezikom i glagoljskim pismom, a kojom je Dragoslav dotirao crkvu sv. Vida pred Dobrinjem, koju je i izgradio (usp. Bolonić, Žic Rokov 2002: 396). „Iz te listine saznajemo da je Dobrinj već u XI. st. bio crkveno, politički i administrativno organizirana jedinica, to jest da je imao svoj kaptol (plovanija) s plovanom na čelu, svoj komun (općina) sa svojim sucem i općinskim piscem (pisar, notar, tajnik)“ (usp. ibid.). Dvije su teorije o nastanku imena Dobrinj. Jelenović (usp. 1973: 165) smatra da je ime Dobrinj izvedeno od muškog imena Dobroslav ili Dobromir, odnosno njegova hipokoristika Dobre te da je to mjesto nekada pripadalo nekom Dobri ili Dobrinji. Pop Ivan Feretić, kroničar otoka s početka 19. stoljeća, izvodi ime Dobrinj od „dobar, dobrota“, jer su ga tako možda nazivali tati i lupeži kojima je Dobrinj bio laka meta za pljačkanje (usp. Bolonić, Žic Rokov 2002: 395, Lešić 2007: 39). Dobrinj je bio jedini krčki kaštel koji nije imao zidine, već su mu zaštitu pružale kuće na vanjskim rubovima i položaj na brijegu. Ime Dobrinj službeno je ime ovoga mjesta za one koji nisu s dobrinjskoga područja.

¹ Dolovo ili Dolova je izumrli zaseok, a iako u naselju ne živi više nitko još od 1981. godine (usp. Lešić 2007: 23), ono se i dalje vodi kao službeno naselje općine. Na dobrinjskom području postoji još takvih izumrlih sela, ali se ne vode kao službena naselja općine: Gračišće, na starom putu Sv. Ivan – Dobrinj, čija je posljednja stanovnica umrla 20-ih godina ili 30-ih godina 20. stoljeća, Šugare, čiji se ostaci nalaze obrasli šumom negdje između Čižića i Rudina.

Stanovnici ovoga područja Dobrinj nazivaju Gradom. „Pojam 'grad' se koristi u smislu kaštela, latinski castrum, castellum – gradina ili utvrđeni grad...“ (Lešić 2007: 29).

Županje se nalazi nedaleko od Dobrinja – mjesta su udaljena jedno od drugog 4 kilometara. Županje gravitira više Dobrinju nego mjestu Šilu, na morskoj strani općine Dobrinj, iako je isto udaljeno. Mjesto se nalazi na poljoprivrednom području i otvorenog je tipa. Prema posljednjem popisu stanovništva, Županje ima 27 stanovnika (usp. DZS, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011). Ime Županje dolazi od stare slavenske teritorijalne i administrativne jedinice kojoj je na čelu župan (usp. HJP: s.v. *župa*, Skok 1973: s.v. *župa*), što upućuje na staru slavensku župsku organizaciju i na otoku Krku, na dobrinjskom području (usp. Jelenović 1973: 266). Na to upućuju i nadimci Župân i Župänic (usp. *ibid.*). Iako je mjesto zaista malo, što prostorno, što po broju stanovnika, ima tri jezgre – Gori selo (Gornje selo), Doli selo (Donje selo) i Jecalovo selo. Naziv za Jecalovo selo vjerojatno je došao od glagola *jecati*, što znači mucati, a od kojeg dolazi i imenica *jecalo*, mucalo, i od kojeg se tvori nadimak / prezime Jecalić (usp. *ibid.*). Županje je, prema slobodnoj procjeni, zadnjih desetak godina okrenuto ruralnom turizmu, a na tom se području nalaze i mnoge vikendice stranaca.

Arheološki nalazi na dobrinjskom području (Šilo, Polje, Dobrinj) potvrđuju da je i ovaj dio otoka (uz Vrbnik, Risiku, područje Punta) bio nastanjen i u pretpovijesno doba, za koje nemamo pisanih podataka. Prvi su poznati stanovnici otoka, pa tako i dobrinjskog područja (oko sela Krasa), bili ilirsko pleme Liburni (uz Kras, obitavali su i u okolici Krka, u Vrbniku i Omišlju). Ilire, odnosno Liburne, pokorili su Rimljani u 1. stoljeću, 9. godine poslije Krista, i zavladao su cijelim otokom Krkom, a njihova je vlast potrajala sve do dolaska Slavena, odnosno Hrvata u 6. i 7. stoljeću. Rimljani su tako bili treći etnički element u povijesti naseljavanja otoka Krka. „Liburni su dakle bili samostalni stanovnici otoka Krka bar 400 g. pr. Kr. i još stoljećima kasnije pod Rimljanima“ (Bolonić, Žic Rokov 2002: 19). U sastavu Rimskog carstva otok Krk je ostao do 480. godine. Dobrinjsko se područje tada našlo pod bizantskom vlašću sve do 751. godine. Krajem 6. i početkom 7. stoljeća, za vrijeme bizantskog cara Heraklija (610. – 641.), Hrvati su naselili otok Krk (usp. *ibid.*: 30), a preostalo romansko stanovništvo povuklo se u grad Krk. „Uz Omišalj, Vrbnik i Bašku, Dobrinj spada među prva otočna mjesta u koja su se nastanili Hrvati i, odolijevajući svim povijesnim nepogodama i izazovima, ostali do danas“ (Bozanić 2018: 36). Otok Krk, pa tako i Dobrinj, neko je vrijeme bio i pod franačkom upravom (804. – 812.), a potom u više navrata pod vlašću hrvatskih vladara (Branimira, Tomislava, Stjepana Držislava, Stjepana I., Petra Krešimira IV. i Zvonimira) – zato se i na Bašćanskoj ploči u 11. stoljeću spominje ime hrvatskoga kralja Zvonimira (usp. *ibid.*: 38). U 12. stoljeću, od 1115.

godine, počinje neizravna mletačka vlast nad otokom Krkom, a pritom je Venecija postavila hrvatskog plemića Dujma za krčkog kneza (usp. Bolonić, Žic Rokov 2002: 44), odnosno predaje ga u feudalni posjed krčkim knezovima Frankopanima. To je označilo početak vladanja krčkih knezova, koji su prozvani Frankopanima 1428. godine. Nakon dugog perioda pod mletačkom vlašću (240 godina neizravne vlasti) međudržavnim ugovorom, *Zadarskim mirom*, iz 1358. godine, otok Krk, pa tako i dobrinjsko područje, pripao je ugarsko-hrvatskom kraljevstvu (usp. *ibid.*: 45, 52). 1480. godine, nakon 122 godine u ugarsko-hrvatskom kraljevstvu, Mlečani su potpuno zagospodarili cijelim otokom. Otok je ostao u Mletačkoj Republici sve do 1797. godine. Padom Mletačke Republike 1797. godine, otok Krk je potpao pod Habsburšku monarhiju, i ostaje u njoj sve do 1918. godine, do završetka Prvog svjetskog rata i raspada Monarhije, uz kratkotrajnu francusku okupaciju od 1805. do 1813. godine (usp. Bozanić 2018: 42; Turk 1998b: 11). U tom razdoblju habsburškog vladanja, zahvaljujući hrvatskoglagoljaškoj tradiciji, Dobrinj se, i cijeli otok Krk, odupirao germanizaciji, drugom etnosu i civilizaciji (usp. Turk 1998b: 11). Otvaraju se prve hrvatske čitaonice, škole, gimnazije, tiskare, a osamdesetih godina 19. stoljeća hrvatski postaje službenim jezikom (usp. *ibid.*). „Valja ovdje svakako spomenuti činjenicu da je tijekom 19. stoljeća, od svih krčkih općina Dobrinj prvi prešao iz talijanaških ruku nacionalno svjesnim općinarima i prvi je počeo uređovati 1881. godine na hrvatskom jeziku“ (Bozanić 2018: 44). Između 1880. i 1890. godine došlo je do naglog porasta stanovnika na otoku Krku i otok je postao pretijesan, pa su mnogi morali tražiti zaradu na kopnu ili u Americi (usp. *ibid.*: 48). Potkraj 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća mnogi su se iselili u Ameriku, čime je i Dobrinj sudjelovao u onodobnom velikom iseljenju iz srednje Europe u Ameriku. Iako je prije kapitulacije Austro-Ugarske, 1918. godine, na dijelu njezina teritorija formirana Država Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS), talijanska je vojska zaposjela 20. studenog 1918. godine sve krčke općine, pa tako i dobrinjsku, i započelo je razdoblje talijanske okupacije koje je potrajalo sve do 1921. godine (usp. *ibid.*: 54). 1921. godine, nakon talijanske okupacije, otok Krk je ušao u sastav Kraljevine SHS, a 1929. godine u sastav Kraljevine Jugoslavije, sve do 1941. godine. U Drugom svjetskom ratu, 1941. godine, raspala se Kraljevina Jugoslavija i uskoro je proglašena NDH. No, otokom je zavladao strah od ponovne talijanske okupacija, koja se i dogodila 1941. godine. Započela je druga talijanska okupacija, a u Dobrinju i Šilu smješteni su vojni garnizoni (usp. *ibid.*: 59). „Od početka 1942. godine škole su održavale nastavu samo na talijanskom jeziku, a hrvatski učitelji gube posao“ (*ibid.*: 60). Nakon kapitulacije Italije, 1943. godine, prestaje talijanska okupacija, no na ovom se području onda pojavljuju njemačka vojska i partizani. 1945. godine, cijeli je otok oslobođen od okupatorskih postrojbi, a dobrinjsko su područje partizanske postrojbe zauzele bez velikog

otpora (usp. *ibid.*). Cijeli se otok, pa tako i Dobrinj, našao u sastavu Federativne Narodne Republike Jugoslavije, kasnije prozване Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija. Poratno je vrijeme također bilo vrijeme opće neimaštine, a „odlazak u Ameriku znatnom broju ljudi predstavljao je san o sretnoj budućnosti“ (*ibid.*: 64). Mnogi su se mladi preselili u gradove, najviše u najbližu Rijeku, pa se tako i sve više smanjivao broj stanovništva. Uz to je Dobrinj 1956. godine izgubio status općine (usp. *ibid.*). Unatoč opadanju stanovništva, ne treba zanemariti činjenicu da su se od 70-ih godina 20. stoljeća, zbog osnivanja različitih poduzeća, pogona, i okretanja turizmu (usp. *ibid.*: 64, 65, 67), mnogi radnici doselili s kopna, i iz drugih krajeva, da bi zarađivali za život i trajno se nastanili na otoku. Raspadom Jugoslavije, otok Krk je postao dio Republike Hrvatske, a Dobrinj je ponovno postao općina, sa svim selima dobrinjskog područja.

Brojni arheološki nalazi (usp. Bolonić, Žic Rokov 2002: 13-28) podsjećaju na to da je dobrinjsko područje bilo nastanjeno već u pretpovijesno doba, kameno i brončano. Bolonić i Žic Rokov (usp. 2002: 395) pišu kako na pradávnno predromansko, ilirsko ili liburnijsko, doba podsjećaju toponimi Kras (selo i uzvisina) i izvedenice Krasini i Krašca, a u blizini mjesta Kras nalazila se i ilirska gradina. „Drugi predromanski naziv, vrlo raširen u raznim izvedenicama, koji nas podsjeća na bizantsko (grčko) vladanje na Krku, jest naziv *drmun* (dermon): Drmun, Drmuna, Nove drmuna, Drmuniće, Drmunina i dr.“ (usp. *ibid.*). Romanski elementi mogu se prepoznati u toponimima Brgud, Hrusta, Konobi, Konobice, Mirišća, Mošuni, Plokata itd. (usp. *ibid.*). Nadalje, Turk (usp. 1998b: 14, 15) zaključuje kako ovo područje karakterizira najstarija i najgušća hrvatska toponimija, odnosno najznačajnije središte starohrvatske toponimije na Krku je Dobrinj s okolicom. „U 15. stoljeću spominju se četiri naselja: San Clemente današnje Klimno (u puku Kivna), Saline (danas Soline), Suxan (danas Sužan; naseljen Morlacima za rad na solanama) i Tribuglie (danas Tribulje, u puku Tribuje, nastalo od trěb + uja = krčevina)“ (*ibid.*). Važno je napomenuti kako dobrinjski toponimi svjedoče i o još jednom povijesnom periodu – naseljavanju, odnosno dolasku velebitskih Vlaha u 15. stoljeću, o tzv. vlaško-pastirskom periodu (usp. Bolonić, Žic Rokov 2002: 396). Na dobrinjsko područje doveo ih je posljednji krčki knez Ivan Frankopan VII. (usp. *ibid.*). Neki od tih toponima su: „Za Vlaški (blizu Gostinjska), Vlaške (blizu Krasa), Zadacijarov Vlaški (kraj sela Dolova), zatim naziv sela Čižiće i pašnjaka Biganiće i drugi; tako i izumrlo ime sela Šugare...“ (*ibid.*). Dobrinj i brojna dobrinjska sela često su u 16. i početkom 17. stoljeća stradavala od gusara, uskoka. Na uskočke, gusarske i lupeške provale, napadaje i pljačke podsjećaju brojni dobrinjski toponimi, kao što

su: Lupeška dražica, Straža, Stražica, Na Stražišći, Stražali i sl. (usp. *ibid.*: 397).² Osim toponima, zanimljivi su i antroponimi, nadimci i prezimena, koji upućuju na vladajuće strukture iz vremena Frankopana: Knezi, Knezići, Vlastelini, Vlastelinići, Župani, Sučić i sl. (usp. Bozanić 2018: 40). U vrijeme mletačke uprave otokom na dobrinjsko su se područje doselile i obitelji iz Italije, a o tome svjedoče prezimena talijanskog podrijetla, koja su se do danas zadržala: Fanuko, Malatestinić, Škrabonja, Tabako, Variola itd. (usp. *ibid.*: 42). Najstarija su prezimena na ovom području, „...kako se čita u župnoj kronici, Kirinčić, Gržetić, Gršković, Malatestinić, Strčić, Crnčić itd.“ (Bozanić 2018: 21).

4. Fonološka analiza

4.1. Akcentuacija

Dobrinjski govor pripada starijem dvoakcenatskom sustavu koji se sastoji od kratkog naglaska (˘) i cirkumfleksa (ˆ), odnosno od kratkosilaznog i dugosilaznog naglaska. Opreka po intonaciji (silaznost / uzlaznost) se ne realizira, oba se naglaska ostvaruju silazno. „Arhaičnost mu se očituje u očuvanom starome mjestu naglaska i prednaglasnim i zanaglasnim duljinama, a evolutivni je pomak vidljiv u prijelazu starohrvatskoga akuta u silazni naglasak“ (Lukežić, Turk 1998: 306). Distribucija naglasaka i duljina je slobodna, tj. mogu stajati na početnom, središnjem i dočetnom slogu.

Primjeri kratkog naglaska su:

- a) na početnom slogu: *črîšńa, skûxat*
- b) na središnjem slogu: *kapûla, grozdôvî*
- c) na dočetnom slogu: *lonôc, kafê*

Primjeri dugog naglaska su:

- a) na početnom slogu: *dîmjāk, jûdi*
- b) na središnjem slogu: *marênda, pomidôra*
- c) na dočetnom slogu: *fažôl, kompîr*

² Iscrpe podatke o toponimiji, odnosno mikrotoponijimi, dobrinjskoga područja može se pronaći u radu Iva Jelenovića *Mikrotoponimija dobrinjskog područja na otoku Krku* (1973).

Prednaglasne duljine ostvaruju se ispred kratkog (*bīlmö* = bjelanjak, *mlīkō*) i dugog naglasaka (*pōdnê, tōncâ* = plesao). Znanaglasne duljine također se ostvaruju iza kratkog (*cūkār, ùlī*) i dugog naglasaka (*smúcēn, rēdōn* = stalno, cijelo vrijeme).

4.1.1. Akcenatske promjene

U prezentu glagola dolazi do duljenja kratkog naglasaka tzv. sjevernočakavske metatonije: *zavrīt – zavrīje* (= ključati), *rīzat – rīže, frīgat – frīže* (= pržiti). Postoje i sporadične pojave metatonije ispred sonanta u zatvorenu slogu, dezoksitoneze (prebacivanje naglasaka s posljednjeg sloga na prethodni) i prebacivanja siline na proklitiku (usp. Hozjan 1990: 65; Turk 1998a: 54, 55). Primjeri metatonije naglasaka ispred sonanta u zatvorenu slogu su: *dīm > dīm* (G jd. *dīma*), *ogōñ > ogōñ* (G jd. *ogñä*). Kao rezultat dezoksitoneze u dobrinjskom govoru postoje fonološke inačice nekih leksema: *ōnda – ōndä, kākō – kakō*. Primjeri prebacivanja siline na proklitiku su: *nä nogi* (= ići pješice), *nä pīr, nä tonoc*. No, redovite su i dubletne realizacije: *na nōgi, na pīr, na tōnoc*. Prebacivanje siline na proklitiku naslijeđeno je iz prajezika, odnosno riječ je o starom praslavenskom prijenosu siline unutar akcenatske cjeline (usp. *ibid.*).

4.1.2. Akut

Turk (1998a: 55) i Hozjan (1990: 64) zaključuju kako su tragovi akuta još živi i potencijalna su kategorija u stilistički obojenom diskursu. U samostalno izgovorenim riječima izvan konteksta i u neutralnom iskazu govornika akut se generalno ne pojavljuje, odnosno nestaje, a na njegovo mjesto uvijek dolazi dugi silazni naglasak (usp. Turk 1998a: 53). Akut se može pojaviti u govoru, osobito ako je afektivno obojen, u onim kategorijama u kojima bismo ga i očekivali, u kojima je njegovo regularno mjesto, osim na apsolutnom kraju iskaza gdje je promjena uzlaznosti u silaznost obavezna zbog silaznosti rečenične intonacije (usp. *ibid.*: 54).

4.2. Vokalizam

Samoglasnički sustav dobrinjskoga govora je petočlan i „artikulacijski neutralan“ (*ibid.*: 35), a s obzirom da ne sadrži diftonge, Snježana Hozjan (1990: 49) ga naziva monofonškim govorom. Svaki samoglasnik u govoru Dobrinja (a, e, i, o, u) može biti naglašen i nenaglašen, te dug i kratak. „Distribucija im je slobodna, tj. svaki se samoglasnički fonem može ostvariti na početku, u sredini i na kraju riječi, ispred i iza bilo kojega suglasničkog fonema“ (Turk 1998a: 35).

Poluglas *šva* (ə) u kratkom je slogu u pravilu dao vokal *o*: *čò, rāsòd, došt'ica*. Ako se vokal *o* nađe „ispred sonanta u zatvorenu slogu ili suglasničke skupine na granici morfema kojoj je sonant prvi član (to vrijedi i za druge samoglasnike)“ (Hozjan 1990: 51), on se duži: *sôn* (= sam, 1. l. jd. gl. biti), *češòn* (= češnjak), *dòbòr, mòkòr*. Samo se ponekad poluglas ə reflektira kao kratko *a*: *và, vāvīk, māsà* (= misa), *lažjivoc, lagāt* (usp. ibid.). U dugo *a* prešao je u dugom slogu u genitivu množine imenica muškog roda i ženskog roda s konsonantskom skupinom na završetku osnove (usp. ibid.): *sestrà – sestâr, doskà – dosâk*. Dugo *a* ostvareno je i u nekoliko leksema s poluglasom izvorno u dugom slogu: *stāblò, lâž, dān* (ali: *donòs, blāgdōn*) (usp. ibid.).

U određivanju pripadnosti govora čakavskom narječju, postojanje zamjenice *ča*, u dobrinjskom govoru *čo*, kriterij je najvišeg ranga. Snježana Hozjan (usp. ibid.) zaključuje kako refleks starohrvatskoga *šva*, uz kvantitetu, ima u dobrinjskom govoru i leksičko-semantičku ulogu, jer se uz *čò*, u dobrinjskom govoru pojavljuje i *čâ* (u pojedinim se situacijama poluglas *šva* odražava kao dugo *a*). Zamjenica *čò* ima upitno-odnosno značenje:

Čò je tò? = Što je to?

Pītâ mè je da čò stāvjan nūtòr = Pitao me je što stavljam unutra.

Čò nīsù prišli? = Zar nisu došli?

Mòreš pèt' čò t'èš = Možeš peći što hoćeš.

Zamjenica *čâ* ima neodređeno značenje:

Jê čâ za jìst? = Ima li nešto za pojesti?

Àko t'èš jòš čâ stāvit va kolâč, mòrâš vāje = Ako ćeš još nešto staviti u kolač, moraš odmah.

Zamjenica *čò* u genitivu glasi *čèsa*, a prisutna je u zamjenicama *čogòd, nič* (nešto), *niš* (ništa), u priložima, odnosno sraslicama prijedloga s akuzativom zamjenice *ča*: *nâč* (na što), *pôč* (pošto), *vâč* (u što), *zâč* (zašto), te u vezniku *aš* (*za + čə > zač > zaš > aš* = jer; *Bīlī su tvrđi, aš sôn ix prevīše mīšāla*) (usp. ibid., Turk 1998a: 23).

Prijedlog *və* i prefiks *və-* ostvaruju se kao *va* (*va padèli, vâč, vāvīk*), *vo* (*vožgāt* = upaliti, *vosríd*), *v* (*v oštariji, vnūka*), *u* (*umīsīt, utòrok*) ili \emptyset (*čērà* = jučer; uz akuzativ i genitiv u funkciji priložne oznake mjesta (usp. Turk 1998a: 42): *Rēmò kūt'u*).

Odras nazalnog samoglasnika ϵ jest *e* (*męso > męso*). Prijelaz po formuli *j, č, ž + ε > ja, ča, ža*, u dobrinjskom govoru samo je djelomice očuvan i vidljiv u nekim primjerima, npr. *zajīk* (< *jazik < językь*), *jāšmik* (< *jačmik < jęčьm-*) (usp. ibid.: 40).

Dobrinjski govor, kao i svi krčki govori, pripada ikavsko-ekavskom dijalektu, što znači da je zamjena samoglasnika *ě* u osnovama riječi dvojaka i slijedi pravilo Jakubinski-Meyer. „U ikavsko-ekavskim govorima dvojak je odraz samo u osnovama riječi, a u gramatičkim je morfemima, kao i na apsolutnome kraju riječi redovito ikavski“ (ibid.: 25). Fonem *ě* je iza palatala u dobrinjskom govoru prešao u *a*: *njāzlò, jādōn* (usp. ibid.: 41).

Slogotvorni fonem *r* u dobrinjskom se govoru reflektira bez popratnog samoglasnika (*r > Ør*) u svim pozicijama u riječi: *tvřd, drvò*. Slogotvorno *r* može biti naglašeno i nenaglašeno, ali je uvijek kratko.

Slogotvorno *l̥* odražava se kao samoglasnik *o* (*jāboko*). No, u infinitivu glagola 1. vrste, *l̥* se odrazilo kao *li*: *mł̥st* = mljeti, *tl̥t'* = tući (usp. ibid.: 40). Kao i slogotvorno *r*, i slogotvorno *l̥* je uvijek kratko, bilo ono naglašeno ili nenaglašeno.

4.3. Konsonantizam

Suglasnički sustav dobrinjskoga govora ima 22 fonema: b, c, č, t', d, f, g, x, j, k, l, m, n, n̄, p, r, s, š, t, v, z, ž. Svaki se suglasnik može ostvariti u početnoj, središnjoj i dočetnoj poziciji u riječi. Distribucijska ograničenja tiču se samo fonema *m* i *l* u finalnoj poziciji riječi.

Prijelaz *-m > -n* u finalnoj poziciji riječi jest općečakavska i mediteranska pojava. Dočetno *-m* prelazi u *-n* u:

1) gramatičkim morfemima:

a) 1. l. jd. prezenta: *udělān, spòhān, zamīsīn*

b) I jd. i D mn. sva tri roda imeničkih riječi: *š n̄in, zo bēlūn mūkūn*

2) leksičkim morfemima:

a) nepromjenjive vrste riječi: *òsōn, čīn, bāren*

b) promjenjive vrste riječi: *srān, Vozōn* (usp. ibid.: 44, Hozjan 1990: 58).

U ostalim leksičkim morfemima do prijelaza *-m* u *-n* ne dolazi: *dīm, lākōm* (usp. Hozjan: 58).

U dobrinjskom se govoru suglasnik *-l* na kraju sloga čuva u imenica, pridjeva i priloga (usp. ibid.) (*bēl, cēl, nāpōl, pōlnot'ē, kīsēl*), a gubi se u glagolskom pridjevu radnom muškoga roda (*bī = bio, posolī = posolio, prehītī = prebacio, spēkō = ispekao*).

I za dobrinjski govor karakteristična je čakavska značajka izostanka fonema *ž* (dž) i *ž* (đ) te *l* (lj). Njihovu funkciju preuzeli su drugi suglasnici. Fonem *ž* (dž) zamijenjen je fonemom *ž*:

detržént, žèp, nàružba, žurnâda = dnevnicica, nadnicica. Fonem ζ (đ) koji predstavlja refleks skupine *-*daj*, odnosno *dj*, u čakavskom je sustavu predstavljen uglavnom fonemom *j* (usp. Turk 1998a: 43): *mèja* = međa, *ânjêl, tuji* = tuđi, *žējä* = žeđa.³ Fonem *ʃ* (lj) tijekom istraživanja nije potvrđen, zamijenjen je fonemima *j* i *l*:

- a) *ʃ > j*: *jübäv / jübav, júdi, zemjã, zaglâvjên, Vèja* (tal. Veglia = Krk), *gjàdat* = gledati
- b) *ʃ > l*: *ùlī, slīva, roštīl, škôlka, bösilak*.

U primjerima kao što su *vesêlje, ljübav*⁴ izgovor *l* i *j* je nesliven, jer jotovanje *l+j* nije provedeno, pa se ne javlja fonem *ʃ*.

Konsonant *ć* se ostvaruje kao tipično čakavski, umekšani *t'*. Ostvaruje se kao kontinuant primarne i sekundarne skupine *tj* i *taj* i u posuđenicama na mjestu izvorno mekanog suglasnika *k'* (usp. ibid.: 28):

- a) *tj > t'*: *nôt', küt'a*
- b) *taj > t'*: *brät'a, trèt'ī*
- c) posuđenice: *t'akulät, t'apät*.

U pojedinim leksemima nije došlo do prijelaza *taj > t'*, izgovor *t* i *j* je nesliven, npr. *netjâk, netjakinja*.

Sonant *ń* u dobrinjskom je govoru sliveni glas i izgovara se uvijek jednako, neovisno o podrijetlu, npr.:

- a) etimološko: *kôń, ogôń*
- b) *naj > ń*: *zelêne, mońī* (= manji)
- c) posuđenice i onomatopeje: *lozãne* (= lazanje), *ńârgat* (= glasati se kao mačka)
- d) *gn-* > *gń-* > *Ńń-*: *ńāvīt* (= gnječiti), *ńīlo* (= gnjilo) (usp. Hozjan 1990: 57).

³ U priloženom rječniku kulinarskoga leksika zabilježena je i iznimka, a to je leksem *žezma*. Ovaj leksem nije u potpunosti prihvaćen kod govornika, a njegov „domaći“ sinonim *köguma* polako pada u zaborav (više o tome u poglavlju *Kulinarski leksik*).

⁴ Na temelju slušanja govora prijatelja i poznanika zaključujem da se ponekad u dobrinjskome govoru, i kod starijih i mlađih generacija, može čuti i riječ *jübäv / jübav* s neslivenim *l* + *j*: *ljübav*. U tom slučaju naglasak je uvijek na prvom slogu.

Hozjan (ibid.) napominje kako se u riječi *gnôj* (< **gni-*) *n* ne palatalizira, a u leksemu *gnûs* *g* ne otpada. Leksemi *ânjêl* i *evanjêlî* / *evânjelî* primjeri su neslivenog izgovora *n* i *j*. *Ń* se ispred afrikata depalatalizira: *jânçit'* (= janje), A jd. *jânca* (N jd. *jâñoc*).

Neke su suglasničke skupine već spomenute: **dj, daj* > *j* (*mëja* = međa, *mläjî*), **tj, taj* > *t'* (*küt'a, brät'a*). Ostvaruju se i sljedeće suglasničke skupine:

a) *baj, paj, maj, vaj* > *bj, pj, mj, vj*: *zgúbjēn, skūpjät* = skupljati, *zemjă, zabāvjät se* = zabavljati se

b) *kl, gl, ml, hl* > *klj, glj, mlj, hlj* > *kj, gj, mj, hj*: *kjûč, gjëdân, promr̃mjat* (= promrmljati), *razrâhjena zemjă* (= razrahljena zemlja)

c) **stj, *skj, stj* > *št'*: *št'âp, išt'en* (= tražim) *kršt'âne*

d) strani skupovi *st, sk, sp* > *št, šk, šp*: *ponëštra, štufät se* (= umoriti se), *škăf, škôrûp, špôrko*

e) stari skup *čt* > *št*: *pošten* (< **počьtenъ*) (usp. ibid.: 59)

f) *săč* > *šč*: *ščät* (< **sъčati* = mokriti) (usp. ibid.)

g) **zdj, *zgj* > *ž, žj*: *dožjî* (= kiši), *möžnenĩ⁵* (= mozak) (usp. Jelenović 2015: 35)

h) *čr* se čuva: *črîšhá, črnkò* (= žumanjak), *črv*.

U dobrinjskom govoru dolazi do prijelaza starog sufiksa **-bje* > *-ī, -jī, jē* u glagolskih i zbirnih imenica: **-bje* > *-ī* (*Ûfanī, kamenī, ùlī, përi*), **-bje* > *-jī* (*zdrâvjī*), **-bje* > *-jē* (*spasëñē, mišjëñē*) (usp. Hozjan 1990: 56; Turk 1998a: 49, 50).

Hozjan (ibid.: 62) i Turk (ibid.: 49) navode kako se starojezični oblik **izb* razvio u dvije inačice, **izb* > *z* (s pozicijskim oblicima *s, ž*) i **izb* > *zi*, obje u funkciji prijedloga i prefiksa. Inačica **izb* > *z* ostvaruje se nakon redukcija početnog samoglasnika kao *z* u jakoj fonološkoj poziciji, odnosno ispred samoglasnika, sonanata i zvučnih suglasnika (*z Risiki, zmolit, zdubit* = izdubiti), jednačenjem po zvučnosti ispred bezvučnih suglasnika ima oblik *s* (*sfrìgat* = ispržiti, *spët'* = ispeći, *s Pòja*), a jednačenjem po mjestu tvorbe poprima oblik *ž* (*žhävît* = izgnječiti, *žñlît* = istrnuti). Inačica **izb* > *zi* realizira se pred suglasnikom u glagolskim složenicama (*zìlēt* = izliti, *zìnēt* = izvaditi, *zìbost* = izbosti).

Prijedlog *sə* također se realizira u nekoliko varijanti (kao prijedlog i prefiks):

a) *sə* > *zo*: *zošit* (= sašiti), *zo šöldi, zo krävami, zo tîn, zo črîšhámi, zo*

b) *sə* > *z* (i pozicijski uvjetovanje varijante *s, š, ž*): *s pàlicün, s krùxôn, z Mìlicün, z jájēn, skùxat, zlomît, žñlît, š ñimi*

⁵ Hozjan (1990: 59) je u govoru Krasa za riječ mozak zapisala *možjina*.

c) *sə* > *so*: *sòvīt* (= savijen).

Primijetila sam tijekom istraživanja (i kao govornica dobrinjskoga govora) da se isti leksemi ponekad mogu pojavljivati s različitim varijantama prijedloga *sə*, odnosno moguće su dubletne realizacije, npr. *z Milicūn / s Milicūn*, *z jājēn / s jājēn*, *zo tīn / so tīn*, *zo šōldi / so šōldi*. Jedino o govorniku ovisi, neovisno o tome iz kojeg je lokaliteta, hoće li leksem doći uz prijedlog *z* ili *s*, *zo* ili *so*. To je potvrdila i kazivačica Marija (Marica) Tabako (Županje, rođ. 1949.): „Čuje se i *zo* i *so*, ma svejedno je, i *zo* i *so* šoldi“, a Mirko Crnčić (Županje, rođ. 1956.) napomenuo je kako „se more čut oboje, ali *zo* će uvijek imit prednost“.

Prijedlog *kə* realizira se u dvije varijante *kə* > *ko*, *k*: *Jāko smò xodēli jedōn ko drüğōmu* (= Često smo išli jedan k drugome), *Prišlī smò k hēmù* (= Došli smo kod njega), *Xodēla sōn kùxat ko Dunātīt'u* (= Odlazila sam kuhati kod Dunatića).

4.4. Glasovne promjene

4.4.1. Promjene suglasnika u rubnim zonama sloga

Promjene suglasnika događaju se u početnoj i dočetnoj zoni sloga. Radi se o promjenama suglasnika, rasterećenju, u netipičnim suglasničkim skupinama na početku riječi (općehrvatske glasovne promjene u rubnim zonama sloga) i o promjenama završnog šumnika u unutrašnjem i vanjskom zatvorenom slogu (općečakavske glasovne promjene u rubnim zonama sloga) (usp. Turk 1998a: 30).

Promjene zahvaćaju najnapetije afrikate (*c*, *č*, *t'*) koji se zamjenjuju manje napetim frikativom (*z*, *ž*, *s*, *š*, *x*, *f*) ili sonantom (*m*, *n*, *ń*, *v*, *r*, *j*, *l*):

c > *s*: *octa* > *ostä* (N jd. *ocòt*)

č > *š*: *lačna* > *lašna* (= gladna)

t' > *j*: *sinot'ka* > *sìnōjka*

U unutrašnjem slogu koji je zatvoren okluzivom (*b*, *d*, *g*, *p*, *t*, *k*) napetost se razrješava redukcijom napetog okluziva ili zamjenom manje napetim suglasnikom:

a) zamjena okluziva frikativom: *nokti* > *nòxti*, *doktor* > *dòxtor*

b) redukcija napetog okluziva: *jedna* > *jenä*, *xodmo* > *xòmo*

c) redukcija dočetnog *-l* u jednini muškog roda glagolskog pridjeva: *bî* (< *bil*), *obrnû* (< *obrnul*)

Osim navedenih primjera, u dobrinjskom govoru „ima primjera izmjene i redukcije početnog suglasnika u inicijalnoj rubnoj zoni sloga, odnosno u inicijalnoj konsonantskoj skupini atipične strukture“ (Hozjan 1990: 61):

a) okluziv + okluziv: *kt'i* > *xt'i*, *ptica* > *tica*

b) okluziv + afrikata: *pčela* > *čelà*, *pšenica* > *šenica*

c) okluziv + sonant / vokal: *krušvi* > *xrùšvi* (= kruška), *karta* > *xârta* (= papir), *gren* > *rên* (= idem), *gñilo* > *ñilo*

d) sonant + konsonant: *vdovac* > *dovàc*, *včera* > *čërà*

U sjevernočakavskim govorima, pa tako i u dobrinjskom govoru, česte su redukcije sonanta *v* u određenim položajima. Na primjeru *dovàc* i *čërà* vidimo da se reducira onaj *v* koji se u „starojezično vrijeme našao u početnom položaju u konsonantskoj skupini na početku riječi“ (Lukežić, Zubčić 2007: 25). Također se reducira i u višečlanim suglasničkim skupinama kada stoji neposredno uz sonant *r*: *četrvtok* > *četrtòk*, *četvrti* > *četřti*, *svrab* > *sràb*.

4.4.2. Redukcija početnih samoglasnika

Redukcija početnih samoglasnika je „relikt prajezičnoga 'zakona otvorenih slogova' po kojem je riječ obavezno završavala samoglasnikom“ (Turk 1998a: 32). Zaključuje Turk (ibid.: 33) kako je ta pojava jedna od mogućnosti uklanjanja hijata iz govornog lanca. Nadalje, i Turk (ibid.) i Hozjan (1990: 62) zaključuju kako najveći broj primjera za redukciju početnog samoglasnika potječe od već spomenute realizacije prijedloga **izb*. Samoglasnik se gubi pri realizaciji prijedloga kao samostalne riječi te u glagolskim složenicama u kojima nije došlo do metateze *iz-* > *zi-*. Kao što je već prije spomenuto, prijedlog **izb* nakon redukcije samoglasnika ima oblik *z* ispred samoglasnika, sonanata i zvučnih suglasnika, ispred bezvučnih suglasnika ima oblik *s*, jer se jednači po zvučnosti, a ispred palatala se jednači po mjestu tvorbe pa je njegova realizacija *ž*.

Na početku glagolskog pridjeva radnog glagola *it'i* gubi se *i*: *šò*, *šlà*, *šlò*. Ponekad se gubi i vokal *a* u veznika *ako*: *kò* (usp. ibid.). Početni samoglasnik gubi se i u riječima stranog podrijetla, npr. *ñèkcija* (= injekcija), *Mèrika* (= Amerika), *Tàlija* (= Italija).

4.4.3. Disimilacija (razjednačavanje)

U dobrinjskom govoru do razjednačavanja dolazi u dvije kategorije (usp. Hozjan 1990: 62, Lukežić, Zubčić 2007: 27, Turk 1998a: 32):

a) disimilacija u dodiru, odnosno disimilacija prvog nazala od dva u sonantskoj skupini *mn* > *vn*, *mñ* > *mj*: *gumno* > *gūvnö*, *Klimno* > *Kívna*, *dimñak* > *dîmjāk*⁶, *sumñat* > *sùmjat*

b) disimilacija na daljinu, odnosno unutar iste osnove razjednačuju se i zamjenjuju s likvidom *l* prvi od dva *r* ($r - r > l - r$), i prvi od dva *n* ($n - n > l - n$): *rebro* > *lebrö*, *ružmarin* > *lusmarîn*, *znamenat se* > *zlämenat se* (= prekrížiti se).

4.4.4. Suglasničke proteze i enklize

Protetsko *j* javlja se samo u genitivu i lokativu množine nenaglašenog oblika lične zamjenice *oni* koja glasi *jïx*.

Enklitički su navesci uobičajeni za dobrinjski govor. Enklitički navesci koje Hozjan (ibid.) spominje u prilogima i neodređenim zamjenicama, i koji su potvrđeni ovim istraživanjem, su *-a*, *-ka*, *-r(e)*: *sprîda*, *ödzāda*, *gôrika*, *sîñōjka*, *kadagödāre*, *nîkamōr*.

Veznik *kao* najčešće glasi *kōti*: *Tô ti je kōti da mîsîš krïx* (= To ti je kao da mijesiš kruh). Prilog *tu* glasi *tōtù*, uz inačicu *etōtù*⁷: *Pröčitāj mi mälö čo pîše etōtù pōli sliki* (= Pročitaj mi malo što piše tu pokraj slike).

4.4.5. Metateza

U nekoliko leksema pronalazimo metatezu: *zajïk* (< *jazik*), *pokrîva* (< *kopriva*), *somōñ* (< *sajam*). Hozjan (ibid.) navodi kako zamjениčki pridjev *väs*, odnosno inicijalna skupina *väs-* u neodređenim zamjenicama i prilogima izvorno ostaju bez metateze, ali gube početno *v-*, premda su potvrđeni i metatizirani oblici:

a) zamjениčki pridjev *väs*, neodređena zamjenica: primjeri oblika bez metateze su *Vös* (*N jd. m.r.*) *se je zašpôrka* (= Sav se je uprljao), *sōki* (= svaki), *sōkakov* (= svakakav), dok su sljedeći primjeri ostvareni s metatezom – *s(v)ä hrānā*, *s(v)ë ùlî*, *s(v)ï jûdi*, *s(v)ë çrîšne*, *s(v)ä selä*, *G s(v)ëga*, *D s(v)ëmu*, *I svîn* (= svim)

b) prilozi: oblici bez metateze su *sōkamo* (= svakamo), *sōkud(a)* (= svakud), *sōkako* (= svakako), a metatizirani primjeri su *s(v)ëjeno* (= svejedno), *s(v)ëjenāko* (= svejednako).

⁶ Ovim je istraživanjem zabilježena realizacija *dîmjāk* i *dîmñāk*, iako *dîmjāk* ima prednost, prema čestoći upotrebe.

⁷ Prilozi *tāmo* i *tūda* također imaju inačice *ëtāmo*, *ëtūda*. Takav prilog iskazuje dodatno značenje „upravo tu / tamo / tuda“.

4.4.6. Kontrakcija

„Do kontrakcije je dolazilo u susjedstvu dvaju vokala između kojih se realizirao fonetski vrlo slab alofon i koji je, takav neizrazit, ostavljao mjesta slivanju dvaju vokala u jedan“ (ibid.). Primjeri kontrakcije u dobrinjskom govoru su: *pojas* > *pâs*, *valjda da* > *valjda* > *vâda*, *lajat* > *lât*, upitno-odnosna zamjenica *kî*, *kâ*, *kê* (= koji, koja, koje). *Vît* (< videt = vidjeti) i *vîš* (= vidiš) također su primjeri kontrakcije, do koje je vjerojatno došlo zbog fonetski slabog izgovora zvučnog okluziva *d* u poziciji između dva samoglasnika, zaključuje Hozjan (ibid.).

4.4.7. Depalatalizacija

Depalatalizacija zahvaća suglasnički fonem *ʎ* (lj): *uʎika* > *ùlika*, *Veʎa* (Veglia) > *Vèja* (= Krk), *prijateʎ* > *prìjatēl*.

5. Kulinarski leksik

Iz priloženog rječnika vidljivo je da je kulinarski leksik dobrinjskoga područja bogat. To pokazuje i činjenica da su pojedini leksemi zabilježeni u nekoliko inačica. Ponekad za iste predmete i radnje postoje različiti sinonimi (npr. *štânpa* – *plëx*, *potrbùšina* – *špëx* – *pancëta*), a kod nekih je riječi došlo do minimalnih promjena u varijantama leksema (npr. *pet'nica* – *pet'nîca*, *pomidôr* – *pomidôra*). Neke pak riječi imaju više značenja (*zavrît* – zavreti kuhanjem / kada se neko jelo pokvari, ukiseli, *posolît* – posuti / posoliti, *kùxarica* – ženska osoba koja kuha jelo / kuhača / knjiga kuhinjskih recepata). U rječniku postoje i primjeri zamjene dijalektnog izraza sa standardnojezičnim izrazom, npr. *bîlmö* – *bjelânak*. U ovom slučaju svi su kazivači najčešće koristili leksem *bjelânak*, iako poznaju leksem *bîlmö*, ali ga vrlo rijetko koriste. Zamjenom sa standardnojezičnim izrazom možemo smatrati i lekseme *angûrija* – *lubeniça*, *xîb* – *krûx*, *kalaštröp* – *otvaráč*, *češôn* – *češnâk*. Činjenica da postoje različiti nazivi za srodne kuhinjske predmete upućuje na to da je za zajednicu konkretan predmet bio važan, pa je, prema tome, morao imati i poseban naziv, npr. *cidîlo* (malo cjedilo s drškom), *cidîlnica* / *pînica* (veliko cjedilo u obliku posude). Isto vrijedi i za smokvu, pa se tako u rječniku može naći hiperonim *smokî*, ali i različiti nazivi za različite vrste smokava, odnosno hiponimi: *gorîniça*, *cvîčëniça*, *xrstakîna*, *bêlâ smokî*, *cvîtök* / *svîtök*.

S obzirom na povijest ovoga kraja, kulinarski leksik dobrinjskoga govora obiluje romanizmima, odnosno talijanizmima, kao i čakavsko narječje općenito, npr. *padëla* od tal. *padella*, *fažôl* od tal. *fagiolo*, *pomidôr* od tal. *pomodoro*, *t'apät* od tal. *chiappare*, *pijät* od tal. *piatto*. Uz prevlast posuđenica iz različitih romanskih slojeva, našlo se u ovome rječniku i nešto

germanizama, anglizama, hungarizama i turcizama. Primjeri germanizama su: leksem *plëx* koji dolazi od njemačke riječi *das Blech*, zatim *dînstat* od njemačke riječi *dünsten*, *šničël* od njem. *das Schnitzel*, *prëzla* dolazi od njem. *der Brösel*, *täca* od aust. njem. *die Serviertasse*, *špârxi* od njem. *der Sparherd*, *pasîrat* od njem. *passieren*, a od tog glagola nastala je i riječ *pasîrka*, za napravu za pasiranje. Anglizama u ovome rječniku nema puno, ali prodorom američke kuhinje i na naše područje, našli su se i u kulinarskom leksiku dobrinjskoga govora, npr. *sëngvit'* od engleske riječi *sandwich*, *mìksēr* od eng. *mixer*, *eksprës* od eng. *express*. Uz germanizme i anglizme, nalaze se u rječniku i hungarizmi *gùlaš* od mađ. *gulyás* i *roštíl* od mađ. *rostély*, te turcizmi *pëkmez* od tur. *begmāz* i *žëzma* od tur. *cezve*, koje Petar Skok (usp. 1971: s. v. *džezva*, 1972: s. v. *pekmez*) naziva balkanskim turcizmima. Kazivači su u ovom istraživanju najčešće koristili romanizam kao glavni leksem, odnosno kao leksem kojeg su se prvog sjetili i upotrijebili ga, a druge posuđenice najčešće imaju sekundarnu važnost. Postoje i iznimke poput *pëkmez* – turcizam koji je jedini zabilježeni leksem, bez svog romanskog sinonima⁸.

Navedene posuđenice iz drugih jezika vrlo su dobro usvojene u govoru, što dokazuje način na koji su ih kazivači koristili – o njima nisu uopće razmišljali dok su mi kazivali o svojoj prehrani i receptima, nisu ih tretirali kao strane riječi u svome govoru, odnosno nisu napominjali da nešto „nije naše⁹“. Jedan je leksem u tome iznimka, a to je leksem *žëzma*. Marija (Marica) Tabako (Županje, rođ. 1949) odmah je na moje pitanje o posudi za kuhanje kave odgovorila da „i džezma niki reče, ali to ni baš ovdi...“. Mirko Crnčić (Županje, rođ. 1956), upotrijebio je leksem *žëzma* i dodao kako zna da se još „nikako reče po domaću, ali se ne moren sa domislit“. Dragica Tabako (Županje, rođ. 1944) upotrijebila je riječ *köguma*, napomenuvši da je „to i džezma“. Ostali¹⁰ su kazivači i kazivačice upotrijebili riječ *köguma* i uz to neku od sljedećih sintagmi: *lōnčič za kafë kùxat*, *onò za kafë kùxat*, *za kafë kùxat*. Korištenje opisnih sintagmi za neki predmet ili radnju nije neobično.¹¹ To pogotovo vrijedi za lekseme poput *žëzma*, koji u govoru nisu u potpunosti prihvaćeni, a s druge strane njihov „domaći“ sinonim (u ovom slučaju *köguma*) polako izlazi iz svakodnevnog govora. Da riječ *köguma* izlazi iz svakodnevnog aktivnog govora dokazuje to da su svi kazivači morali prvo razmisliti o tome „kako se ono za

⁸ Romanski sinonim glasio bi *marmelâda*, ako pogledamo druge krčke govore iz istog arhaično-konzervativnog modela, npr. susjedni omišaljski (usp. Turk, Spicijarić Paškvan 2015: 221).

⁹ Iz dobrinjskoga govora.

¹⁰ Stanka Lukarić (Dobrinj, rođ. 1946), Antun (Tone) Plišić (Županje, rođ. 1950), Marija (Marica) Tabako (Županje, rođ. 1949), Vicenco Tabako (Županje, rođ. 1936).

¹¹ Zaključujem na temelju razgovora s kazivačima i slušajući govor poznanika i prijatelja.

kuhat kafe reče po domaću“, a slušajući govor mojih prijatelja i poznanika, nikada nisam čula da tu riječ netko koristi. Još jedan zanimljiv leksem jest i *detržênt*, za koji su kazivači upotrebljavali i sintagmu *prâšak za pijãti prât*, možda analogijom prema „prašak za rublje“. Zanimljiva je i sintagma za kuhalo za vodu koja glasi *lëtrichnî vřč za kùxat vòdu*¹². Izdvojila bih i primjer za cjedilo za limun, kuhinjski predmet za koji nije ovim istraživanjem zabilježena jedna riječ, već samo sintagme *plàstika za cìdìt limûn* i *onò za limûn òžët / cìdìt*.

Riječi obilježena značenja *kafit'ino* i *klošt'ina* pokazuju na koji se način tvore pogrдна značenja u dobrinjskome govoru. Sufiksima za uvećanice umanjuje se vrijednost nekog predmeta ili osobe, neovisno o njihovoj stvarnoj veličini, te time leksemi dobivaju značenje „koji je loš, slabašan, bezvezan, nevažan“ ili kako je njihovo značenje sročio Antun (Tone) Plišić (Županje, rođ. 1950): „Nič tako nevažno, a životno potrebno“. Primjeri ovakvih uvećanica, zabilježenih tijekom provedenih razgovora, su i *vřhíčina*, *aviončít'ina*, *âutit'ino*, *bòčvičina*, ali s obzirom na to da nisu usko vezani uz kulinarski leksik, nisu uvršteni u priloženi rječnik.

Leksem *bîlmò* zanimljiv je kao čakavska riječ ograničene rasprostranjenosti (potvrđena je u čakavskim govorima kvarnerskog arhipelaga i Hrvatskog primorja) i koja nema istovrijednica u drugim hrvatskim narječjima, a značenje joj upućuje na općenito značenje „bijeli dio nečega“ (oka, jajeta) (usp. Borys 2007: 15, 16). Uz leksem *bîlmò*, bjelanjak, veže se i zanimljiv leksem *črnkò*, žumanjak. Leksem *črnkò* dolazi od starog čakavskog oblika *črmnak* (žumanjak), riječi koja je u čakavštini potvrđena još u 15. stoljeću (usp. Borys 1984: 136). *Črnkò* u sebi sadrži trag pridjeva *črni*, koji je, za razliku od pridjeva *črn* (crn), označavao crvenkastožutu, narančastu boju (usp. ibid.).¹³ Prema Borysu (usp. ibid.) taj se pridjev zadržao na krčkom području, odnosno u vrbničkom govoru, sve do početka 20. stoljeća.

Pojedine su tradicionalne riječi u ovome rječniku, zbog promijenjenih životnih okolnosti, postale dijelom pasivnoga leksika, npr. *komîn*, *komôjstra*, *tripjje*, *žàra*, *broštulîn*, *broštulät*, *kàmenica*. Ovim su istraživanjem zabilježene i neke leksičke promjene: *lubeniça* je zamijenila *angûriju*, a *krùx* je zamijenio *xìb*. Kazivači znaju značenje tih riječi, ali ih više ne koriste, niti

¹² Ovu je sintagmu upotrijebio kazivač Mirko Crnčić (Županje, rođ. 1956), ostali su kazivači naveli kako poznaju samo standardnojezični izraz „kuhalo za vodu“, napominjući kako nisu sigurni kako bi se to „po domaću reklo“, jer „toga prija ni bilo“.

¹³ Borys u članku obrađuje ovaj pridjev u vrbničkom govoru, pa inačica ovog pridjeva u njegovu članku glasi *černi*. -er- je odraz slogotvornoga *ɾ* u vrbničkom govoru, ali s obzirom da se u dobrinjskome govoru slogotvorno *ɾ* ostvaruje bez popratnog samoglasnika, taj pridjev glasi *črni*.

znaju da ih netko drugi koristi, „aš to su stari govoreli, to mi više ne rečemo tako“ (Marija (Marica) Tabako, Županje, rođ. 1949). Promjene nije uvijek moguće vremenski precizno odrediti, jer novije varijante ne zamjenjuju starije varijante tako očito i brzo. Na temelju provedenih razgovora smatram da su se navedene leksičke promjene postupno dogodile tijekom druge polovice 20. stoljeća. Moguće je da će s vremenom pojedini leksemi pasti u zaborav, jer su kazivači napominjali da su to „stari govoreli“, a oni se tih riječi samo sjećaju, ne upotrebljavaju ih aktivno. Uz lekseme *angûrija* i *xîb*, takvi bi leksemi mogli biti i *càrišt'e* i *càrit*, jer je Marija (Marica) Tabako (Županje, rođ. 1949) naglasila kako se te riječi ne koriste više često, možda ih samo stariji koriste (stariji od nje). Na temelju provedene analize leksika zaključujem da je moguće da to postane i *kòguma*.

Tijekom istraživanja zabilježila sam neke neodređene kulinarske mjere koje zahtijevaju više osobne procjene od određenih mjera poput *kilò*, *pòl kilà*, *dèc* itd. Neodređene kulinarske mjere su: *kòliko je vòja*, *otprîliki*, *od òka*, *po ùkusu*, *nàpamèt*, *kàko kí vòlî*, *jèno*, *pâr*, *nîkoliko*, *fân*, *kòliko t'èš ix udèlat*.

Među lokalitetima, u kojima je istraživanje provedeno, nema znatnih razlika. Najveća se razlika pokazala između žena i muškaraca u načinu kazivanja o prehrani i kulinarstvu. Žene navode recepte, konkretne mjere i postupke za određeno jelo, ne samo naziv za neko jelo ili okvirne sastojke. Muškarci navode samo nazive i okvirne sastojke te rijetko opisuju postupke i recepte. Također, muškarci su više govorili o alkoholnim pićima – vino, rakija i likeri, voću i povrću, dok su žene više govorile o jelima i spremanju jela. Ta razlika ne čudi s obzirom na to da su u hrvatskoj tradicijskoj kulturi muškarci više zaduženi za poljoprivredu, a žene za kućanstvo. Ponekad se razlike nalaze unutar kazivanja istog kazivača ili kazivačice, npr. Stanka Lukarić (Dobrinj, rođ. 1946) upotrebljava *bakalâj* i *bagalâj* u razmaku od par rečenica, Dragica Tabako (Županje, rođ. 1944) u istom razgovoru koristi *štânpa* i *plèx*, Marica (Marija) Tabako (Županje, rođ. 1949) u kazivanju istoga recepta upotrebljava *m̃vice* i *prèzla*, a Mirko Crnčić (Županje, rođ. 1956) za isti predmet navodi lekseme *kalaštròp* i *otvarâč*. Najmlađi kazivač Mirko Crnčić (Županje, rođ. 1956) upotrebljava izraze *lètričnî ṽč za kùxat vòdu*, *modèrnâ nàpa*, *eksprès lonòc*, *kîvi*, dok kod starijih kazivača izostaje spominjanje „modernijeg“ voća i kuhinjskih predmeta. Osim te razlike, kazivači su uglavnom govorili o sličnim ili istim temama unutar kulinarske tradicije dobrinjskoga kraja.

U rječniku izostaju riblja jela, nema mnogo naziva za ribe i morske plodove te općenito morske delicije, što je odraz odabranih lokaliteta za istraživanje. Dobrinj i Županje nalaze se na nekoliko kilometara od mora, ali su u povijesti bili više orijentirani na poljoprivredu i

stočarstvo, a ne na ribolov, što se odrazilo na leksik u ovome rječniku. To je također i dokaz da kulinarski leksik nije samo odraz primarne potrebe, on svjedoči i o kulturi određene zajednice.

6. Kulinarski rječnik

<i>Natuknica u kanonskom obliku</i>	<i>Gramatičke oznake</i>	<i>Značenje</i>	<i>Primjeri</i>	<i>Frazemi, sveze</i>	<i>Značenje</i>	<i>Primjeri</i>
angûrija , G jd. angûrijē	<i>im ž</i>	vidi: lubenića / angûrija				
âva	<i>uzv</i>	jao	<i>Kàda sōn jà xodèla škòlu, ònda je bìlo bîži-rîži – âva, menì!</i>			
bagaläj , G jd. bagaläja	<i>im m</i>	vidi: bakaläj / bagaläj				
bakaläj , G jd. bakaläja bagaläj , G jd. bagaläja	<i>im m</i>	bakalar	<i>A za Božît' priprävîn i bakaläj, u nàs ga svî vòlè. I bagaläj jîmò ïsto.</i>			
bàlica , G jd. bàlicē	<i>im ž</i>	kuglica (tijesta, mesa, kruha, palente, krumpira i dr.)	<i>...stîsneš mào da se udèlā bàlica od tēsta.</i>			
bânda , G jd. bândi	<i>im ž</i>	strana	<i>Ònda okrētāt mào, mào na jenŭ bându, mào na drügŭ.</i>			

bànok , G jd. bànka	<i>im m</i>	velika drvena klupa za sjedenje i s prostorom za pohranu stvari	<i>...evākò smo imèli vèlì bànok i nùtòr si mògò spràvit nìč, ali si mògò i sidìt na njemù.</i>			
batìt' , G jd. batìća	<i>im m</i>	kuhinjski bat za meso	<i>Màlo s batìt'èn potòčèš mèso i dobrò bùde, rastégne se.</i>			
bèlì , bèlā, bèlō	<i>pridj</i>	bijeli	<i>Domìšjān se da son imèla jedòn bèlì lōnčìt' za bèlō kafè.</i>			
bevānda , G jd. bevāndi	<i>im ž</i>	piće od vina pomiješanog s vodom	<i>Menì je bevānda nājboja, i tó naručùjen.</i>			
bīlmò , G jd. bīlmā	<i>im s</i>	vidi: bjelāñak / bīlmò				
bīž , G jd. bīža	<i>im m</i>	grašak	<i>Udèlān orìžice s bīžōn za obèd.</i>			
bīži-rīži	<i>im m</i>	jelo od riže i graška	<i>A kàda bin jà prišlā dōma – jooj, bīži-rīži – ali mòrā si pojìst onò čò je bìlo.</i>			
bjelāñak , G jd. bjelāñka	<i>im m</i> <i>im s</i>	bjelanjak	<i>Ōnda se odvòjì bjelāñak...</i>			

bīlmò , G jd. bīlmä			<i>Bīlmò rečemo za bēlō od jāja.</i>			
blīti , G jd. blītvē	<i>im ž</i>	blitva	<i>Mālo blīti, mālo kompīrā skūxaš i tō je za obēd nān dōsta.</i>			
bòb , G jd. bobä	<i>im m</i>	bob	<i>Bòb se je īsto jālo.</i>			
bòca , G jd. bòcē	<i>im ž</i>	plastična ili staklena boca	<i>A bòca mòre bīt i plàstičnā i svē.</i>			
bòcica , G jd. bòcicē	<i>im ž</i>	plastična ili staklena bočica	<i>Va jēnōj plàstičnōj bòcici držīn...</i>			
bocūn , G jd. bocūnä	<i>im m</i>	velika staklena posuda, najčešće za vino, može biti i opletena	<i>Va ōn vėlī bocūn stāvīš vīnō i va konòbu, kāj je hládno.</i>			
boči , G jd. bočvē	<i>im ž</i>	bačva	<i>Imēli smo, sadā vīše nē, vėlē bōčvi...</i>			
bòjlēr , G jd. bòjlēra	<i>im m</i>	bojler	<i>Ētō je bōjlēr, za vòdu teplīt va kùxiīni.</i>			
bokūn , G jd. bokūnä	<i>im m</i>	komad	<i>Narīžeš kompīr na vėlē bokūna, mòreš i na lândice...</i>			

bokunìt' , G jd. bokunìt'a komadìt' , G jd. komadìt'a	<i>im m</i>	komadić	<i>Dáj bokunìt' sìra, t'emo narìzat.</i> <i>Razrìžemo na mâlē komadìt'e...</i>			
bòsilak , G jd. bòsìlka	<i>im m</i>	bosiljak	<i>Bòsilak jà znân da nìkì stàvī, ma čò jà znân, mì tó nìš ne stàvjāmo.</i>			
boškòt , G jd. boškòta boškotîn , G jd. boškotîna	<i>im m</i>	tradicionalni pečeni trajni tvrdi pekarski proizvod okruglog oblika, suhi kruh	<i>Jà vòlîn boškòt i bēlō kafè za marēndu.</i> <i>Boškotîni bìmo rēklī za tâ sùhī krùx.</i>			
boškotât , 3. 1. jd. boškotâ, 3. 1. mn. boškotâjū	<i>gl nesvr</i>	proces sušenja i ribanja kruha kako bi se dobile krušne mrvice	<i>...kâda su pečenī, òpēta nâpōl i boškotâš – posùšīš i tó se zrībā.</i>			
boškotîn , G jd. boškotîna	<i>im m</i>	vidi: boškòt / boškotîn				
botûn , G jd. botûnâ	<i>im m</i>	gumb	<i>Nìgda smo nârūki, donòs svè sâmo botûna.</i>			
brancîn , G jd. brancîna	<i>im m</i>	morska riba brancin	<i>Čûješ, brancîn je dobrâ rìba.</i>			

brät , 3. 1. jd. berë, 3. 1. mn. berû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	brati	<i>Brâ son</i> <i>špärogi</i> <i>etâpřvidân.</i>			
bravëtina , G jd. bravëtinë	<i>im ž</i>	vidi: bravìna / bravëtina				
bravìna , G jd. bravìnë bravëtina , G jd. bravëtinë	<i>im ž</i>	meso ovna	<i>Bravìna tì je</i> <i>mëso od prāzã,</i> <i>ovnã.</i> <i>Moglò se je i</i> <i>od bravëtinë</i> <i>ìsto.</i>			
bròka , G jd. bròki	<i>im ž</i>	vrč za kavu ili čaj	<i>Nìgda se je va</i> <i>tò stāvjalò čaj,</i> <i>znáš, su bìli od</i> <i>lìtri onë bròki.</i>			
bròkica , G jd. bròkicë	<i>im ž</i>	mali vrč za mlijekò koje se poslužuje uz kavu	<i>I ako sadà rëš</i> <i>stāvìt mlìkò</i> <i>ònda rečëš:</i> <i>„Dáj mi onû</i> <i>bròkicu za</i> <i>mlìkò“ – onã</i> <i>je za mlìkò.</i>			
bròkula , G jd. bròkulë	<i>im ž</i>	brokula	<i>Čò ja znân,</i> <i>ònda tú</i> <i>bròkulu kùxa...</i>			
bronòc , G jd. brōncã	<i>im m</i>	poveći lonac, koto, za kuhanje na ognjištu	<i>U nãs su</i> <i>brōncë stãli</i> <i>evakò pòli</i> <i>komìnã.</i>			
broštulät , 3. 1. jd. broštulã, 3.	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	pržiti kavu	<i>Mòreš</i> <i>broštulät kafë</i>			

l. mn. broštulājū			– <i>tô se je nîgda broštulàlo...</i>			
broštulîn , G jd. broštulîna	<i>im m</i>	limena naprava za prženje kave	<i>Va broštulîn se je stàvjalo kafè i broštulàlo se je.</i>			
brudît , G jd. brudîta	<i>im m</i>	jušno jelo od kuhane miješane morske ribe	<i>Kàda je pràvî brudît, rê vîše kòšćenîx rîb.</i>			
bukalèta , G jd. bukalèti	<i>im ž</i>	primorski tradicionalni glineni vrč za posluživanje vina u svečanim prilikama	<i>Za vînò je bukalèta, va tô se stàvî.</i>			
butîja , G jd. butijè	<i>im ž</i>	staklena boca	<i>Mà butîja je... stoklènā vîše – butîja je stoklènā, pràvā.</i>	butîja ùlā	boca ulja	<i>Evđî va ormarît'u ìmān butîju ùlā, drùgò držîn va konòbi.</i>
càrišt'e , G jd. càrišt'a	<i>im s</i>	sirište	<i>Càrišt'e se nî kupovàlo nîgda, nègo se je dèlalo.</i>			
càrit , 3. l. jd. càrî, 3. l. mn. càrè	<i>gl nesvr</i>	siriti	<i>...bi se bìlo ñegòv trbùx ogùlîlo i tô stàvilo va sòl i bi se bìlo càrilo.</i>			
cêlî , cêlā, cêlō	<i>pridj</i>	cijel	<i>Stàvîš jèno cêlō jâje.</i>			

centimètör , G jd. centimètra	<i>im m</i>	centimeter	<i>Mòrà ti bìt jèno četìre centimètra velìko.</i>			
cìbora , G jd. cìborē	<i>im ž</i>	vrsta divlje šljive	<i>...udělā dōbōr pèkmez od cìbōr.</i>			
cidìlnica , G jd. cidìlnicē pìnica , G jd. pìnicē	<i>im ž</i>	veliko cjedilo u obliku posude	<i>Cidìlnica je vèt'ā, va cidìlnici mòreš zelí ocìdìt.</i> <i>Jà ti tō zovèn pìnica.</i>			
cidìlo , G jd. cidìla	<i>im s</i>	malo cjedilo s drškom	<i>Cidìlo je mālō, za čáj cidìt mòre bìt.</i>			
cidìt , 3. 1. jd. cìdī, 3. 1 .mn. cìdē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	cijediti	<i>Stāvī se zelí va cidìlo i pùstī se nèka se cìdī, nèka rê onā vodà t'ā.</i>			
cùkār , G jd. cùkara	<i>im m</i>	šećer	<i>Ne stāvīn prevīše cùkara, äš mi ne vòlīmo čüda slätko.</i>	1. cùkār va kòckicax 2. kvadrìt'e od cùkara	1. šećer u kockicama 2. kvadratići od šećera	1. <i>Nìgda bi bìli stāvili cùkār va kòckicax za kafè na stól...</i> 2. <i>...kvadrìt'e od cùkara bìmo bìli kupovàli...</i>

cùra , G jd. cùri fcùra , G jd. fcùri	<i>im ž</i>	tava	<i>Va cùru stàvīn ùlā, dīnstān kapùlu i češóh. Fcùra, tó je fcùra, va cén frížeš.</i>			
cùrica , G jd. cùricē fcùrica , G jd. fcùricē	<i>im ž</i>	tavica	<i>Va málōj cùrici frīgān, āš son sāmā. Zòmen fcùricu, spečèn jáje i èvo ga vičèra.</i>			
cvīčènica , G jd. cvīčènicē	<i>im ž</i>	velika crna smokva	<i>...i cvīčènice, gorīncica, xrstakìna...</i>			
cvītòk , G jd. cvītkā svītòk , G jd. svītkā	<i>im m</i>	vrsta smokve	<i>...òsīn tíx, bùde i cvītòk... Postòji i svītòk...</i>			
čáj , G jd. čāja	<i>im m</i>	čaj	<i>Jùtrōn čāja i dvòpeka i sīra màlo pojīn, ili pèkmeza, ako je.</i>			
čāšica , G jd. čāšicē	<i>im ž</i>	šalica za kavu	<i>A čāšice su bìli sòka svojèga pāra.</i>	čāšica za kafè	šalica za kavu	<i>Čāšica za kafè, è – tó se takò zovè!</i>

čeniça, G jd. čeniçē	<i>im ž</i>	pšenica	<i>A onò je mäl̃n, kàmo si zanèsò čeniçu.</i>			
čērà	<i>pril</i>	jučer	<i>Čērà smo bìli na obèdu...</i>			
češňák, G jd. češňàka	<i>im m</i>	vidi: češón / češňák				
češón, G jd. češná / česnà češňák, G jd. češňàka	<i>im m</i>	češnjak	<i>...stävĩš češná nútra, promišáš màlo...</i> <i>...nútra stävĩmo češňàka, nĩgda se je i lusmarĩna.</i>			
čikulâda, G jd. čikulâdi čokolâda, G jd. čokolâdi	<i>im ž</i>	čokolada	<i>Čikulâdu rastõpĩš i polĩješ.</i> <i>Zõmeš čokolâdu, onú za kũhanē...</i>			
čokolâda, G jd. čokolâdi	<i>im ž</i>	vidi: čikulâda / čokolâda				
čovjên, čovjenà, čovjenò	<i>pridj</i>	crven	<i>Êv pomidõr, znáš kàko bùde čovjên, mã neçeš takõvõga va butĩgi kũpĩt.</i>			
črišňa, G jd. črišňē	<i>im ž</i>	trešnja	<i>Imèli smo črišňe, ali nân</i>			

			<i>je stāblò usoxnùlo.</i>			
črīvo , G jd. črīva olīto , G jd. olīta	<i>im s</i>	crijevo	<i>Poprà se stāvī, promišās, i tó stāvjās va črīva, olīta se ìsto rečè, tó je stārī nāziv.</i>			
črnkò , G jd. črnkà	<i>im s</i>	vidi: žutāñak / črnkò				
črvjiv , črvjiva, črvjivo	<i>pridj</i>	crvljiv	<i>...ne vajājū, črvjivi būdū pòtla, àko se ne posúšē dobrò na sòncu.</i>			
čūda	<i>pril</i>	puno	<i>Čūda smo togà vòt'a imèli, ònda son va rakiju stāvī smokvì i grozdòvī.</i>			
čūpavci , G mn. čūpavac	<i>im m</i>	čupavci, kolač koji je uvaljan u čokoladu i posut kokosovim mrvicama	<i>Ě, dà, čūpavce ìsto udělān.</i>			
čūt , G jd. čūtà	<i>im m</i>	peteljka	<i>Ōn čūt od črīšné xītš t'a...</i>			
t'apāt , 3. l. jd. t'apâ, 3. l. mn. t'apâjū	<i>gl svr</i>	uloviti	<i>T'apâš s pŕsti i umòčiš va tú čokolādu.</i>			

dân , G jd. dâna	<i>im m</i>	dan	<i>Prneslâ je drügî dân, ali mî smo mîsleli da t'emo tâ dân jîst utròbicu.</i>			
dätula , G jd. dätulē	<i>im ž</i>	datulja	<i>A cò ja znân, ové nîkē dätule...</i>			
dëbul , dëbula, dëbulo	<i>pridj</i>	loš, slabašan, tanašan	<i>A nîkî udëlâ dëbulo kafè, pòk ga je tèško pît.</i>	1. dëbulo vînò 2. dëbula rakîja	1. slabo vino 2. slaba rakija	1., 2. <i>A za vînò ili rakîju mòreš rèt' da je dëbula.</i>
dëc , G jd. dëca	<i>im m</i>	decilitar	<i>Dëc ùlâ stävi i tô ti je dòsta.</i>			
dëk , G jd. dëka	<i>im m</i>	dekagram	<i>Pâr dëk salâma kûpîn, sîra îsto.</i>			
detržênt , G jd. detržênta	<i>im m</i>	deterdžent	<i>S detržêntôn sâmo mâlo pasâš.</i>	1. detržênt za prät pijäti 2. prášak za pijäti prät	1., 2. deterdžent za prati suđe	1. <i>A èvo je detržênt za prät pijäti.</i> 2. <i>...tâko tê práški za pijäti prät...</i>
dibjî , dibjâ, dibjê	<i>pridj</i>	divlje	<i>Tô je dibjê, xòj t'a od togä.</i>			
dîm , G jd. dîma	<i>im m</i>	dîm	<i>Ônda bîmo je stävili mâlo na dîm, mâlo na bûru i sprävîš tô pòtla.</i>			

dîmjāk , G jd. dîmjāka dîmnāk , G jd. dîmnāka	<i>im m</i>	dimnjak	<i>Udělā son i roštīl, dîmjāk od roštīla...</i> <i>Dimhāk je mōrā bīt zvonā...</i>			
dîmjēn , dîmjena, dîmjeno	<i>pridj</i>	dimljen	<i>Ōnda tō dîmjeno mēso bi sprāvī, da īmāš za cēlō lěto.</i>			
dîmnāk , G jd. dîmnāka	<i>im m</i>	vidi: dîmjāk / dîmnāk				
dînstat , 3. 1. jd. dînstā, 3. 1. mn. dînstajū šufigāt , 3. 1. jd. šufigā, 3. 1. mn. šufigājū	<i>gl nesvr</i>	pirjati, dinstati	<i>Za òkus mǎlo dînstāš kapùlu.</i> <i>...ònda šufigāš mǎlo kapùlu, češón, ùlī...</i>			
dodāt , 3. 1. jd. dodā, 3. 1. mn. dodājū	<i>gl svr</i>	dodati	<i>Dodāš nūtra, àko čògod rābī, mǎlo jòš mīšāš...</i>			
domât'ī , domât'ā, domât'ē	<i>pridj</i>	domaći	<i>A dēlāmo šūrlice i makarūnī, ovò nāše domaće.</i>			
donòs donòska	<i>pril</i>	danas	<i>...sprāvīt nīsī mògō, a donòs mòreš.</i>			

			<i>Donòska smo jàli orížit'e i màlo mēsa pečēnōga.</i>			
donòska	<i>pril</i>	vidi: donòs / donòska				
dopōdnê	<i>pril</i>	prije podne	<i>Dopōdnê vêt' udělān svè čō rābī.</i>			
dròp , G jd. dropà	<i>im m</i>	ostatak tiještenja voća, nakon što se iscijedi sok, kom	Od svèga togà ostāne dròp.			
dùbokō , G jd. dùbokōga lêd , G jd. lèda	<i>im s</i> <i>im m</i>	ledenica	<i>Takò durâ, sèdōn, òsōn, dèset miséc, ònda ga stāvīmo va dùbokō.</i> <i>Va frižidêr, va lèd stāvīmo nìkū xrānù.</i>			
durât , 3. 1. jd. durâ, 3. 1. mn. durâjū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	trajati	<i>I pòsle bìmo bìli stāvili sòl nùtra, da durâ.</i>			
dvìgnūt , 3. 1. jd. dvìgne, 3. 1. mn. dvìgnū	<i>gl svr</i>	dignuti, podignuti	<i>Da ne zagòrī, dvìgnen, da vīdīn, àko je gotòvo.</i>			
žèzma , G jd. žèzmē	<i>im ž</i>	vidi: kòguma / žèzma				

etāp̣̀vidān	<i>pril</i>	nekidan	<i>Maněštru smo etāp̣̀vidān, čērā mǎlo mēsa...</i>			
fān	<i>pril</i>	prilično, poprilično, podosta	<i>Fān vodī mōrāš stāvīt, mōrā bīt rētkō.</i>			
fažōl , G jd. fažōla	<i>im m</i>	grah	<i>I fažōla je bilo nīgda, āš si imē svē dōma.</i>			
fcūra , G jd. fcūri	<i>im ž</i>	vidi: cūra / fcūra				
fcūrica , G jd. fcūricē	<i>im ž</i>	vidi: cūrica / fcūrica				
fīno	<i>pril</i>	napraviti nešto na precizan način	<i>Jā tēsto na fīno udělān i razvōčēn.</i>			
frīško	<i>pril</i>	svježe	<i>Vōlīn frīško udělāno kafē jūtrōn, līpo zavohá.</i>			
frīti , G mn. frīt	<i>im ž</i>	fritule	<i>Ne smē tī frīti popīt čūda ūlā.</i>			
frižidēr , G jd. frižidéra	<i>im m</i>	hladnjak	<i>A va frižidēr stāvīn čō ostāne, da se ne pokvārī.</i>			
frīžok , frīška, frīško	<i>pridj</i>	svjež	<i>...mōrā bīt òfčjī sīr, da je dvā, trī dāni, da je frīžok, ne sūh.</i>			

frmenânta , G jd. frmenânti	<i>im ž</i>	žigica	<i>Väviki ìmān frmenânti, za svākī slūčāj.</i>			
frmentûn , G jd. frmentûnä	<i>im m</i>	kukuruz	<i>Glavìce se je kùxalo, onē mlâdē – glavìce od frmentûnä...</i>			
fundât'e , G mn fundât'	<i>im ž</i>	talog crne kave	<i>A fundât'e xitīn va vřt.</i>			
galètica , G jd. galètice	<i>im ž</i>	keks	<i>Sòkakoveri galètice mòreš donòs kùpìt.</i>			
gâlvit' , G jd. gâlvit'a	<i>im m</i>	mali mladi krumpir	<i>Gâlvit' râbī pedesēt komâdī za kilò – nīš, slâb kompîr.</i>			
glâd , G jd. glâda	<i>im m</i>	glad	<i>A bitno da ne prīde vëlā glâd, kâko čò je bīlo.</i>			
glavìca , G jd. glavìcē	<i>im ž</i>	okrugli dio nekog ploda, glavica	<i>Glavìce se je kùxalo...</i>	1. glavica kapùle 2. glavica od kapûza 3. glavica od frmentûnä 4. glavica od salâti	1. glavica luka 2. glavica kupusa 3. glavica kukuruza 4. glavica salate	1. <i>Stävīš célū glavìcu kapùle.</i> 2., 3. <i>Glavìca od kapûza mòre bit, mòre bit i od frmentûnä,</i>

						<i>tô je isto glavica. 4. Mõre bit i glavica od salâti.</i>
gorîncica , G jd. gorîncicē	<i>im ž</i>	vrsta smokve	<i>...gorîncica, xrstakîna, čõ je jõš...</i>			
gõròk , gõrkà, gõrkò	<i>pridj</i>	gorak	<i>Orìxovica bûde i mào gõrkà, äko ne stävîš dõsta cùkara.</i>			
govèdina , G jd. govèdinē	<i>im ž</i>	govedina	<i>...kî nî imē prāščà, mórda je imē govèdine.</i>			
grìst , 3. l. jd. grìzè, 3. l. mn. grìzû	<i>gl nesvr</i>	gristi	<i>Ne mòreš bez zubî grìst, õnda sàmo mèkano i jûxe i takò.</i>			
grîz , G jd. grîza	<i>im m</i>	kukuruzna krupica	<i>Mõre se i od grîza udèlat...</i>			
grozdòvī , G mn. grozdòvā	<i>im s</i>	grožde	<i>Ovò grozdòvī va butīgi je vèlò, ni takòvo nāše domât'e...</i>			
gùlaš , G jd. gùlaša	<i>im m</i>	gusto jelo s komadicima mesa i puno pirjanog luka	<i>Mi vîše gùlaš dèlāmo od takòvõga mèsa.</i>			

güşť , G jd. güşťa	<i>im m</i>	užitak	<i>A vřše je ónda vajá kvärot mēsa, něgo donös od kilä gűlaš, nřkako vera gűšťa nēmā.</i>			
xřb , G jd. xřba	<i>im m</i>	vidi: xřb / xřb				
xřťat , 3. 1. jd. xřťā, 3. 1. mn. xřťajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	bacati, ubaciti	<i>Xitiř nůtra kapűle, potrbűřinē i ödmax je böje.</i>			
xřādān , xřādna, xřādno	<i>pridj</i>	vidi: studēn / xřādān				
xřādno	<i>pril</i>	vidi: studenö / xřādno				
xřäpat , 3. 1. jd. xřäpā, 3. 1. mn. xřäpājū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	jesti lakomo i neumjereno	<i>Xřäpā, kākō da togā nřmā sökř dān.</i>			
xřľb , G jd. xřľba xřb , G jd. xřba	<i>im m</i>	kruh okruglog oblika koji se nekad pekao kod kuće	<i>Xřb ili xřľb bi se bř dōma pěkō, okrűglř krűx, znāř, tō je nřgdařnř nāziv.</i>			
xřānā , G jd. xřānř		hrana, jelo	<i>Stō vřřti xřānř na přřř donös, přřja nř se mogle prevřře břrat.</i>	zřnskā xřānā	zimaska hrana	<i>Tō je zřnskā xřānā, mālo masnřja.</i>

xřskat , 3. 1. jd. xřskā, 3. 1. mn. xřskajū xrūstat , 3. 1. jd. xrūstā, 3. 1. mn. xrūstajū xřstat , 3. 1. jd. xřstā, 3. 1. mn. xřstajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	hrskati, glasno gristi	<i>Kāda se nīkoga čūje da jī, rečē se da xřskā, āli mōreš rēt' i xrūstat i xřstat, īstō je svē.</i>			
xrstakiņa , G jd. xrstakiņē	<i>im ž</i>	vrsta smokve	<i>...gorīnčica, xrstakiņa, čō je jōš...</i>			
xřstat , 3. 1. jd. xřstā, 3. 1. mn. xřstajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	vidi: xřskat / xřstat / xrūstat				
xrūstat , 3. 1. jd. xrūstā, 3. 1. mn. xrūstajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	vidi: xřskat / xřstat / xrūstat				
xrūši , G jd. xrūšvē krūši , G jd. krūšvē	<i>im ž</i>	kruška	<i>Nīsmō tī mī imēli xrūšvi...</i> <i>Sřšeni t'e mi pojīst svē krūšvi.</i>			
jāboko , G jd. jāboka	<i>im s</i>	jabuka	<i>Od tīh jābōk, čō mi prnesū, udēlān kākov kolāč...</i>			
jāgoda , G jd. jāgodi	<i>im ž</i>	jagoda	<i>Nīs pōbrā jāgodi, pustī son ix nēka rāstū.</i>			

jâje , G jd. jâja	<i>im s</i>	jaje	<i>A va kòru stävīn jenò jâje, mǎlo sòli, mǎlo ùlā...</i>	1. kùxanō jâje 2. jâje na òko 3. kàjganā	1. kuhano jaje 2. jaje na oko 3. kajgana	1. <i>Sòkomu jenò kùxanō jâje skùxān...</i> 2. <i>A dicà vòlē jâja na òko, znāš, pečēnō.</i> 3. <i>Ma udělā se kàjganā ili čògod drùgō za pojìst jùtrōn.</i>
jèftīn , jèftina, jèftino	<i>pridj</i>	jeftin	<i>Jèftīn gùlaš je tō bí.</i>			
jèno	<i>pril</i>	oko, otprilike, približno	<i>...ònda obrät'at, da se posúšī jèno dvā mīsēca...</i>			
jêtra , G mn. jêtrī	<i>im ž</i>	jetra	<i>Onē jêtra, utròbicu, tú pečēñicu i svè pojìst najedānpūt – ne mòreš!</i>			
jìst , 3. l. jd. jî, 3. l. mn. jidû	<i>gl nesvr</i>	jesti	<i>A nīgda su nājviše jǎli palēntu i tú kìselicu.</i>			
jūxà , G jd. jūxì	<i>im ž</i>	juha	<i>Jūxu ìmāmo za obèd na nedīju vāvīki.</i>	1. prèžganā jūxà	1. prežgana juha	1. <i>Mǎlo prèžganē jūxì</i>

				2. jūxà od kòkošë 3. jūxà od pòvrt'ā	2. kokošja juha 3. povrtna juha	<i>kadagòd udèlān... 2., 3. Jūxu od kòkošë ili od pòvrt'a...</i>
juñëtina , G jd. juñëtinë	<i>im ž</i>	junetina	<i>A juñëtinu nájviše za gùlaš.</i>			
jût , jûta, jûto	<i>pridj</i>	vidi: kìsël / jût				
jùtro , G jd. jùtra	<i>im s</i>	jutro	<i>Mòre se pustìt do jùtra ili do drügoga vèčera.</i>			
jùtrôn	<i>pril</i>	ujutro	<i>Jùtrôn namāžemo mǎlo sira.</i>			
jùžina , G jd. jùžini	<i>im ž</i>	užina, obrok poslije ručka	<i>Jùžina je pòtla obèda, zapòdnë.</i>			
kacòl , G jd. kacòla	<i>im m</i>	zaimača	<i>S kacòlôn jūxu stāvjan va pijāt.</i>			
kafë , G jd. kafà	<i>im s</i>	kava	<i>Boškòta mǎlo, kafë, i tó nân je marênda.</i>	bêlō kafë	bijela kava	<i>Mà mî jùtrôn nájviše čáj, bêlō kafë.</i>
kafit'ino , G jd. kafit'ina	<i>im s</i>	slabašna i loša kava	<i>Kafit'ino je slābo, dëbulo.</i>			
kalāndrāka , G jd. kalāndrāki	<i>im ž</i>	janjeći gulaš	<i>Kalāndrāka se bāš zovë jāhet'ī gùlaš, àli</i>			

			<i>dòbār jànet'ī gùlaš.</i>			
kalaštròp , G jd. kalaštròpa	<i>im m</i>	vidi: otvaráč / kalaštròp				
kàlup , G jd. kàlupa	<i>im m</i>	kalup	<i>Ònda smo imèli kàlup, pòk stàvìmo va tó.</i>			
kamamìla , G jd. kamamìli	<i>im ž</i>	kamilica	<i>Přjèmo čáj od kamamìli...</i>			
kàmenica , G jd. kàmenicē	<i>im ž</i>	stari kameni spremnik za ulje	<i>Và čen se je ùlī držàlo nìgda – va kàmenici, nisì drùgò imé, pòtla su vèt'e bòce prišlī.</i>			
kantùn , G jd. kantùnà	<i>im m</i>	kut, ugao	<i>Od kantùnà do kantùnà rastégneš po stolù.</i>			
kapùla , G jd. kapùli	<i>im ž</i>	luk	<i>Za sàlsu dìnstān kapùlu...</i>			
kapûz , G jd. kapûza	<i>im m</i>	kupus	<i>I tógā kapûza bi se bìlo stàvilo za kìsanī.</i>	kìselī kapûz	kiseli kupus	<i>Kìseli kapûz i palênta, tó son jà jàla.</i>
kāšav , kàšava, kàšavo	<i>pridj</i>	kašast	<i>Ònda onò mřvice bùdū kàšave, ne mòreš dèlat bàlice.</i>			

kašëta , G jd. kašëtë	<i>im ž</i>	četrvtasti drveni otvoreni rešetkasti sanduk za pohranu ili transport povrća i voća	<i>Kašëta bi stälä tämo, i mí bìmo bìli stävjali nùtra kompîr ili nič drügö.</i>			
katrîda , G jd. katrîdi	<i>im ž</i>	stolica	<i>Evö je katrîda, za stolôn.</i>			
katùna , G jd. katùñë	<i>im ž</i>	dunja	<i>Katùnu son zasādî sprîd kùcë, bùde ix, bùde.</i>			
kilö , G jd. kilä	<i>im s</i>	kilogram	<i>...na kilö, trî, četîre žlice mūkî, cùkara po ùkusu, limûn i tô tî je tô.</i>			
kîm , G jd. kîma	<i>im m</i>	kim, kumin	<i>I sadä tâj kîm, tô stävîñ mälo, da ne napuhävâ kâda kùxân zelí...</i>			
kîsanî , G jd. kîsanâ	<i>im s</i>	dizanje tijesta	<i>Kîsanî je dîzanë tËsta.</i>			
kîsat , 3. l. jd. kîsâ, 3. l. mn. kîsajû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	dizati se	<i>...stävîš kväs, aš bùde böje, i püstîš da kîsâ.</i>			
kîsël , kîsela, kîselo jût , jûta, jûto	<i>pridj</i>	kiseo	<i>...kâda xrânä odstöjî, kîsela je.</i>	1. jûto vînö 2. jûta rakîja	1. kiselu vino 2. jaka rakija	1. <i>Vînö, äko je jûto, ní za pît, kîselo je.</i>

			<i>Ocòt bùde jút...</i>			2. Rakija mòre bit jùta.
kìselica , G jd. kìselicē	<i>im ž</i>	kiselo zelje	<i>Tò bi bìlo stálo dëset dān, da kòti mǎlo zakìsā, i pòtla rížeš zelí, tó je kìselica.</i>			
kîvi , G jd. kîvija	<i>im m</i>	kivi	<i>Meni je kîvi òdličān, ali tòga nì bìlo nígda za kùpìt.</i>			
klìgēr , G jd. klìgera	<i>im m</i>	krigla	<i>Nájvolīn pìt zo klìgera, mǎlo limûna ocídīn, vodi čüda...</i>			
klošt'ina , G jd. klošt'inē	<i>im ž</i>	koščurina	<i>Kāko da jīš klošt'ina.</i>	zgjédāt kāko klošt'ina	izgledati kao koščurina, jako mršavo	<i>Vīdi kāko je mřšav, kāko klošt'ina zgijédā – kōst i kōža čovik.</i>
kobasica , G jd. kobasicē	<i>im ž</i>	kobasica	<i>Kobasice sfrīžen ili skūxān.</i>			
koblāča , G jd. koblāčē	<i>im ž</i>	kabao, velika, najčešće drvena, posuda za vino, vodu ili nešto drugo tekuće	<i>Va konòbi smo va koblāči imèli vīnò za pirovjāni.</i>			
koblāčica , G jd. koblāčicē	<i>im ž</i>	kablic, mala, najčešće drvena,	<i>Ònda se zeli porédī va</i>			

		posuda za vino, vodu ili nešto drugo tekuće	<i>drvènū koblàčicu, nájboje, i ònda bi se bìlo tū vòdu zìlèlo nútra.</i>			
kòfica , G jd. kòficē	<i>im ž</i>	lijepa fina pletena košarica od pruća	<i>Va kòfici se je nosìlo pogàču òkolo...</i>			
kòguma , G jd. kògumē žèzma , G jd. žèzmē	<i>im ž</i>	posuda za kuhanje crne kave	<i>Kòguma je za kùxat kafè. I žèzma nìkī rečè, àli tó nī bàš ovdī...</i>			
kòkos / kòkos , G jd. kòkosa / kòkosa	<i>im m</i>	kokos	<i>...i va tâ kòkos se uvàja...</i>			
kòkoš , G jd. kòkošē	<i>im ž</i>	kokoš	<i>Od kòkošē mèso se je ìsto... ìsto bi se bìlo za jùxu, za spèt'...</i>			
kokošèvina , G jd. kokošèvinē	<i>im ž</i>	kokošetina, kokošje meso	<i>...àli mī bàš kokošèvinu jīmò.</i>			
koláč , G jd. koláča	<i>im ž</i>	kolač	<i>Mī ne vòlīmo čüda slätke koláči.</i>			
komadit' , G jd. komadit'a	<i>im m</i>	vidi: bokunīt' / komadīt'				

kômbôl , kombolä, kombolö	<i>pridj</i>	osušen, polusuh, mlitav	<i>Rečë se da je smökva kombolä, onakö kàda vìsì zo stāblä.</i>			
komîn , G jd. komîna	<i>im m</i>	starinsko kućno ložište na kojem se kuhala i hrana	<i>Stārī bi bìli sēli òkolo tōga komîna, a mī dīca va kāmaru, àli nīsmò spāli nēgo smo poslūšali čò onì gānajū.</i>			
komôjstra , G jd. komôjstrē	<i>im ž</i>	željezni lanac iznad kućnog ložišta, o koji se vješa posuda u kojoj se kuha hrana	<i>Na komînu su bìli i komôjstri, tô je sòkī komīn imē.</i>			
kompîr , G jd. kompîrā	<i>im m</i>	krumpir	<i>Kompîr ogūlīt, skūxat, na lāndi narīzat i močīt va sālsu.</i>			
konòba , G jd. konòbi / konòbē	<i>im ž</i>	konoba, podrum	<i>Od evē konòbi, do drùgē konobē, na drùgoj bāndi, si mògō nosīt...</i>			
konzêrva , G jd. konzêrvē	<i>im ž</i>	konzerva	<i>A bûdū i onē konzêrvi od kilä, i dvā...</i>			

kòra , G jd. kòrē	<i>im ž</i>	kora	<i>I udèlān kòru i ònda nájprvò na tònko ju razvājān.</i>	kòra od krùxa	kora kruha	<i>...kòra od krùxa bùde līpà.</i>
kòrēn , G jd. kòrēna	<i>im m</i>	korijen	<i>Mà tò imá vèlē kòrēni, ēvakò velīki.</i>			
kòst , G jd. kòsti	<i>im ž</i>	kost	<i>Poglòjen kòsti od mēsa do kràja, àš tò je škòda xītīt, ostāne mǎlo.</i>			
kostān , G jd. kostāna	<i>im m</i>	kesten	<i>Réd kostāni tì je bì, i ònda bìmo bìli mì dicà pobìrali kostāne, po nǎtlū bi bìli.</i>			
košàra , G jd. košàrē	<i>im ž</i>	košara	<i>Va košàri bi se sēngvit'e nosìlo i dīlilo jùdēn.</i>			
košt'ica , G jd. košt'icē	<i>im ž</i>	koštica	<i>...opārīn pomidòri, žnāvīn košt'ice t'a...</i>			
kozà , G jd. kozì	<i>im ž</i>	koza	<i>Jà jīn kòzjī sīr, àš ìmān svojè kozì.</i>			
krâk , G jd. krâka	<i>im m</i>	krak	<i>Tâ krâk od mrkáčà narīžeš i ìsto stāvīš da se kùxā.</i>			

kròštuli , G mn. kròštul	<i>im ž</i>	vrsta suhих bodulskih kolača koji se rade prženjem uvijenih komadića slatkog tijesta	<i>...i zìmāš tē kròštuli, tēsto, stāvjàš va ùlī (...) zìnomeš, i tō tī je tō, kròštuli.</i>			
křpa , G jd. křpē	<i>im ž</i>	krpa	<i>A křp ìmān za sòkū padèlu pòsebi otřt.</i>	kùxīnskā křpa	kuhinjska krpa	<i>Stāvī se ìsto sūšīt na křpu, na kùxīnskū křpu onū.</i>
krùx , G jd. krùxa	<i>im m</i>	kruh	<i>Sòkomu jenū lāndicu krùxa odrižēn i tō nān je dōsta.</i>			
krùši , G jd. krùšvē	<i>im ž</i>	vidi: xrùši / krùši				
kùxanī , G jd. kùxanā	<i>im s</i>	kuhanje	<i>Od vèlōga kùxanā na krāju ostāneš lāčōn, rāzumīš.</i>			
kùxār , G jd. kùxāra	<i>im m</i>	muška osoba koja kuha jelo	<i>Ōn je bī kùxar va xotèlu.</i>			
kùxarica , G jd. kùxaricē	<i>im ž</i>	ženska osoba koja kuha jelo; kuhača; knjiga kuhinjskih recepata	<i>Bīli su kùxarice ženī zo selà, kī je dobrò znā kùxat.</i> <i>Ovò je kùxarica, drvènā</i>			

			<i>kùxarica, s nún se mîšā.</i>			
			<i>Mà kâj smo imèli kùxarice ni knìgi kàko donòs.</i>			
kùxat , 3. 1. jd. kùxā, 3. 1. mn. kùxajū	<i>gl nesvr</i>	kuhati	<i>Palêntu bi se bîlo stāvilo kùxat.</i>			
kùxiña , G jd. kùxiñē	<i>im ž</i>	kuhinja	<i>Va tój kùxiñi nīsmò imèli nāpu, ali sadā imāmo.</i>			
kùmār , G jd. kùmāra	<i>im m</i>	krastavac	<i>Viš evé kùmari, domât'e, z vrtā.</i>			
kunèlit' , G jd. kunèlit'a	<i>im m</i>	kunić	<i>Kunèlit'a mī nīsmò bāš priprāvjàli, nīki da mōrda, mā mī ne.</i>			
kunšêrva , G jd. kunšêrvi	<i>im ž</i>	koncentrat rajčice	<i>Kapùli, poprā i ùlī, tō domât'e, i ìsto mālo kunšêrvi...</i>			
kupovāt , 3. 1. jd. kupûje, 3. 1. mn. kupûjū	<i>gl nesvr</i>	kupovati	<i>Takò se je nīgda dèlalo, tā kunšêrva, nī se kupovālo.</i>			
kùpovnī , kùpovnā, kùpovnō	<i>pridj</i>	kupljeno	<i>Limûna orībān kùpovnē, aš</i>			

			<i>nîmāmo ix va vṛti.</i>			
küşat , 3. 1. jd. küşā, 3. 1. mn. küşajū	<i>gl svr</i>	probati	<i>Mālo sāmo küşān, ako čā rābī jōš stāvīt nūtra.</i>			
kvārot , G jd. kvārta	<i>im m</i>	čtvrť nečega	<i>A ōnda bi bī kūpī pól kilā mēsa, kvārot va gūlaš...</i>			
kvās , G jd. kvāsa	<i>im m</i>	vidi: kvāsòc / kvās				
kvāsòc , G jd. kvāscā kvās , G jd. kvāsa	<i>im m</i>	kvásac	<i>...kvāsòc se ìsto stāvī, da līpo krùx búde velīk. Ònda se stāvī kvās i zamīsī se.</i>			
lāčōn , lāčna, lāčno	<i>pridj</i>	gladan	<i>Prīt lāčōn z dēla, a nīš na stoļī...</i>			
lāganī , lāganā, lāganō lòxkī , lòxkā, lòxkō	<i>pridj</i>	lagan	<i>Mā tō je lāganī koláč... Onú lòxkū padēlicu bi vētōr odnēsō t'a, ne mōreš ju stāvīt vōn.</i>			
lākomo	<i>pril</i>	pohlepno	<i>...lākomo galētice pojī,</i>			

			<i>kàko da ix ne mòre kùpìt.</i>			
lândica , G jd. lândicē	<i>im ž</i>	kriškica	<i>Mòre se narìzat sîr i na fîne lândice, pòk posložìt na pijät, a pòli togä ländice krüxa stàvit.</i>			
làta , G jd. làti	<i>im ž</i>	velika limena ili plastična posuda, kanta	<i>Làta, làta je za smèti, ali äko ní za smèti mòreš va làtu nič odložìt, làta je za çò ti rábì, mòreš i ùlikvi xìtat va nú.</i>	làta za smèti	kanta za smeće	<i>Dòli je làta za smèti, kàda òpreš vráta.</i>
làtica , G jd. làticē	<i>im ž</i>	mala limena ili plastična posuda; limenka	<i>Kàda kùpìmo slädoled, pojìmò ga i làticu sprävìn, nič mòreš stàvit nútra.</i> <i>Va enòj làtici mòreš i kafè držät, i mùkù i cùkar...</i>			
lebrò , G jd. lebrä	<i>im s</i>	rebro	<i>Súxo lebrò ja nájvolìn skùxano va maněštri.</i>			

lêd , G jd. lèda	<i>im m</i>	vidi: dùbokō / lêd				
lěšto	<i>pril</i>	oprezno	<i>Lěšto pasáš s nōžên, ukrâsîš...</i>			
lèto , G jd. lèta	<i>im s</i>	godina	<i>Jòš ìmāmo od pasânix lét ùlā.</i>			
likêr , G jd. likêra	<i>im m</i>	liker	<i>Od tòga vòt'a va vÿti likêr udêlān, i rakìju ìsto, àko ìmān dòsta.</i>			
limûn , G jd. limûna	<i>im m</i>	limun	<i>Mòre se i limûna narībāt, kàko kî vòlî.</i>	1. plàstika za cīdīt limûn 2. onò za limûn òžêt / cīdīt	1. plastika za cijediti limun 2. ono za limun iscijediti / cijediti, cjedilo za limun	1. ...rečên plàstika za cīdīt limûn... 2. Dòbīla son i onò za limûn òžêt, za cīdīt, tāmo je nūtrî.
lîn , G jd. līna	<i>im m</i>	oguljena kora krumpira	<i>Līn, da, od kompīrā līn rečên.</i>			
līzāt , 3. l. jd. līže, 3. l. mn. līžū	<i>gl nesvr</i>	lizati	<i>...a dicā su vāviki žlice līzāli, àko se je čā dèlalo od kolāci.</i>			
lòxkī , lòxkā, lòxkō	<i>pridj</i>	vidi: lāganī / lòxkī				

lòxko	<i>pril</i>	lako, lagano	<i>Lòxko se vīše xrānì udèla, àko ìmāš frižidêr, stāvīt t'eš nūtra, kī je tô prīja imê.</i>			
lomīt , 3. l. jd. lòmī, 3. l. mn. lòmē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	lomiti	<i>... a čokolādu lòmīn na mālē komadīt'e da se rastòpi.</i>			
lōnčīc , G jd. lōnčīca	<i>im m</i>	lončić	<i>Va lōnčīt'u mlīkò stēplīš i stāvīš nūtra kvās.</i>			
lonòc , G jd. lōncà	<i>im m</i>	lonac, dublja posuda za kuhanje	<i>... stāvī se va īstī lonòc i prokūxā se.</i>	1. eksprès lonòc 2. bīt lonòc	1. ekspres lonac 2. biti lonac, biti glup čovjek, onaj koji ne razumije stvari najbolje	1. <i>Tô je òbičnī lonòc, ali mòre bīt i eksprès lonòc.</i> 2. <i>Mà tâ čovīk je lonòc, nīš ne razumī.</i>
lozàne , G mn. lozàń	<i>im ž</i>	lzanje	<i>Lozàne zovèn, ne lazàne nēgo lozàne.</i>			
lubenīca , G jd. lubeničē angûrija , G jd. angûrijē	<i>im ž</i>	lubenica	<i>È, angûrija ili lubeniča – angûrija, tô su ti takò stārī govorèli, mī</i>			

			<i>rečëmo lubeniça.</i>			
lûmbûl , G jd. lûmbula	<i>im m</i>	svinjski file	<i>Lûmbûl mălo pofrîgat, aš bi ga posolî bî...</i>			
lusmarîn , G jd. lusmarîna	<i>im m</i>	ružmarin	<i>Nigda se je i lusmarîna stävjalo va kobasîce, kî vòlî i sadà stävî, mî ne.</i>			
makarûnì , G mn makarûna	<i>im m</i>	dobrinjsko tradicijsko svečano jelo, tjestenina u obliku romba	<i>Za makarûnì t'eš ìsto stàvit jâje, dvâ, ôvisno kòliko t'eš ix udëlat.</i>	makarûnì i gulaš	makaruni i gulaš	<i>Makarûnì i gûlaš, òbavezno, òbavezno je bîlò na sòkòn pîrù.</i>
mălin , G jd. mălîna	<i>im m</i>	zgrada ili prostorija u kojoj se melje, mlin	<i>Mălin, mălin je băš mēsto, kădi se je mlëlo.</i>			
mandarîna , G jd. mandarînē	<i>im ž</i>	vidi: mandarînka / mandarîna				
mandarînka , G jd. mandarînkē mandarîna , G jd. mandarînē	<i>im ž</i>	mandarina	<i>Likêr od mandarînkē, t'eš provät? ...tê mandarîne jîmò i tăko tó.</i>			

maněštra , G jd. maněštri	<i>im ž</i>	jušno jelo najčešće od graha, krumpira, tjestenine i pršuta ili nekog drugog komadića suhog mesa	<i>Udèlat t'emo zapišt za maněštru.</i>			
marèlica , G jd. marèlicē	<i>im ž</i>	marelica	<i>Marèlice jîn ìsto...</i>			
marênda , G jd. marêndi	<i>im ž</i>	doručak, ali i obrok između doručka i ručka	<i>Mî recěmo marênda, marênda je jùtrôn.</i>			
marêndat , 3. l. jd. marêndā, 3. l. mn. marêndajū	<i>gl nesvr</i>	doručkovati	<i>Marêndāmo jùtrôn, sòkî pojî lândicu krùxa ili sùxōga krùxa s nìčtîn.</i>			
masnòt'a , G jd. masnòt'ē	<i>im ž</i>	bilo koji prehrambeni proizvod sačinjen od masti koji se koristi za kuhanje, prženje, pečenje	<i>...stāvîñ ùlā, mālo mōrda Mārga ili čö imān, masnòt'e.</i>			
māsôn , māsñā, māsñö smöšön , smöšna, smöšno	<i>pridj</i>	mastan	<i>Mālo stāvîš masnòt'e, da nî māsñö jáko.</i>			

			<i>Āko je čā māsno, rečēn da je smōšno.</i>			
māst , G jd. māsti	<i>im ž</i>	mast	<i>...nī bīlō frižidēra, nēgo se je mōralo kobasīce stāvit va ūlī, ali va māst.</i>			
matāsica , G jd. matāsicē	<i>im ž</i>	namotaj tjestenine	<i>Rečēn da mi kūpē pāštu va matāsicax.</i>			
māža , G jd. māžē	<i>im ž</i>	velika pletena vreća, najčešće jutena	<i>Po māžax smo va konōbi svē imēli.</i>			
māžica , G jd. māžicē	<i>im ž</i>	mala pletena vreća	<i>Ōnda bīmo stāvili jenū, tō smo imēli, gūstū māžicu, bēlū, od nīčega.</i>			
mažīn , G jd. mažīnā	<i>im ž</i>	mlinac za kavu	<i>Mažīn, pobōgu, tō je sōkā kūt'a imēla.</i>			
mēd , G jd. mēda	<i>im m</i>	med	<i>Kūpīmo mēd od jenōga z Bōški.</i>			
mēxko	<i>pril</i>	meko	<i>... da būde mēxko udēlāno.</i>			

mèkàn, mèkana / mèka, mèkano / mèko	<i>pridj</i>	mekan	<i>Spečë se i mèkàn bùde krùx.</i>			
mêndula, G jd. mêndulê	<i>im ž</i>	badem	<i>Mênduli, nègo čò, äko su na stolì, zòmen kù gòd.</i>			
mèra, G jd. mèrê	<i>im ž</i>	mjera	<i>Nìkì ré po mèrax, já udëlan otprìlìki.</i>			
mesnica, G jd. mesnicê	<i>im ž</i>	mesnica	<i>Va mesnìci va Vèji, znân da je tàmo dobrò mêso.</i>			
mêso, G jd. mêsa	<i>im s</i>	meso	<i>Mêso posòlìš, popòprìš, pùstìš màlo i xìtìš va fcùru.</i>	1. lèšo mêso 2. čistò mêso	1. kuhano meso 2. čisto meso	1. ... <i>i lèšo mêso i blìti.</i> 2. <i>Ne smí bìt mäsno, čìstò mêso...</i>
metlà, G jd. metlê	<i>im ž</i>	metla	<i>S metlùn pasân i tô je dòsta.</i>			
metlica, G jd. metlicê	<i>im ž</i>	pjenjača	<i>S metlìcùn stòčëš jája màlo...</i>			
mìksër, G jd. mìksera	<i>im m</i>	mali kućanski aparatus za miješanje, mikser	<i>Z mìkseròn, z mìkseròn, kí t'e tò nàrùki dèlat.</i>	štâpnì mìksër	štapni mikser	<i>Jà mìslìn da je tò štâpnì mìksër.</i>
mìrit, 3. l. jd. mìrì, 3. l. mn. mìrê	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	mjeriti, vagati	<i>Nìš ja ne mìrìn.</i>			

mîrlîn , G jd. mîrlina	<i>im m</i>	mrkva	<i>...mîrlina màlo, màlo kapùli, ùlā, česhā...</i>			
mîsēc , G jd. mîsēca	<i>im m</i>	mjesec	<i>I ònda se sprāvi va jenù pòsudu, zatvòrenù, i takò dūrā čūda miséc.</i>			
mîsît , 3. 1. jd. mîsī, 3. 1. mn. mîsē	<i>gl nesvr</i>	mjesiti	<i>Stāvīš mūkù, ùlā, jāje jenò, sòli, poprā i mîsīš.</i>			
mîšāt , 3. 1. jd. mîšā, 3. 1. mn. mîšajū	<i>gl nesvr</i>	miješati	<i>Nājprvò mîšāš mūkù i vòdu.</i>			
mjàckanī , G jd. mjäckanā	<i>im s</i>	mljackanje	<i>Menī tò mjäckanī na žīvca grê.</i>			
mlīkò , G jd. mlīkā	<i>im s</i>	mlijeko	<i>Mlīkò od ovāc bìmo bìli za sīr stāvili.</i>			
mlīn , G jd. mlīna	<i>im m</i>	mehanizam kojim se melje određenu žitaricu	<i>Mlīn je bāš mexanizācija, a mālīn je mèsto.</i>			
mlīt , 3. 1. jd. mēje, 3. 1. mn. mējū	<i>gl nesvr</i>	mljeti	<i>Donòska, jā ne znān, àko kī mēje dōma čeniću.</i>			

močīt , 3. 1. jd. mòčī, 3. 1. mn. mòčē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	močiti, umakati; namakati	<i>Āla, udèlat</i> <i>sālsu, kompīrā</i> <i>skūxat, i močīt</i> <i>va tō.</i> <i>Pūstī se fažól</i> <i>da se mòčī, da</i> <i>ga mòreš</i> <i>skūxat.</i>			
mogrāñ , G jd. mogrāña	<i>im m</i>	šipak	<i>A mogrāñi</i> <i>čovjenī, evdī,</i> <i>spòd kūt'e...</i>			
molāt , 3. 1. jd. molâ, 3. 1. mn. molâjū	<i>gl svr</i>	odvezati, otпустiti	<i>Zavèžen va</i> <i>jenù vrīt'icu,</i> <i>stāvīn va</i> <i>dūbokō i pòtla</i> <i>sāmo molân i</i> <i>odmỳznen.</i>			
mošñice , G jd. mošñic	<i>im ž</i>	mahune	<i>Mošñice su mi</i> <i>ovô lèto jáko</i> <i>dobrī.</i>			
motât , 3. 1. jd. motâ, 3. 1. mn. motâjū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	motati	<i>Motâš</i> <i>makarūnī, tr</i> <i>znâš kâko se</i> <i>motâju.</i>			
mrkâč , G jd. mrkâčâ	<i>im m</i>	hobotnica	<i>Kīlō mrkâčâ je</i> <i>skūpo.</i>			
mřvice , G mn. mřvic prêzla , G jd. prêzlē	<i>im ž</i>	krušne mrvíce	<i>A sadâ kúpīmo</i> <i>prêzlu, mřvice</i> <i>onē.</i>			

mūkà , G jd. mūkì	<i>im ž</i>	brašno	<i>Na pôl kílà mūkì stàvìš jenò jáje, màlo sòli...</i>	1. fìnā mūkà 2. grúbā mūkà 3. bēlā mūkà	1. glatko brašno 2. oštro brašno 3. bijelo brašno	1., 2. <i>Mūkà mòre bìt fìnā i grúbā.</i> 3. <i>Mì kupújemo (...) òbičnū bēlū mūkù.</i>
mūlīt , 3. 1. jd. mūlī, 3. 1. mn. mūlē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	vaditi zrnje iz mahunarki; skidati zrnje s klipa kukuruza	<i>Domíšjāš se kàko si bìž mūlila?</i> <i>Bìmo bìli frmentùn mūlìli, tó ti je bìlo dèlo.</i>			
mûrva , G jd. mûrvē	<i>im ž</i>	murva, dud	<i>Vělā mûrva je selì, stojì za xlád.</i>			
mûrvit' , G jd. mûrvit'a	<i>im m</i>	plod murve, duda	<i>Znāš čò su mûrvit'e?</i>			
načìnit , 3. 1. jd. načìnī, 3. 1. mn. načìnē	<i>gl svr</i>	napraviti; ukrasiti tortu ili kolač	<i>Načìnìš dvì pogāčice.</i> <i>Ženì bi bìli tòrte načìnìli, kàko je ká znàla.</i>	načìnit stol	postaviti stol	<i>...onā načìnī stól i lìpo svì rēmò jìst.</i>
najedònpūt	<i>pril</i>	najedanput, odjednom	<i>I takò ti je tó bìlo, nìsì mògò svè pojìst najedònpūt, pòk se je nosìlo...</i>			

nâjprvō	<i>pril</i>	najprije	<i>I ònda nâjprvō promišās mūkù, ùlī i ònda tú kùxanū vòdu.</i>			
nàlēt , 3. l. jd. nalīje, 3. l. mn. nalījū	<i>gl svr</i>	naliti, uliti	<i>...ònda se nalīje màlo ùlā va tēsto, da būde mēkano kàda se spečē...</i>			
namàzat , 3. l. jd. namāže, 3. l. mn. namāžū	<i>gl svr</i>	namazati	<i>Pòtla bìmo ga bīli namàzali...</i>			
nàpa , G jd. nāpi	<i>im ž</i>	nekadašnji otvor iznad komina i polica na kojoj su bile poslagane šalice, čāše, lončīci, vrčevi i razne posudice; moderna napa iznad štednjaka, koja usisava mirise i dim	<i>Tāko je, tō je bīlā nāpa, i imēli smo gōri čāšice... Jē ovò nāpa na slīki?</i>	1. nāpa nad kominon 2. modērnā nāpa	1. napa iznad ognjišta 2. moderna napa	1., 2. <i>Tō je bīlā nāpa nād komīnōn, a donòs imāmo ovū modērnū nāpu.</i>
nāpamēt	<i>pril</i>	napamet, bez recepta	<i>Stāvīn nāpamēt i dobrò būde.</i>			
nāpōl	<i>pril</i>	napola	<i>Stāvīš tēsto pòtla nāpōl i takò spečēš.</i>			

narânža , G jd. narânži	<i>im ž</i>	naranča	<i>...narânže jīmò...</i>			
narìzat , 3. 1. jd. narìže, 3. 1. mn. narìžū	<i>gl svr</i>	narezati	<i>Râbī svè sītno, na fino, narìzat.</i>			
nârūki	<i>pril</i>	ručno	<i>Prìja su nârūki to mīšāli, ali sadā z mīkserōn.</i>			
nasīt' , 3. 1. jd. nasītčë, 3. 1. mn. nasīkū	<i>gl svr</i>	nasjeći	<i>Nasītčën kobasīcu, pršūta īsto stāvīn, sīra, krūxa.</i>			
natòfat se , 3. 1. jd. natòfā se, 3. 1. mn. natòfajū	<i>gl svr</i>	prejesti se, nažderati se	<i>Āva, kāda se natòfāš tīx kolāci i svēga za blāgdoni.</i>			
natošt'è	<i>pril</i>	na prazan želudac	<i>Rečë se natošt'è, na prāzān želūdac.</i>			
navèčēr	<i>pril</i>	vidi: vèčēr / navèčēr				
nôž , G jd. nōžā	<i>im m</i>	nož	<i>Jā sīr s nōžēn jòš narīžen na komadīt'e.</i>			
nožit' , G jd. nožit'a	<i>im m</i>	nožíc	<i>A vāviki su nīkakovi nožit'e imēli, ne mòreš nīš odrìzat.</i>	nožit' za lātice otvārāt	mali otvarač za otvaranje limenke	<i>Pasāš sāmō s nožit'en za lātice otvārāt...</i>

nūtīt , 3. 1. jd. nūtī, 3. 1. mn. nūtē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	nuditi	<i>Nēt'u ti vīše</i> <i>nūtīt, tī zōmī</i> <i>sāmā, āko t'eš</i> <i>jīst.</i>			
ñāvīt , 3. 1. jd. ñāvī, 3. 1. mn. ñāvē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	gnječiti, gnjaviti	<i>Ōnda se mōrā</i> <i>kompīr ñāvīt i</i> <i>tō je pīrē.</i>			
ñīl , ñīlā, ñīlō	<i>pridj</i>	gnjio	<i>Ñīl, ñīkakovēr,</i> <i>tā kompīr</i> <i>kūpovnī.</i>			
ñīlīt , 3. 1. jd. ñīlī, 3. 1. mn. ñīlē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	gnjiliti	<i>Kāda mi</i> <i>jāboka ñīle, jā</i> <i>līpo udēlān</i> <i>koláč.</i>			
obēd , G jd. obēda	<i>im m</i>	ručak	<i>Obēd finī,</i> <i>posprāvīn...</i>			
obēdvat , 3. 1. jd. obēdvā, 3. 1. mn. obēdvajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	objedovati	<i>Mī rānīje</i> <i>obēdvāmo, aš</i> <i>se rānīje i</i> <i>stānemo.</i>			
obīlīt , 3. 1. jd. obīlī, 3. 1. mn. obīlē	<i>gl svr</i>	pobijeljeti	<i>Ōn kākō da</i> <i>naprāvī svojū</i> <i>stomāñicu</i> <i>bīmo reklī,</i> <i>obīlī, i ōnda je</i> <i>dōbār sīr.</i>			
ocīdīt , 3. 1. jd. ocīdī, 3. 1. mn. ocīdē	<i>gl svr</i>	ocijediti	<i>Va jenū</i> <i>padēlicu</i> <i>ocīdīn čāj i</i> <i>pūstīn za jōš</i> <i>jedōnpūt</i> <i>udelat.</i>			

ocõt , G jd. ostä	<i>im m</i>	ocat	<i>...i ònda se stävī mälö ostä – ònda je tò brudīt.</i>			
ofčëtina , G jd. ofčëtinē	<i>im ž</i>	ovčëcina	<i>Ofčëtinu smo ĩsto jãli, sadã vřše nĩmãmo öfce.</i>			
ogõn , G jd. ognã	<i>im m</i>	vatra	<i>Ogõn ne smĩ bīt jãk, ař t'e mēso zgorīt.</i>			
oxlãdīt (se) , 3. l. jd. oxlãdĩ (se), 3. l. mn. oxlãdē (se)	<i>gl svr</i>	ohladiti (se)	<i>Pũstĩ se da se oxlãdĩ, da mõreř zĩnēt võn od plëxa.</i>			
õko , G jd. õka	<i>im s</i>	leksem u svezi		od õka	odoka, otprilike, procijeniti ne mjereći	<i>Mã cõ jã znãn kõliko son stãvila, jã tõ svē od õka.</i>
õkrũti , G mn. õkrũtĩ	<i>im m</i>	posude	<i>I põtla obēda rãbĩ oprãt õkrũti.</i>			
olĩnīt , 3. l. mn. olĩnĩ, 3. l. mn. olĩnē	<i>gl svr</i>	oguliti	<i>Kumpĩr mõrãř olĩnīt přvõ, ako t'eř ga skũxat.</i>			
olĩto , G jd. olĩta	<i>im s</i>	vidi: čřivo / olĩto				
omĩřit , 3. l. jd. omĩřĩ, 3. l. mn. omĩřē	<i>gl svr</i>	umijesiti	<i>Bořkõt omĩřř kãko i krũx.</i>			
omũčit (se) , 3. l. jd. omũčĩ	<i>gl svr</i>	pobijeliti od velike količine	<i>...smokĩ omũčĩ, pobēli, kãda se</i>			

(se), 3. 1. mn. omûčē (se)		prirodnog šećera koji nastaje tijekom sušenja smokava	<i>dobrò osûšī, ònda je kò pòsûta s mûkûn.</i>			
opàrit , 3. 1. jd. opàrī, 3. 1. mn. opàrē	<i>gl svr</i>	obraditi toplinom od vruće pare	<i>...zakûxaš vòdu i tó svè zàjeno opàrīš, ne prevīše da ne bûde kàšavo.</i>			
opjâxnût , 3. 1. jd. opjâxne, 3. 1. mn. opjâxnû	<i>gl svr</i>	isprati	<i>Mâlo opjâxnen padëli i sprâvīn ix nâzād na mèsto.</i>			
oplīnût , 3. 1. jd. oplīne, 3. 1 mn. oplīnû	<i>gl svr</i>	prekipjeti	<i>Jûšto çò son se obrnûla, vèt'e mi je jûhâ oplīnûla i svè se je pròlëlo òkolo.</i>			
opòdnê	<i>pril</i>	oko podne	<i>Vèt' opòdnê mòrâ bìt obèd.</i>			
orìx , G jd. orìxa	<i>im m</i>	orah	<i>Od orìxi dëlâmo i rakiju.</i>			
orixnáča , G jd. orixnáčē	<i>im ž</i>	orehnjača	<i>Od tíx orìxī i orixnáču dëlân.</i>			
orìxovica , G jd. orìxovicē	<i>im ž</i>	orahovica	<i>Ovò lèto nīsmò dëlali orìxovicu.</i>			

orížit'e , G mn. orížit'	<i>im m</i>	riža	<i>Orížit'e skùxan pòsebi...</i>			
ormarìt' , G jd. ormarìt'a	<i>im m</i>	ormarić	<i>Va ormarit'ix držín ùlì, mūkù, sèrvíz.</i>			
oskùst , 3. 1. jd. oskübè, 3. 1. mn. oskübù	<i>gl nesvr</i>	iščupati, očupati, očerupati	<i>Oskübèn salátu va vřti, za udèlat ju, za jřst.</i> <i>Kòkòš se oskübè....</i>			
ostrìt' , 3. 1. jd. ostrìže, 3. 1. mn. ostrìžù	<i>gl svr</i>	odrezati škarama	<i>Ostrìžen, aš ne mòren jà tó otvorìt z rukàmi.</i>			
oštarija , G jd. oštarijè	<i>im ž</i>	gostionica	<i>Bìlà je jenà oštarija (...) i tàmo se je molgò pòt'.</i>			
otřt , 3. 1. jd. otòre, 3. 1. mn. otòrù	<i>gl svr</i>	obrisati	<i>A nègo čò, ako prolìješ, t'eš i otřt.</i>			
otvarâč , G jd. otvarâča kalaštròp , G jd. kalaštròpa	<i>im m</i>	otvarač za bocu	<i>Otvarâč, tó je otvarâč.</i> <i>Axà, tó je za bòce opìrat, znâš kàko se tó zovè, kalaštròp.</i>			

ovājāt , 3. l. jd. ovājā, 3. l. mn. ovājajū	<i>gl svr</i>	uvaljati	<i>Màlo ovājāš va mūkù, ovāja se màlo.</i>			
ozìmoc , G jd. ozìnca	<i>im m</i>	ječam	<i>...nì bìlò kafè, nègo ozìmoc, aš se je od togà kùxalo kafè (...) bìlo je jeftinìje.</i>			
òžēt , 3. l. jd. òžme, 3. l. mn. òžmū	<i>gl svr</i>	iscijediti	<i>Òžme se limùn, màlo za òkus.</i>			
padèla , G jd. padèli	<i>im ž</i>	niska posuda za kuhanje	<i>Narìže se na mālè komadit'e i stāvī se ònda va padèlu, màlo vèt'u.</i>			
padèlica , G jd. padèlicē	<i>im ž</i>	niska posudica za kuhanje	<i>Jā stāvīn va onē padèlice za va léd, znāš.</i>			
palēnta , G jd. palēntē	<i>im ž</i>	palenta, jelo od kukuruznog brašna	<i>Donòska smo jàli palēntu i gùlaš i kiselī kapúz.</i>			
palēntâr , G jd. palēntārà	<i>im m</i>	kuhača za miješanje palente	<i>Palēntâr je drvènā žlica za palēntu mīšàt, vīdela si ga.</i>			
pàlica , G jd. pàlicē	<i>im ž</i>	valjak za tijesto	<i>S pàlicūn rastégnēn tēsto, ne smī bīt debèlo.</i>			

pancèta , G jd. pancètē	<i>im ž</i>	vidi: potrbùšina / špèx / pancèta				
papalîna , G jd. papalînē	<i>im ž</i>	papalina	<i>Papalîna je drügō, onakō mōhē bûdū.</i>			
pàprika , G jd. pàpriki	<i>im ž</i>	paprika	<i>Dînstān kapùlu, stāvīn pàpriki pomîšān va tō.</i>			
pâr	<i>pril</i>	nekoliko	<i>Ōnda okrētāt pâr dān...</i>			
pasîrat , 3. l. jd. pasîrā, 3. l. mn. pasîrajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	pasirati, protiskivati	<i>I ònda bìmo je bìli pasîrali, pomidôri.</i>			
pasîrka , G jd. pasîrkē	<i>im ž</i>	naprava za pasiranje	<i>Bîlā je pasîrka i pasîrali bi.</i>			
pàšta , G jd. pàštē	<i>im ž</i>	tjestenina	<i>Za na pàštu mōreš sàlsu, mōreš i sîr.</i>			
pàštica , G jd. pàšticē	<i>im ž</i>	tjestenina koja se stavlja u juhu	<i>Pàštica, mālā pàštica za va jûxu.</i>			
pečènica , G jd. pečènicē	<i>im ž</i>	suho meso od dijelova svinjskih leđa bez masnoće	<i>Pečènica, tō je od prāščā.</i>			
pečûrva , G jd. pečûrvi	<i>im ž</i>	gljiva	<i>Jà vèt'e znân kâj su mēsta za pečûrvi pobîrat.</i>			
pèt' , 3. l. jd. pečē, 3. l. mn. pekû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	peći	<i>Pèt' se mōre mēso i va pet'nîci.</i>			

pet'nìca , G jd. pet'nìcē pet'ńica , G jd. pet'ńicē	<i>im ž</i>	pećnica	<i>Upáli se pet'nìca, stāvī se nūtra, pól ūrē mórda. Tô je pet'ńica, za pèt'.</i>			
pet'ńica , G jd. pet'ńicē	<i>im ž</i>	vidi: pet'nìca / pet'ńica				
pèkmez , G jd. pèkmeza	<i>im m</i>	pekmez, marmelada	<i>Dòbòr pèkmez od slīv udělā tvojā māt.</i>			
però , G jd. perà	<i>im s</i>	list	<i>Ònda bi bī svīn po selū dāvā, na però od zelā stāvit pečēnicu...</i>			
pêršin , G jd. pêršina	<i>im m</i>	peršin	<i>Stāvīš pêršin i zalīješ so ūlīn.</i>			
pešt'ica , G jd. pešt'icē	<i>im ž</i>	šačica	<i>Stāvīn sàmo jenū pešt'icu orīžūt'.</i>			
petèx , G jd. petèxa	<i>im m</i>	pijetao	<i>...bi se bīlo dòma petèxa ubīlo, kòkòš, i od togā bi se bīlo dèlalo gūlaše nīgda.</i>			
pijät , G jd. pijäta	<i>im m</i>	tanjur	<i>Sòkī sebī zòme na pijät kòliko mīslī pojīst...</i>	1. plitkī pijät 2. dibòkī pijät	1. plitki tanjur 2. duboki tanjur	1., 2. Jūxu ili takò nič nét'ēs stāvit va plitkī

						<i>pijät nêgo va dibøkĩ.</i>
pijätíc , G jd. pijätíca	<i>im m</i>	tanjurić	<i>Tĩx pijätĩt' je bĩlo ćũda, i søkĩ je bĩ rãzlićit.</i>			
pilëtina , G jd. pilëtinē	<i>im ž</i>	piletina, pileće meso	<i>A spòxãmo i pilëtinu kadagòd.</i>			
pĩnćica , G jd. pĩnćicē	<i>im ž</i>	mali kruh ili manji dio kruha; mala pogaća bilo kojeg oblika	<i>Åko ne pečèn krũx, ònda kũpĩn pĩnćicu krũxa, ćò t'e mi vëlĩ. (...)</i> <i>Pĩnćice, málē pogãćice, udělãmo za ďicu.</i>			
pĩnica , G jd. pĩnicē	<i>im ž</i>	vidi: cidĩlnica / pĩnica				
pirũn , pirũnã	<i>im m</i>	vilica	<i>S pirũnõn i so žlĩcũn i s nõžẽn jĩš.</i>			
pĩšt'enoc , G jd. pĩšt'enca	<i>im m</i>	pilić	<i>Mõre bĩt køkõš, mõre petèx, mõre pĩšt'enoc.</i>			
pĩt , 3. l. jd. pĩjèn, 3. l. mn. pĩjũ	<i>gl nesvr</i>	piti	<i>Sãmo da je pĩt i jĩst...</i>			

plëx , G jd. plëxa štânpa , G jd. štânpi	<i>im m</i> <i>im ž</i>	limena posuda za pečenje u pećnici	<i>Ōnda na plëx stävîñ mào mũkì i ùlā, da se ne ulövĩ...</i> <i>Stävîš va štânpu, strēsěš i stävîš pět'.</i>			
pletënica , G jd. pletënïcē	<i>im ž</i>	pogača u obliku pletënice	<i>Sāmo mōrda udělāmo pletënice, pîñčice za dīcu.</i>			
plisñiv , plisñiva, plisñivo	<i>pridj</i>	pljesniv	<i>Ne smĩ bīt plisñiv, ne vajā ōnda vīše.</i>			
pocīdīt se , 3. 1. jd. pocīdī se, 3. 1. mn. pocīdē se	<i>gl svr</i>	pocijediti se čime, umazati se tijekom jedenja ili pripreme jela	<i>A jā son se pocīdī s jenē bāndi i nīs vīde.</i>			
pogāča , G jd. pogāčē	<i>im ž</i>	vrsta okruglog slatkog kolača, priprema se za sve svečanosti	<i>Mĩ svĩ pogāču vōlīmo, tō nājvīše i dělāmo.</i>			
põxat , 3. 1. jd. põxā, 3. 1. mn. põxajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	pohati	<i>Čō põxāmo – pÿsa i takō tō.</i>			
pojīst , 3. 1. jd. pojī, 3. 1. mn. pojīdū	<i>gl svr</i>	pojesti	<i>Prija bi ga bĩ pojā – sīr – takō i kobasīce.</i>			

poklopìt , 3. 1. jd. poklöpī, 3. 1. mn. poklöpē	<i>gl svr</i>	poklopiti	<i>Tôga càrišt'a stàvit nùtra, poklopìt da se, jèno ùru, ùru i pôl, da se tô stísne...</i>			
pokrìva , G jd. pokrìvi	<i>im ž</i>	kopriva	<i>Mì smo sàmo čáj od pokrìvi dèlali.</i>			
pokröv , G jd. pokröva	<i>im m</i>	poklopac	<i>...evê padèličini – sòkøj fàlì pokröv.</i>			
pokvārit se , 3. 1. jd. pokvārī se, 3. 1. mn. pokvārē se	<i>gl svr</i>	pokvariti se	<i>Nèt'e se, nē, pokvārīt, aš xlādno je nūtrì.</i>			
pôl	<i>pril</i>	pola	<i>Pôl kilà mūkì stāvīš, ùlā, jáje jenò...</i>			
pölet , 3. 1. jd. polije, 3. 1. mn. polijū	<i>gl svr</i>	politi, prelitì	<i>Tô si imê dōma i tô sfrìgat i pölēt paléntu so tìn.</i>			
polušit' , G jd. polušit'a	<i>im m</i>	pecivo	<i>Naprāvīš, bimo reklì, ne kào krùx nēgo kào polušit'e – polušit' je... razvājaš kàko pēcivo, oblìk pēciva.</i>			

pomàzat , 3. 1. jd. pomàže, 3. l. mn. pomàžū	<i>gl svr</i>	kruhom pokupiti hranu na tanjuru na kraju jela	<i>Pomàže pijät s bokúnōn krūxa.</i>			
pomidôr , G jd. pomidôra pomidôra , G jd. pomidôri	<i>im m</i> <i>im ž</i>	rajčica	<i>Dòma je bìlo pomidôra, pomidôri.</i> <i>Čò je tō, tō je pomidôra, je takò?</i>			
pomidôra , G jd. pomidôri	<i>im ž</i>	vidi: pomidôr / pomidôra				
pôn , pōna, pōno	<i>pridj</i>	pun	<i>Navèčēr bi se bìlo skūxalo pôn lonòc glavíc...</i>			
pöpēl , G jd. pöpela	<i>im m</i>	pepeo	<i>Znâš, pöpēl od tôga sîlnōga drvä...</i>			
popoprît , 3. 1. jd. popòrī, 3. 1. mn. popòrē	<i>gl svr</i>	popapriti	<i>Posòlīn, popòrīn i gòtovo.</i>			
popôr , G jd. poprà	<i>im m</i>	papar	<i>Korīstīn sōl i popôr.</i>			
pöprēn , pöprena, pöpreno	<i>pridj</i>	papren	<i>Menì bûdū màlo pöpreni kobasìce.</i>			
porēdīt , 3. 1. jd. porēdī, 3. 1. mn. porēdē	<i>gl svr</i>	urediti, srediti	<i>Sökī dān mòrān kùxiñu porēdīt...</i>			

posolīt , 3. 1. jd. posòlī, 3. 1. mn. posòlē	<i>gl svr</i>	posuti; posoliti	<i>Na kràju se posòlī tórtu màlo s orìxi.</i> <i>A äko ne posòliš, nêt'e bīt dobrò, ne vajâ xrānã.</i>			
pösūt , 3. 1. jd. pöspe, 3. 1. mn. pöspū	<i>gl svr</i>	posuti	<i>S ùlīn se namâže i pöspe s mūkūn.</i>			
pošâda , G jd. pošâdi	<i>im ž</i>	veliki plosnati nož	<i>Pošâda je ôn vèlī nôž, mòre se š ñin tórtu rìzat, ili mòre čògod drùgò.</i>			
pötīt' , G jd. pötīt'a	<i>im m</i>	lončić, veća šalica	<i>S pötīt'en zmìrīn kòliko râbī stàvit.</i>			
potrbüşina , G jd. potrbüşini špëx , G jd. špëxa pancëta , G jd. pancëtē	<i>im ž</i> <i>im m</i> <i>im ž</i>	panceta	<i>Potrbüşine se mòre narìzat, äko kí t'e...</i> <i>Tò ti je špëx, znâš.</i> <i>...i màlo pancëte, tâ bèlã pancëta.</i>			
potrëfit , 3. 1. jd. potrëfī, 3. 1. mn. potrëfē	<i>gl svr</i>	pogoditi	<i>Kí t'e potrëfit mèru za svè, mòrãš imīt</i>			

			<i>zapísāno na xārti.</i>			
pövr't'e , G jd. pövr't'a zeléñē , G jd. zeléñā	<i>im s</i>	povrće	<i>A mí jīmò ovò pövr't'e, zeléñe, z vřta, i takò.</i>			
präski , G jd. präskvē / präskvi	<i>im ž</i>	breskva	<i>Ovò lěto son i präski zasādí.</i>			
prāsòc , G jd. prāščā	<i>im m</i>	prasac, svinja	<i>...ali nájboje su od prāščā, aš kobasìce nīsú jáko debèli.</i>			
praščèvina , G jd. jd. praščèvinē	<i>im ž</i>	svinjetina	<i>Mí bìmo bìli vřše od prāščā, znáš, praščèvinu jáli.</i>			
prät , 3. 1. jd. perè, 3. 1. mn. perû	<i>gl nesvr</i>	prati	<i>Mà tó ni ne rábī prät, domât'e, nešprìcanò.</i>			
prebrät , 3. 1. jd. jd. preberè, 3. 1. mn. preberû	<i>gl svr</i>	probrati	<i>Preberè ix se, aš nílē jáboka redû va koláč, a drùgē se pojidû.</i>			
prefälit , 3. 1. jd. jd. prefälī, 3. 1. mn. prefälē	<i>gl svr</i>	ponestati	<i>Äko ti prefälī mükì, rēs kùpìt.</i>			

prèkčera	<i>pril</i>	prekjučer	<i>Od prèkčera je krùx, ali je døbõr.</i>			
prèkjutro	<i>pril</i>	preksutra	<i>Za prèkjutro t'emo smìslit čögod.</i>			
premišivàt , 3. 1. jd. premišùje, 3. 1. mn. premišùjū	<i>gl nesvr</i>	mijesiti što još jednom	<i>Tèsto se ònda premišùje jòš jedòn pùt, dvà pùta.</i>			
presnòc , G jd. presnocà	<i>im m</i>	tradicionalni krčki kolač od svježeg ovčjeg sira	<i>Presnòc, àko t'e bìt døbõr, mòrā bìt nùtrì òfčjì sîr, frìškî.</i>			
prêzla , G jd. prêzlē	<i>im ž</i>	vidi: mřvice / prêzla				
pripràvjät (se), 3. 1. jd. pripràvjä (se), 3. 1. mn. pripràvjajū (se)	<i>gl nesvr</i>	pripremati, spremati	<i>Pripràvjāš se mào za blàgdoni.</i>			
prnèst , 3. 1. jd. prnesè, 3. 1. mn. prnesù	<i>gl svr</i>	donijeti	<i>I kà bi bìli onì ubìli prāšcà, ònda bi bìli onì prneslì...</i>			
pròlèt , 3. 1. jd. prolìje, 3. 1. mn. prolìjū	<i>gl svr</i>	proliti	<i>Svè skùpa se prolìje va plèx, mào strēsè i stāvì se pèt'.</i>			
pròntät , 3. 1. jd. pròntâ, 3. 1. mn. pròntâjū	<i>gl svr</i>	pripremiti	<i>Jà tó vòlìn za drügì dān pròntät, da se osùšì.</i>			

prösūt , 3. 1. jd. pröspe, 3. 1. mn. pröspū	<i>gl svr</i>	prosuti	<i>Önda kàda se pröspe, àla, zbìraj nàzād va vÿñicu ùlikvi.</i>			
provät , 3. 1. jd. provâ, 3. 1. mn. provâjū	<i>gl svr</i>	probati	<i>Möreš provät màlo, àko je dòsta slàno.</i>			
pršūt , G jd. pršūta	<i>im m</i>	pršut	<i>Čuješ, pršūta je vāviki bìlo, àko si prāšcā imē.</i>			
püterica , G jd. pütericē	<i>im ž</i>	vrsta salate	<i>Sí provàla pütericu?</i>			
rābīt , 3. 1. jd. rābī, 3. 1. mn. rābē	<i>gl nesvr</i>	trebati	<i>...sāmo, čò nān tó ne rābī tolīko, ònda ne kupūjemo.</i>			
radīt' , G jd. radīt'a	<i>im m</i>	radič	<i>Vòlīn i radīt', tó smo nājviše jāli s kompīrôn.</i>			
rafijôli , G mn. rafijôlī	<i>im m</i>	tradicijska slastica dobrinjskog područja u obliku polukruga s nadjevom od ribanoga suhog ovčjeg sira	<i>Va rafijôli se stāvī mÿvice, sūxī domāt'ī òfčjī sīr, limún i cūkār.</i>			
rakija , G jd. rakijē	<i>im ž</i>	rakija	<i>Rakiju smo dělali i dělāmo i sadā.</i>			

rasìpat se , 3. 1. jd. rasìpā se, 3. l. mn. rasìpajū se	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	biti prhak, rahao, koji se lako mrvī	<i>Jër äko ne bi tô stävī, kòra se ne bi... bi bīlā tvrdä, ne bi se rasìpala.</i>			
razrêdit , 3. 1. jd. razrêdī, 3. 1. mn. razrêdē	<i>gl svr</i>	razrijediti	<i>Ne kupûjemo vīše onāj sòk čò se razrêdī s vodûn.</i>			
rāžnit' , G jd. rāžnit'a	<i>im m</i>	ražnjíc	<i>I ònda dèlāš na zbìcu té šûrlīce, bāš od rāžnit' zbìcu.</i>			
recèpt , G jd. recèpta	<i>im m</i>	recept	<i>Ne pītaj me za recèpt, aš ga nāpamēt dèlān.</i>			
rêdòk , rētkā, rētkò	<i>pridj</i>	rijedak	<i>Ònda bi se bīlo šlò palēntu kūxat i ká se palēnta kūxā, onò rētkò jòš...</i>			
refûžo	<i>pril</i>	neupakirano, u rinfuzi	<i>Äko čā kúpīš refûžo, istèšo je jeftinīje.</i>			
restorân , G jd. restorâna	<i>im m</i>	restoran	<i>Dèlala son va restorānu.</i>			
rešò , G jd. rešā	<i>im m</i>	malo električno kuhalo s jednom ili dvije ploče za kuhanje	<i>Zvonā stojī rešò, za rībi frīgat ili takò tò, da ne vohá po kùt'i.</i>			
riba , G jd. rībi	<i>im ž</i>	riba	<i>Rību istèšo rābī mālo</i>	kòšt'enā rība	koščata riba	<i>Ònda se zdīnstā tū</i>

			<i>pofrìgat, za òkus.</i>			<i>kapùlu i podlije, i ònda se stàvī tē kòšt'enē rībi nēka kùxajū...</i>
rībāt , 3. 1. jd. rībā, 3. 1. mn. rībajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	ribati	<i>Mà mī bāš i ne vòlīmo sīr, ali tâ domāt'ī, jòš ga ìmān, mi je za rībāt.</i>			
rìga , G jd. rìgē	<i>im ž</i>	riga, salata gorkog okusa	<i>Rìga je mào gòrkà, ali jà ju vòlīn.</i>			
rìzat , 3. 1. jd. rìže, 3. 1. mn. rìžū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	rezati	<i>Vīš evò, pól evīx nôži cò ìmāmo ne rìžū, otūpěli su!</i>			
roštīl , G jd. roštīla	<i>im m</i>	roštilj	<i>Roštīl – prāvī – ne bi ga nīkī bòje udělā!</i>			
ručica , G jd. ručicē	<i>im ž</i>	ručka na vrču, čaši, posudi	<i>Ovò je vřč, i ìmā ručicu.</i>			
rūkà , G jd. rūkī	<i>im ž</i>	leksem u svezi		na rûki	ručno	<i>Nīgda se je tó na rûki, bālicu bi se bilo udělalo...</i>
rùzina , G jd. rùzini	<i>im ž</i>	hrđa	<i>Rùzina t'e prīt na nòžè i pirûna i svè,</i>			

			<i>mòrāš s vodûn vâje oprât.</i>			
sacijât se , 3. 1. jd. sacijâ se, 3. l. mn. sacijâjû se	<i>gl svr</i>	umoriti se	<i>Dòkla svè tô spečëš i priprävîš, sacijâš se, râzumîš!</i>			
sâft , G jd. sâfta	<i>im m</i>	umak	<i>I va tô bimo bìli zîlëli tâ sâft.</i>			
salâm , G jd. salâma	<i>im m</i>	salama, suhomesnati proizvod	<i>Za vičëru mâlo salâma, sîra, krûxa...</i>			
salamûra , G jd. salamûri	<i>im ž</i>	slana voda, salamura	<i>...ònda se naprævî salamûru, sôl i vòdu.</i>			
salâta , G jd. salâtê / salâti	<i>im ž</i>	salata	<i>Mâlo ùlâ, mâlo ostâ, sôl, popôr i tô je tô – salâta.</i>	1. zelènâ salâta 2. zînskâ salâta 3. lètñâ salâta 4. na salâtu	1. zelena salata 2. zimaska salata 3. ljetna salata 4. na salatu	1., 2. <i>Ïmâ vîše vřsti salâti, jâ vòlîn zelënú i zînskû.</i> 3. <i>Ïmâ zînskâ salâta i çò jòš, lètñâ salâta.</i> 4. <i>...kompîrâ mâlo na salâtu i tô ti je nân dòsta.</i>

sâlsa , G jd. sâlsē	<i>im ž</i>	umak od rajčica	<i>Stävîn pomidôri, da pokùxā, i tô bûde sâlsa.</i>			
salvëta , G jd. salvëtē tavajolit' , G jd. tavajolit'a	<i>im ž</i> <i>im m</i>	ubrus, salveta	<i>Zamotâni bi sêngvit'e bìli va salvëte... Tavajolit' je za obrìsat ùsta...</i>			
sardëla , G jd. sardëlē	<i>im ž</i>	vidi: srdëla / sardëla				
sêngvit' , G jd. sêngvit'a	<i>im m</i>	sendvič	<i>Sàmo se je tê sêngvit'e čëkalo na pîrù.</i>			
servîs , G jd. servîsa	<i>im m</i>	vidi: servîz / servîs				
servîz , G jd. servîza servîs , G jd. servîsa	<i>im m</i>	posuđe, set posuda	<i>Îmân jedôn servîz za blâgdoni... Servîs ti je tô.</i>			
sfrîgat , 3. 1. jd. sfrîže, 3. 1. mn. sfrîžû	<i>gl svr</i>	ispržiti	<i>...sfrîgalo bi se bîlo mào čò si imê dõma, pršùta ili pancèti...</i>			
sîc , 3. 1. jd. sîčë, 3. 1. mn. sîkû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	sjeći	<i>Mà ôn vâviki sîčë debëlo, ôntrat dicà se jâdë, da nêt'e tô jîst, tâ salâm i sîr.</i>			

sïc , G jd. sïca	<i>im m</i>	kanta, vjedro za vodu	<i>Sïc je strögo kânta za vödu, möre se i za nëkë küt'në potrëpštine korïstit, ali za vödu je nájviše.</i>			
sír , G jd. sïra	<i>im m</i>	sir	<i>Sïra väviki ïmāmo va frižidëru.</i>	1. öfçjï sïr 2. sïxï sïr 3. domāt'i sïr 4. közjï sïr	1. ovçji sir 2. suhi sir 3. domácí sir 4. kozji sir	1., 2., 3. <i>Kāda stāvïš sïr sïxï domāt'i öfçjï, önda je právö.</i> 4. <i>Jä jïn közjï sïr, aš ïmān svojë kozï.</i>
släb , släba, släbo	<i>pridj</i>	loš	<i>Nēmā, tó je släbo kafë.</i>			
slädok , slätka, slätko	<i>pridj</i>	sladak	<i>...slädok sök büde, pök jä stävïn mälo više vodi va ñegä.</i>			
slädoled , G jd. slädoleda	<i>im ž</i>	sladoled	<i>Völin, völin slädoled, od jägodë.</i>			
slädör , G jd. slädora	<i>im m</i>	voçni šeçer	<i>Äko smokvï nïsû omüçeni, nïsû ni dobrï – dobïju slädör.</i>			

slân , slâna, slâno	<i>pridj</i>	slan	<i>Ne mòren jà jìst cùda slâno.</i>			
slastica , G jd. slastice	<i>im ž</i>	vidi: slatkò / slastica				
slatkò , G jd. slatkà slastica , G jd. slastice	<i>im s</i> <i>im ž</i>	desert, slatko	<i>È, slatkò, takò se recè.</i> <i>Slastice bi se bìli rêtko dèlali.</i>			
slìva , G jd. slìvi	<i>im ž</i>	šljiva	<i>Slìvi nìsù bàš... ne rāstù jāko ovdì, ali istèšo ix jīmò.</i>			
smèti , G mn. smèti	<i>im ž</i>	otpaci, smeće	<i>Nìkì bi ix xitì vāje va smèti, ali ne rābì, mòre se pojìst jòš.</i>			
smočit , 3. 1. jd. smočì, 3. 1. mn. smočè	<i>gl svr</i>	smočiti	<i>...sāmo mālo smočìš salātu, da nì zemjè na nòj.</i>			
smòk , G jd. smòka	<i>im m</i>	svinjska mast ostavljena neotopljena na svinjskoj koži da se osuši, kako bi se od toga mogao raditi dodatak jelima <i>zapišt</i>	<i>Ne bi se bìlo topìlo onù masnòt'u, znāš, nego bi se bìlo vāje pustìlo na kòži i tò bi se bìlo sušìlo – tò ti je smòk.</i>			

smokì , G jd. smokvê	<i>im ž</i>	smokva	<i>Smokâv smo čüda imèli, pòk son je va rakiju.</i>	bêlâ smokì	bijela smokva	<i>Búdû i oné bêlê smòkvi ïsto.</i>
smòšõn , smòšna, smòšno	<i>pridj</i>	vidi: māsõn / smòšõn				
smrdìt , 3. 1. jd. smrdì, 3. 1. mn. smrdê	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	smrdjeti	<i>Smrdê smèti...</i>			
sòk , G jd. sòka	<i>im m</i>	sok	<i>T'êš sòka, t'u ti udèlat?</i>			
sòl , G jd. sòli	<i>im ž</i>	sol	<i>Bèz sòli xrānâ ne vajâ.</i>	1. trìbi vrìt'u sòli zàjeno pojìst 2. t'apàt / potègnüt sòl vâ se	1. treba vreću soli zajedno pojesti 2. uloviti / potegnuti sol u sebe	1. <i>A čò, dòkla se dvòje upoznájû, trìbi vrìt'u sòli zàjeno pojìst. 2. Posòlîš i pùstîš da t'apâ sòl vâ se. / Ònda bi ga se bilo stàvilo nútra da potègne ôn sòl vâ se.</i>
solìt , 3. 1. jd. sòli, 3. 1. mn. sòlê	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	soliti	<i>Ne previše solìt, aš bi bilo prèslāno.</i>			

sōlnìca , G jd. sōlnìcē	<i>im ž</i>	soljenka, posudica za sol i papar	<i>Evò je sōlnìca evdì, vác se sōl stāvī.</i>	sōlnìca za popôr	soljenka za papar	<i>Ovò ti je sōlnìca za popôr.</i>
somlīt , 3. 1. jd. soměje, 3. 1. mn. somějū	<i>gl svr</i>	samljeti	<i>Mōrā se somlīt orìxi ònda.</i>			
sprāvīt , 3. 1. jd. sprāvī, 3. 1. mn. sprāvē	<i>gl svr</i>	spremiti	<i>I ònda ga sprāvīš va jenū padèlicu da ostāne mēkān.</i>			
sprāvno	<i>pril</i>	spremno	<i>Vāvīk ìmān sprāvno čògod, àko kī prīde kūt'u.</i>			
spūži , G jd. spūžvē	<i>im ž</i>	spužva	<i>So spūži se òkrūti perú.</i>			
srdèla , G jd. srdèlē sardèla , G jd. sardèlē	<i>im ž</i>	srdela	<i>Mī nájviše srdèle kupújemo. Jòš sardèlu zalíjen so ùlīn i stāvīn pět'.</i>			
stēplīt , 3. 1. jd. stēplī, 3. 1. mn. stēplē	<i>gl svr</i>	podgrijati, ugrijati	<i>Pūstīn na špāxeru, pòk stēplīn, àko t'emo òpēt za vičèru tó.</i>			
stlīt' , 3. 1. jd. stōčē, 3. 1. mn. stōkū	<i>gl svr</i>	istučí	<i>...mālo ostā, mālo ùlā stlīt' i namāzat sīr.</i>			

stoknüt , 3. l. jd. stökne, 3. l. mn. stöknū	<i>gl svr</i>	upaliti, potpaliti	<i>Nígda si mòrā přvō stoknüt špāxēr, ònda svè drügō.</i>			
stól , G jd. stōlā	<i>im m</i>	stol	<i>Za stolōn jīš.</i>	stól s katrídami	stol sa stolicama	<i>Etō je stól s katrídami.</i>
stólňāk , G jd. stólňāka tavajól , G jd. tavajōla	<i>im m</i>	stolňak	<i>Reče se tavajól ili stólňāk.</i>			
strgät , 3. l. jd. střže, 3. l. mn. střžū	<i>gl nesvr</i>	ribati, strugati	<i>Ònda bīmo boškòt strgäli i imèli přezlu.</i>	strgät sīr	ribati sir	<i>I sīr sūxī ìsto bīmo bīli strgäli za va rafijōli.</i>
strgüja , G jd. strgüjē	<i>im ž</i>	ribež	<i>Ali jà bāš dělān strgüjit'e na strgüju.</i>			
strgüjit'e , G mn. strgüjīt'	<i>im m</i>	krumpirovi njoki koji se oblikuju na ribežu	<i>Strgüjit'e se zovú, aš se dělajū na strgüju, kākō se je nīgda dělalo.</i>			
studèn , studènā, studènō xlādān , xlādna, xlādno	<i>pridj</i>	hladan	<i>Mā ne va vōdu umočīt, nēgo na vřx štīrnē obīsīt – studènā starínskā štīrna...</i>			

			<i>Mòre se i xládn maněštru jřst, nēt'e ti niš bīt.</i>			
studenò xládn	<i>pril</i>	hladno	<i>A zvonà studenò, ràzumřš, svě zelí je bílo smřžněnona vodi všř, i xladno je nūtrř.</i>			
stvřdnūt , 3. l. jd. stvřdne, 3. l. mn. stvřdnū	<i>gl svr</i>	stvrnuti se	<i>...i cřdělo bi se bílo tò, stvřdnūlo i tò je bílā kunšěva.</i>			
sūdopēr , G jd. sūdopera	<i>im m</i>	sudoper	<i>Va sūdoperu òkrūti, paděle i pijāti operěš.</i>			
sūxī , sūxā, sūxò	<i>pridj</i>	suho	<i>Od sūxòga krūxa bìmo mřvice udělali.</i>	sūxe kolāči	suhi kolači	<i>Mř smo za na přr dělali sūxě kolāči.</i>
sūroti , G jd. sūrotvē	<i>im ž</i>	sirutka	<i>I sūroti bìmo bíli iměli, aš smo kùxali domāt'e mlīkò.</i>			
sūšřt , 3. l. jd. sūšři, 3. l. mn. sūšřē	<i>gl nesvr</i>	sušřti	<i>I pòtla ga stāvřt pomàlo sūšřt na křpu...</i>			
svřtòk , G jd. svřtkā	<i>im m</i>	vidi: cvřtòk / svřtòk				

šëglin , G jd. šëglina	<i>im m</i>	celer	<i>Šëglin, tô se zovë šëglin.</i>			
šetemâna , G jd. šetemânë	<i>im ž</i>	tjedan	<i>Takò je molgò durät šetemânu dän.</i>			
škäf , G jd. škäfa	<i>im m</i>	ladica	<i>Pöni škäfi su, t'eš pirûnî, t'eš žlic...</i>			
škartòc , G jd. škartöca	<i>im m</i>	papirnata vrećica	<i>Möre se stàvit i va škartòc, da se ne posûšî.</i>			
škätula , G jd. škätulë	<i>im ž</i>	kutija	<i>Bîvâli su tê galëtice va onîx škätulax, znâš onë lîpë.</i>			
šköda , G jd. šködi	<i>im ž</i>	šteta	<i>A çûješ, äko se xrânä pokvâri, šköda je.</i>			
škólka , G jd. škólki	<i>im ž</i>	školjka	<i>Mî tô nîsmò bâš jâli – çûješ, od tê jenë škólki ne bi se čovîk najâ.</i>			
škörüp , G jd. škörüpa	<i>im m</i>	skorup, sloj masnoće na površini prokuhanog mlijeka	<i>Ōn škörüp bi se bî i va kafë stävî...</i>			
škovacêra , G jd. škovacêri	<i>im ž</i>	lopatica za smeće	<i>Mâlo sâmo pasân s metlûn i škovacêrûn, da nîsû bâš</i>			

			<i>mřvice po nãtlũ.</i>			
řkrřna , G jd. řkrřnē	<i>im ř</i>	samostojeća ledenica	<i>A řkrřna je kão... Nř lãdičãr, onõ, veřika bũde, põsebi.</i>			
řkrpõč , G jd. řkrpõčã	<i>im m</i>	řkarpina	<i>I řkrpõčã se mõre stãvit va brudřt.</i>			
řkũja , G jd. řkũjē	<i>im ř</i>	rupa	<i>Mãlo stĩsneř tēsto, da prřde řkũja...</i>			
řkũr , řkũrã, řkũrõ	<i>pridj</i>	taman	<i>...řkũrã bõja nřkakovera, onakõ kãko da je trũlo.</i>			
řnĩcel , G jd. řnĩcela	<i>im m</i>	odrezak	<i>Čērã smo obēdvali řnĩceli va sãftu.</i>			
řpagēti , G mn. řpagēti	<i>im m</i>	řpageti	<i>řpagēti mř nãjviře võlĩmo.</i>			
řpãxēr , G jd. řpãxera řpãrxet , G jd. řpãrxeta	<i>im m</i>	řtednjak	<i>Õdmãx põli řpãxera stãvřn, da se oxlãdř.</i> <i>Na řpãrxetu se kũxã.</i>	lētričnř řpãxēr	električnř řtednjak	<i>Donõs řmãmo lētričnē řpãxeri.</i>
řpãrxet , G jd. řpãrxeta	<i>im m</i>	vidi: řpãxēr / řpãrxet				

špärogì, G mn špärogāv	<i>im ž</i>	šparoga	<i>Špärogì i jája, tò ìsto dělāmo...</i>			
špèx, G jd. špèxa	<i>im m</i>	vidi: potrbùšina / špèx / pancèta				
špîna, G jd. špînē	<i>im ž</i>	slavina	<i>Màlo sàmo pòd špînūn opjâxneš.</i>			
šporkìca, G jd. šporkicē	<i>im ž</i>	prljavština	<i>Šporkìcu se mòrā oprät, ne mòre ti kùxihá bìt špôrka, ne mòre.</i>			
špòrok, špôrka, špôrko	<i>pridj</i>	prljavo	<i>Kadagòd vòs stòlhāk bùde špòrok pòtla obèda.</i>			
štânpa, G jd. štânpi	<i>im ž</i>	vidi: plèx / štânpa				
štikadènt, G jd. štikadènta	<i>im m</i>	čačkalica	<i>Štikadènt, štikadènti su tòtù.</i>			
štîrna, G jd. štîrnē	<i>im ž</i>	bunar	<i>...a kvàrot mêsa va vřñicu i obìsit va štîrnu.</i>			
štrüdèl, G jd. štrüdela	<i>im m</i>	savijača, štrudla	<i>Mòre se i štrüdèl udèlat...</i>			
štùmìg, G jd. štùmìga	<i>im m</i>	želudac	<i>Bi nan tèško bìlo za štùmìg prevìše masnòt'è.</i>			

šufigàt , 3. 1. jd. šufigà, 3. 1. mn. šufigàjū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	vidi: dînstat / šufigàt				
šufit , G jd. šufita	<i>im m</i>	tavan	<i>Ki je imê šufit, je mògō i na šufiti držät, ali u nàs si za tō imê konòbu.</i>			
šüpōj , šüpjà, šüpjè	<i>pridj</i>	šupalj	<i>Sridîna mòrā bît šüpjà.</i>			
šûrlice , G jd. šûrlīc	<i>im ž</i>	tradicionalna krčka tjestenina duguljastog i valjkastog oblika, a u sredini šuplja	<i>Kāda tō stāvīš nûtra, ònda stāvīš žutānki, zamīsīš tō i dělās šûrlice.</i>			
tāca , G jd. tācē	<i>im ž</i>	poslužavnik, pladanj	<i>Na tāci se mòre kafē stāvit na stōl, āko kī prīde.</i>			
tavajōl , G jd. tavajōla	<i>im m</i>	vidi: stōlnāk / tavajōl				
tavajolīt' , G jd. tavajolīt'a	<i>im m</i>	vidi: salvēta / tavajolīt'				
telētina , G jd. telētīnē	<i>im ž</i>	teletina	<i>Āko se je imēlo, i telētīnu bi se bīlo jālo.</i>			
tèpāl , tèplā, tèplō	<i>pridj</i>	topao	<i>Dodā se tèplā vodā i zamīsi se.</i>			

têsto , G jd. têsta	<i>im s</i>	tijesto	<i>Zamîsi se têsto, razvâja i pečë.</i>			
tïčica , G jd. tïčicë	<i>im ž</i>	mala pogača za djecu, koja u sredini ima jaje	<i>Möre bit i pletenïca, stävïš jenò jâje i ònda se zovè tïčica.</i>			
tïki , G jd. tïkvë	<i>im ž</i>	tikva	<i>Čò ja znân, nïkakova tïki je va frižidêru.</i>			
tïkvica , G jd. tïkvicë	<i>im ž</i>	tikvica	<i>A si vïdela kâkove su tïkvice ovò lèto?!</i>			
tlít' , 3. 1. jd. tòčë, 3. 1. mn. tòkû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	tući	<i>A tlít' oné orïxi s batit'en... nïkako si ix mòrā otvorit!</i>	tlít' mēso z batit'en	tući meso s baticem	<i>Kàda je žilavo, mòrāš tlít' mēso z batit'en, aš bi tvÿdo bïlo.</i>
točit , 3. 1. jd. tòčï, 3. 1. mn. tòčë	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	točiti	<i>Ne stävÿjân vòdu va vÿč, aš se je mälò razbí, pòk äko tòčïn, mi se prolïvā.</i>			
toknüt , 3. 1. jd. tòkne, 3. 1. mn. tòknū	<i>gl svr</i>	taknuti	<i>...rečë da ne smïn toknüt tèplū pogäču kàda ju udëla,</i>			

			<i>mà zamân rečë...</i>			
tônko	<i>pril</i>	tanko	<i>Jà vòlîn tònko narìzân salâm, ne smî bìt debèlo.</i>			
tratûr , G jd. tratûrà	<i>im m</i>	lijevak	<i>Tratûr na bòcu, naliješ vîñò...</i>			
travèros , G jd. travêrsa	<i>im m</i>	vidi: travêrsa / travèros				
travêrsa , G jd. travêrsê travèros , G jd. travêrsa	<i>im ž</i> <i>im m</i>	pregača	<i>Tô je travêrsa, da se ne ušpòrkâš.</i> <i>Travèros stävîš, àko nič kùxâš, da se ne pocídîš, pokàpâš.</i>			
tripìje , G mn. tripìj	<i>im ž</i>	željezni tronožac za držanje kotla na otvorenom ognjištu, kominu	<i>Evakò bi bìli tripìje stâli, i na ñix bi se bìlo kùxalo.</i>			
třs , G jd. třsa	<i>im m</i>	trs	<i>Třsi t'e bìt pòni grozdòvâ, aš son lípo očìstî òko ñix.</i>			
třt , 3. l. jd. tòre, 3. l. mn. tòrû	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	brisati, otirati	<i>Mòreš třt kòliko t'eš, nêma pòmòt'i.</i>			

trûl , trûla, trûlo	<i>pridj</i>	truo	<i>Mà äko bi bî trûl, çö ga ne bi pojâ?!</i>			
tûba , G jd. tûbē	<i>im ž</i>	tuba	<i>Donòs se pomidòr kùpī i va tûbi, više va tûbi.</i>			
tvřd , tvřda, tvřdo	<i>pridj</i>	tvrd	<i>Áva, tvřdo jãboko, za zûbi zlomīt.</i>			
ubròk , G jd. ubròka	<i>im m</i>	obrok	<i>To mi je dòsta za ubròk jedòn, mào zelâ ili maněštre.</i>			
ucvîrki , G mn. ucvîrãk	<i>im m</i>	čvarci	<i>Žurçit'e su bokunīt'i mēsa, a kãda ix stísneš ònda su ucvîrki.</i>			
ùlī , G jd. ùlã	<i>im s</i>	ulje	<i>Namãzat mào so ùlīn i pòsūt so mūkûn, stävīš i gòtovo, ne lõvī se.</i>	1. mäslinovo ùlī 2. vëržine ùlī 3. domât'ē ùlī	1. maslinovo ulje 2. djevičansk o ulje 3. domaće ulje	1. Mäslinovög a ùlã stävīn va salátu, i ònda ostã... 2. Rekú da je tó vëržine ùlī. 3. I ònda se nãjprvo domât'ē ùlī i kapùlu zafrīže.

ùliki , G jd. ùlikvë	<i>im ž</i>	maslina	<i>Poberemo ùlikvi bÿzo, aš nì tò kàko nìgda da ix jé.</i>			
ulovìt se , 3. 1. jd. ulòvì se, 3. 1. mn. ulòvë se	<i>gl svr</i>	zalijepiti se za dno posude u kojoj se priprema hrana	<i>Namâžeš štânpu, da se kòra ne ulòvì.</i>			
umočìt , 3. 1. jd. umòčì, 3. 1. mn. umòčë	<i>gl svr</i>	umočiti	<i>Kadagòdāre umòčìn galètica i va kafè.</i>			
ùпотреба , G jd. ùpotrebë	<i>im ž</i>	ùпотреба	<i>...za cêlò lèto, za cêlū zīmu, i tò smo imèli za ùпотреbu.</i>			
ùra , G jd. ùrë	<i>im ž</i>	sat	<i>I stavi se ùru i pòl pèt'.</i>			
ušpòrkāt , 3. 1. jd. ušpòrkā, 3. 1. mn. ušpòrkājū	<i>gl svr</i>	uprljati	<i>Nājlogje ti se je ušpòrkāt.</i>			
utròbica , G jd. utròbicë	<i>im ž</i>	iznutrica	<i>Bìmo bìli rekli: „T'emo stàvit pečëhìcu jenù i utròbicu“.</i>			
užāt , 3. 1. jd. užâ, 3. 1. mn. užājū	<i>gl nesvr</i>	običavati	<i>Mi užâmo sòkò lèto bakalāj imìt za Božìt'.</i>			
vajāt , 3. 1. jd. vajâ, 3. 1. mn. vajājū	<i>gl nesvr</i>	valjati, vrijediti	<i>Vajàlo bi màlo mòne slatkā jìst.</i>			

vājāt , 3. l. jd. vājā, 3. l. mn. vājajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	kotrljati, valjati	<i>Vājā se tēsto,</i> <i>da prīde jenā</i> <i>bālica.</i>	vājāt va mūkū	valjati u brašno	<i>Mālo se</i> <i>vājā va</i> <i>brāšnu, da</i> <i>se ne bi</i> <i>zalīpīlo.</i>
vāje	<i>pril</i>	odmah	<i>Āli pobōgu,</i> <i>Jēle nī vāje</i> <i>prneslā</i> <i>utrōbicu, a māt</i> <i>čēkā utrōbicu.</i>			
vanīlija , G jd. vanīlijē	<i>im ž</i>	vanilija	<i>I limūn orībāt,</i> <i>vanīliju i</i> <i>cūkara kōliko</i> <i>je vōja.</i>			
vēcēr navēcēr	<i>pril</i>	uvečer	<i>Vēcēr jīmō</i> <i>kāko kī t'e.</i> <i>Navēcēr se</i> <i>mōre udēlat</i> <i>tēsto, dōkla se</i> <i>stāneš kīsā.</i>			
vēcēr , G jd. vēcera	<i>im m</i>	večer	<i>Ōnda drūgī</i> <i>vēcēr òpeta...</i>			
vetrīna , G jd. vetrīni vitrīna , G jd. vitrīni	<i>im ž</i>	ostakljeni ormar u kojem se drže tanjuri, čaše, šalice za kavu, fini setovi posuđa itd.	<i>Va vetrīni mi</i> <i>je servīz.</i> <i>Kāj t'u stāvīt</i> <i>nēgo va</i> <i>vitrīnu.</i>			
vičēra , G jd. vičērē	<i>im ž</i>	večera	<i>Obēd je glāvnī,</i> <i>a za vičēru</i> <i>mōren i od</i> <i>obēda pojīst...</i>			

vičèrat , 3. 1. jd. vičèrā, 3. 1. mn. vičèrajū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	večerati	<i>A níkī sadà po modèrnū ne vičèrā.</i>			
vīnò , G jd. vīnà	<i>im s</i>	vino	<i>Vīnò se je čūvālo konòbi va drvènīx bòčvax...</i>	màlo je t'apàlo vīnò	Vino se je malo ukiselilo	<i>Màlo je t'apàlo ovò vīnò, tó se rečè kàda je na jūto.</i>
vitřina , G jd. vitřini	<i>im ž</i>	vidi: vetřina / vitřina				
vlīt' , 3. 1. jd. vōčè, 3. 1. mn. vōkū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	vući	<i>Vōčè se jedòn na jenù bāndu, jedòn na drügū.</i>			
vòt'e , G jd. vòt'a	<i>im s</i>	voće	<i>Od vot'a jīmò nājviše jàboka i naránže.</i>			
vodà , G jd. vodī	<i>im ž</i>	voda	<i>Màlo jòš vodī stāvīš, zamīsīš i pūstīš takò jenò ùru vrìmena.</i>	1. kùhanā vodà 2. xládnā vodà 3. studènā vodà	1. kuhana voda 2. hladna voda 3. studena voda	1. <i>A za šúrlice ti ré (...)</i> pól lītri kùxanē vodī. 2. <i>Ònda stāvīš žlīcu ùlā i so xládnūn vodūn zamīsīt...</i> 3. <i>...va tú studènū vòdu stāvīš.</i>

vòlit , 3. 1. jd. vòlī, 3. 1. mn. vòlē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	voljeti	<i>Ja ne bìrān, nèma problèma, svè vòlīn.</i>			
vòń , G jd. vońà	<i>im m</i>	miris	<i>Šī ne vòlīs tā vón?</i>			
vońàt , 3. 1. jd. vońà, 3. 1. mn. vońàjū	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	mirisati	<i>A znāš kàko līpo vońà.</i>			
vòs , svà, svè	<i>pridj</i>	sav, cio	<i>Zòmeš svè, kòliko ix jè.</i>			
vosrīd	<i>prij</i>	posred, usred	<i>Svè līpo, cèlī obèd, stāvīn vosrīd stolà.</i>			
Vozôn , G jd. Vozmà	<i>im m</i>	Uskrs	<i>Za Vozôn se ìsto jàja pripràvjajū.</i>			
vožgàt , 3. 1. jd. vožgà, 3. 1. mn. vožgàjū	<i>gl svr</i>	upaliti; zapaliti	<i>Vòžgi mào svìtlo, aš ne vīdīn ti pročītāt recèpt. Vožgà se ogôn za roštīl...</i>			
vřč , G jd. vřča	<i>im m</i>	vřč	<i>Za sòk ili vòdu je vřč.</i>	1. vřč z ručicūn 2. stoklènī vřč 3. lètričnī vřč za kùxat (vòdu)	1. vřč s ručicom 2. stakleni vřč 3. kuhalo za vodu	1., 2. <i>Īmān onāj vřč z ručicun, viš ēnāj stoklènī vřč. 3. A tó je lètričnī vřč za kùxat vòdu nūtrī.</i>

vrìt'a , G jd. vrìt'ē	<i>im ž</i>	vreća od bilo kojeg materijala	<i>Vrìt'e bi bìli jenà do drùgē i pònilo bi se bìlo.</i>			
vrìt'ica , G jd. vrìt'icē	<i>im ž</i>	vrećica	<i>Kàda rēn va butìgu, zòmen vrìt'icu sòbùn.</i>	plàstičnā vrìt'ica	plastična vrećica	<i>Ìmāmo tíx plàstičnìx vrìt'ic...</i>
vřńica , G jd. vřńicē	<i>im ž</i>	pletena košara od pruća za branje maslina	<i>...bìmo bìli nosìli pogàču va vřńjici i màlo bevāndi.</i>			
vřst , G jd. vřsti	<i>im ž</i>	vrsta	<i>Mà ní bìlo, kàko donòs, stó vřstì koláčì.</i>			
vřt , G jd. vřta	<i>im m</i>	vrt	<i>Jìmò svē z vřta – pomidòri, salāta, bìž...</i>			
vrťit , 3. 1. jd. vrťi, 3. 1. mn. vrťē	<i>gl</i> <i>nesvr</i>	okretati, vrtjeti	<i>S rukùn vrťiš, vrťiš dòkla se dobrò limùn ne ocídì.</i>			
zâčín , G jd. zâčina	<i>im m</i>	začin	<i>Ònda se od togà dēlalo zāpìšt, tó je bì zâčìn.</i>			
zadìmit , 3. 1. jd. zadìmì, 3. 1. mn. zadìmē	<i>gl svr</i>	zadimiti	<i>Kàda su i pršùti bìli, bi se bìlo zadìmilo je i na bùru stāvìt i tó je tó.</i>			
zàfrìg , G jd. zàfrìga	<i>im m</i>	zaprška	<i>Zàfrìg je zàprška –</i>			

			<i>stävīš üli, mǎlo mūkù, česhà, čò jé.</i>			
zafřìgat , 3. 1. jd. zafřìže, 3. 1. mn. zafřìžū	<i>gl svr</i>	popržiti	<i>I ònda se nájprvo domât'ē üli i kapùlu zafřìže.</i>			
zagrìt , 3. 1. jd. zagòrī, 3. 1. mn. zagòrē zapālīt se , 3. 1. jd. zapālī se, 3. 1. mn. zapālē se	<i>gl svr</i>	zagorjeti	<i>Mòrān gjèdat va pet'nìcu da ne bi zagorèlo. Àko ne mīšāš, zapālīt t'e se.</i>			
zakìsat , 3. 1. jd. zakìsā, 3. 1. mn. zakìsajū	<i>gl svr</i>	zakiseliti, ukiseliti	<i>Bi se bìlo nìgda pomidòri pòbrālo, zřìzalo i stāvilo va jedôn òkrūt da tó, onò, zakìsajū.</i>			
zakùxat , 3. 1. jd. zakùxā, 3. 1. mn. zakùxajū	<i>gl svr</i>	zakuhati; pokvariti se	<i>Ònda kàda zakùxā, mòkneš padèlu i pùstīš da se oxlādī. Jūxā je zakùxala, pokvārīla se je, ne vajā.</i>			

zàlèt , 3. 1. jd. zalíje, 3. 1. mn. zalíjū	<i>gl svr</i>	zaliti	<i>Zalíješ sàmo so tìn sàftōn.</i>			
zamekšàt , 3. 1. jd. zamekšâ, 3. l. mn. zamekšâjū	<i>gl svr</i>	omekšati	<i>I dvâ, trí dâni takò bi stâli – dvâ, trí, četìre – dòkli bi bìli zamekšâli...</i>			
zamîsìt , 3. 1. jd. zamîsî, 3. 1. mn. zamîsê	<i>gl svr</i>	zamijesiti	<i>Stâvîš mào ùlâ nûtra i nòrmâlno zamîsîš.</i>			
zapâlìt se , 3. 1. jd. zapâlì se, 3. l. mn. zapâlê se	<i>gl svr</i>	vidi: zagorìt / zapâlìt se				
zâpîšt , G jd. zâpîšta	<i>im m</i>	dodatak jelima napravljen od svinjske masti i češnjaka	<i>I tô ti je bì zâcîn, tô bi bì zâpîšt, ùmjesto tôga zâfriga...</i>			
zapòdnê	<i>pril</i>	poslije podne	<i>Ònda zapòdnê pòtla obèda rên mào lèt'.</i>			
zapřžìt , 3. 1. jd. zapřžì, 3. 1. mn. zapřžê	<i>gl svr</i>	zapřžiti	<i>Mào se, rìbu, mào, mào zapřžì.</i>			
zateplìt , 3. 1. jd. zatèplì, 3. 1. mn. zatèplê	<i>gl svr</i>	ugrijati	<i>A sîr – pomozlì bìmo bìli mlìkò, mào zateplìli.</i>			
zavèzàt , 3. 1. jd. zavèže, 3. 1. mn. zavèžū	<i>gl svr</i>	zavezati	<i>Zavèžen vrìt'ice i stâvîn va léd.</i>			

zavìt , 3. 1. jd. zavìje, 3. 1. mn. zavìjū	<i>gl svr</i>	zaviti, umotati, zamotati	<i>Pletenìce se mòrū jòš zavìt màlo, da bùdū kào màlo òkrūglē.</i>			
zavrìt , 3. 1. jd. zavrìje, 3. 1. mn. zavrìjū	<i>gl svr</i>	zavreti kuhanjem; kada se neko jelo pokvari, ukiseli	<i>...vodà zavrìje, xitš nùtra pàštu... Mà ìsto nan je jūhà drūgī dán zavrìla, a bì je pŕvī mìsēc.</i>			
zavŕtat , 3. 1. jd. zavŕtā, 3. 1. mn. zavŕtajū	<i>gl nesvr</i>	zavrtati, presavijati	<i>...zamìsit – da je, ni premèko, ni pretvŕdo, aš se ne bi dāli zvŕtat.</i>			
zāžēt , 3. 1. jd. zāžme, 3. 1. mn. zāžmū	<i>gl svr</i>	osjećati stiskanje usta od okusa kiselosti ili gorčine	<i>Znāš kàko ti limùn onò zāžme ūsta, stīsne?!</i>			
zbìca , G jd. zbìcē	<i>im ž</i>	štapić	<i>I ònda dēlāš na zbìcu té šŭrlìce, bàš od rāžhīt' zbìcu.</i>			
zbìrat , 3. 1. jd. zbìrā, 3. 1. mn. zbìrajū	<i>gl nesvr</i>	sabirati	<i>Nājgore mi je – zbìrān, zbìrān ūlikvi i ònda mi se pròspe vŕnìca po nātlū.</i>			

zdëla , G jd. zdëlë	<i>im ž</i>	zdejela	<i>Promišãš salátu va zdëli...</i>			
zdëlica , G jd. zdëlicë	<i>im ž</i>	zdejelica	<i>Va ñikakovu zdëlicu se mòre zìlët.</i>	plàstičnã zdëlica	plastična zdejelica	<i>Mòre se va plàstičnìx zdëlicax držät.</i>
zelëné , G jd. zelëná	<i>im s</i>	vidi: pòvrt'e / zelëné				
zgôra	<i>pril</i>	odozgo	<i>Sprävili bimo – zgôra màlo ùlã domât'ëga i takò je bìlo...</i>			
zìlët , 3. 1. jd. zìlìje, 3. 1. mn. zìlìjũ	<i>gl svr</i>	izliti, proliti	<i>Zìlëlo bi ti se, àko ne zatvòrìš dobrò.</i>			
zìmat , 3. 1. jd. zìmã / zìmje, 3. 1. mn. zìmajũ / zìmjũ	<i>gl nesvr</i>	uzimati	<i>S rukùn se mòre zìmat.</i>			
zimùjit' , G jd. zimùjit'a	<i>im m</i>	divlja kupina	<i>Zimùjit'e rãstũ va ostrùgi, črnì su, znãš, ëvakò, màli bùdũ.</i>			
zìnët , 3. 1. jd. zìnome, 3. 1. mn. zìnomũ	<i>gl svr</i>	izvaditi	<i>I takò bi bì i kobasìce stãvì va ùlì i ònda bi zìnë kãda bi ti rabìlo...</i>			
zmëst , 3. 1. jd. zmetë, 3. 1. mn. zmetũ	<i>gl svr</i>	pomesti	<i>Zmetën kùxiñu jùtròn.</i>			

zmìksat , 3. 1. jd. zmìksā, 3. 1. mn. zmìksajū	<i>gl svr</i>	smiksati	<i>Zmìksā se tó pòvrt'e i búde gústo.</i>			
znìmat , 3. 1. jd. znìmā / znìmjē, 3. 1. mn. znìmajū / znìmjū	<i>gl nesvr</i>	vaditi	<i>Nájboje je àko t'e sòkī sebì znìmat, aš àko stāvīš komù čùda, mórda nēt'e pojīst.</i>			
zobāt , 3. 1. jd. zobè, 3. 1. mn. zobû	<i>gl nesvr</i>	grickati	<i>...zobèn grozdòvī s tīsa.</i>			
zozvonà	<i>pril</i>	izvana	<i>Zozvonà ne smī bīt bēl, ònda ní pečēn.</i>			
zvrnūt , 3. 1. jd. zvŕne, 3. 1. mn. zvŕnū	<i>gl svr</i>	prevrnuti	<i>Zvŕneš ga i takò pùstīš da se oxlādī.</i>			
žàra , G jd. žàrē	<i>im ž</i>	velika zemljana posuda	<i>Imèlo se je žàre.</i>			
žējà , G jd. žējē	<i>im ž</i>	žeđ	<i>Àko bi te t'apàla žējà, imé si bevându.</i>			
žējôn , žējnà, žējnò	<i>pridj</i>	žedan	<i>Žējôn ja, žējnò blàgo – skùpa bìmo na lokvī pīli.</i>			
žerāt , 3. 1. jd. žère, 3. 1. mn. žèrū	<i>gl nesvr</i>	žderati	<i>Júdi su sòkakovi, žèrū, svè bi pojāli.</i>			

žeràvica , G jd. žeràvicē	<i>im ž</i>	žeravica	<i>...tù žeràvicu se jòš màlo rastrēsè...</i>			
žilavī , žilavā, žilavō	<i>pridj</i>	žilav	<i>Žilavī kòmād mèsa stōčèn...</i>			
žlica , G jd. žlicē	<i>im ž</i>	žlica	<i>Žlica je za jìst jùhu, maněštru.</i>			
žličica , G jd. žličicē	<i>im ž</i>	žličica	<i>...žličica sòli je dòsta.</i>			
žmùj , G jd. žmùjā	<i>im m</i>	čaša	<i>T'u ti dāt žmùj vodì?</i>			
žmujìt' , G jd. žmujìt'a	<i>im m</i>	čašica	<i>Àla, pŕnesi joj žmujìt', da prová likēr.</i>			
žnāvīt , 3. l. jd. žnāvī, 3. l. mn. žnāvē	<i>gl svr</i>	zgnječiti	<i>Kompŕr skùxān i žnāvīn ga.</i>			
žnāvjēn , žnāvjena, žnāvjeno	<i>pridj</i>	zgnječēn	<i>Pomidōr, onakò žnāvjēn, je ìsto dōbōr.</i>			
žrno , G jd. žrna	<i>im m</i>	žrvanj	<i>A mī smo dōma mlēli, smo imēli žrna.</i>			
žūrčìt'e , G mn. žūrčìt'	<i>im m</i>	komadići mesa koji se obrađuju i stišću kako bi nastali čvarci	<i>Žūrčìt'e bi bìli dōkla se nīsù sfrìgali.</i>			
žutânak , G jd. žutânka črnkò , G jd. črnkà	<i>im m</i> <i>im s</i>	žumanjak	<i>I àko stāvīš na kilò sira, t'emo rèt', jēno òsān žutânak...</i>			

			<i>A za žutâňak, mî črnkò rečěmo...</i>			
žvêlt , žvêlta, žvêlto	<i>pridj</i>	okretan, oran	<i>Mà rábī bīt žvêlt za svě tó priprãvit.</i>			

POPIS KRATICA

G genitiv

gl glagol

im imenica

jd. jednina

l. lice

m muški rod

mn. množina

nesvr nesvršeni vid

pridj pridjev

pril prilog

s srednji rod

svr svršeni vid

uzv uzvik

ž ženski rod

7. Transkripcija receptata

7.1. Makaruni i šurlice

Makarūnī ìsto stāvīš jāja nūtra, dvâ jāja, mǎlo mōrda na kilò. Ònda stāvīš žlicu ùlā i so xlâdnūn vodūn zamīsīt – da je ni premēko, ni pretvřdo, aš se ne bi dāli zavřtat. Tò ti je za makarūnī. A za šurlice ti rē na kilò mūkī trī žutānki, dēc ùlā, pòl lītri kùxanē vodi. I ònda nājprvo promīšaš mūkū, ùlī, ònda tū kùxanū vòdu. Kāda tò stāvīš nūtra, ònda stāvīš žutānki, zamīsīs tò i dēlaš šurlice. Udēlaš mālē bokunīt'e. I ònda dēlaš na zbìcu tē šurlice...

7.2. Začin

Znāš čò je smòk? Nìgda se je pušt'alo od prāščà... Ne bi se bìlo topìlo onū masnòt'u, znāš, nègo bi se bìlo vāje pustìlo na kòži i to bi se bìlo sūšìlo – tò ti je smòk. Ònda se od togā dēlalo zāpišt, tò je bì zāčīn. Ûmesto... Ne bi se bìlo dēlalo zāfrīg, čò son reklā, nègo bi se bìlo dēlalo zāpišt. Udēlat t'emo zāpišt za manēštru. Ònda bi se bìlo onū kòžu zīnēlo, lāndicu tē masnòt'ē, tò spištālo i češná nūtra. I tò ti je bì zāčīn, tò bi bì zāpišt, ùmjesto tōga zāfrīga...

7.3. Presnoc

Presnòc, āko t'e bìt dōbōr, mōrā bìt òfčjī sīr, da je onò, dvâ, trī dāni, da je frīžok, ne sūh. Tò zrībāš, stāvīš jenò jāje cēlō. I, āko stāvīš na kilò sīra, t'emo rèt', jēno òsān žutānak i na kilò trī, četīre žlice mūkī, cūkara po ùkusu, limūn i tò ti je tò. I udēlān kòru i ònda nājprvo na tōnko ju razvājān. I stāvīn va štānpu i tò od sīra gōri i tò ti je presnòc. A va kòru stāvīn jenò jāje, mǎlo sòli, mǎlo ùlā, mǎlo mōrda Mārga ili čò ìmān, masnòt'ē. Jèr āko ne bi tò stāvī, kōra se ne bi... bi bìlā tvřda, ne bi se rasipala.

8. Zaključak

Terenskim je istraživanjem (slikovnim upitnikom, polustrukturiranim i strukturiranim intervjuima) dobiven popis leksema iz kojeg je nastao rječnik, s gramatičkim oznakama i primjerima iz govorne uporabe. Rječniku prethodi fonološka analiza dobrinjskoga govora:

1. monoftonški samoglasni sustav dobrinjskoga govora je petočlan i svaki samoglasnik može biti naglašen i nenaglašen te dug i kratak

2. odraz starohrvatskoga poluglasa *šva* (ϑ) zamijenjen je u pravilu samoglasnikom *o* (*čò*, *donòs*)

3. odraz nazalnog samoglasnika ϱ jest *e* (*mēso*)

4. slogotvorni fonem *r* ostvaruje se bez popratnog poluglasa (*čřn*)
5. slogotvorni fonem *l* zamijenjen je samoglasnikom *o* (*sónce*), a s *li* u infinitivu 1. vrste glagola (*tlít'*)
6. prijedlog *və* i prefiks *və-* ostvaruju se kao *va* (*va paděli*), *vo* (*vožgät*), *v* (*v oštariji*), *u* (*umīsīt*) ili \emptyset (*čērä*)
7. prijelaz *-m > -n* u finalnoj poziciji riječi jest općečakavska i mediteranska pojava, koja se javlja i u dobrinjskome govoru (*spòhān*)
8. dočetno slogovno *-l* čuva se u imenica, pridjeva i priloga (*kīsēl*), a gubi se u glagolskom pridjevu radnom muškoga roda (*posolī*)
9. izostaju fonemi *ž* (dž), *ž* (đ) i *l* (lj), koje zamjenjuju *ž, j, l* (*ž > ž, ž > j, l > j, l: žèp, žējä, jübäv, ùlī*)
10. konsonant *é* ostvaruje se kao tipično čakavski umekšani *t'* (*nôt'*)
11. sonant *ń* u dobrinjskom je govoru sliveni glas i izgovara se uvijek jednako, neovisno o podrijetlu (*lozàńe, kón*)
12. *čr* se čuva (*čřšńa*)
13. odraz starog sufiksa **-bje* jest **-bje > -ī, -jī, jē* u glagolskih i zbirnih imenica: **-bje > -ī* (*ùlī*), **-bje > -jī* (*zdrāvjī*), **-bje > -jē* (*mišjēñē*)
14. odraz starojezičnog oblika **izb* jest *z* (s pozicijskim oblicima *s, ž*), *zi* (*žńāvīt, zñēt*)
15. prijedlog *sə* realizira se kao *z* (i pozicijski uvjetovane varijante *s, š, ž*), *zo, so* (*zo šòldi, z jājēn, sòvīt*)
16. prijedlog *kə* realizira se kao *ko* i *k* (*Jāko smò xoděli jedôn ko drùgōmu, Prišlī smò k ñemù*)
17. dobrinjski govor ima stariji dvoakcenatski sustav sa slobodnom distribucijom naglasaka i duljina, očuvano mu je staro mjesto naglasaka, prednaglasne i zanaglasne duljine, a starohrvatski akut prešao je u silazni naglasak.

Dijalektni kulinarski leksik dobro je očuvan, unatoč tome što se dijalekatska obilježja izmjenjuju sa standardnojezičnima zbog različitih svakodnevnih migracija van otoka, turizma, odlaska mladih na studij u veće gradove izvan otoka i dolaska natrag, urbanizacije, napredaka

u komunikacijskoj tehnologiji itd. Očuvanju kulinarskog leksika dobrinjskoga govora sigurno pridonosi i njegova upotreba u neformalnom okruženju i prigodama¹⁴ – u obitelji, među prijateljima i poznanicima iz istog mjesta, u svoje slobodno vrijeme itd.

Mediteranski kulinarski utjecaj odražava se u jelima ovoga područja, a time i u kulinarskom leksiku, što ne čudi s obzirom na stoljeća različitih slojeva romanskih utjecaja. Prema tome, „kulinarski je leksik u izravnoj vezi s određenom prehrambenom kulturom“ (usp. Brbora 2007: 93), a promjenom običaja, prehrambenih navika i kulture općenito neizbježno se mijenja i jezik. „Valja istaknuti da je hrvatsko čakavsko narječje i pored šestoljetnog stranog, posebno romanskog utjecaja te znatnih kulturnih preobrazbi, samostalno ili zajedno sa susjednim kajkavskim i štokavskim narječjima sačuvalo znatan broj slavenskih leksema“ (Borys 2007: 267), odnosno ostatke praslavenskog leksika. Upravo su Kvarner, Hrvatsko primorje i Istra područja s brojnim sačuvanim prastarim slavenskim oblicima. U radu sam istaknula dva takva leksema: *bīlmǝ* i *črnkǝ*. Smatram da drugi naziv za otok Krk – Zlatni otok – upućuje na to čemu se dijelom može pripisati bogat tradicionalni kulinarski leksik ovoga kraja. Otok je, a posebno Dobrinj (usp. Jelenović 1973: 158), obilovao žitom, maslinama, smokvama, vinovom lozom i raznim drugim plodovima, koji su prehranjivali generacije otočana.

Jezik je živi organizam i promjene su sastavni dio svakoga jezika, pa je tako Ive Jelenović (usp. 1948: 71, 72) uočio kako su povratnici iz Amerike sredinom 20. stoljeća dolazili doma, u dobrinjski kraj, i oživljavali neke stare običaje i pjesme, pa i riječi, baš kako ih oni pamte kada su otišli. To je zasigurno utjecalo na leksik ovoga područja, no bez šireg istraživanja teško je zaključiti na kojim poljima i koliko. Razlike bi među kazivačima i kazivanjima bile veće da su u istraživanje bili uključeni i još mlađi kazivači, pa to predlažem za neko buduće veće istraživanje koje bi svojom širinom moglo obuhvatiti više generacijski različitih kazivača. Za neko buduće istraživanje bilo bi zanimljivo istražiti i zastupljenost kulinarskoga leksika otoka Krka i dobrinjskoga govora, barem u određenim poljima, u kuharicama, različitim knjižicama i časopisima s receptima, ali i u medijima i javnoj komunikaciji.

¹⁴ Zaključujem na temelju razgovora s kazivačima te neformalnih razgovora s prijateljima i poznanicima s područja općine Dobrinj.

9. Literatura i izvori

- BAŠIĆ, Martina. 2015. Fonem /dʔ/ – hod po rubu čakavskih ekavskih konsonantskih inventara. U: Sanda Lucija Udier, Kristina Kovačević Cergol (ur.) 2015. *Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja – Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku održanoga od 25. do 27. travnja 2014. godine u Zagrebu*. Zagreb: Srednja Europa – Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, str. 479-492.
- BOLONIĆ, Mihovil, ŽIC ROKOV, Ivan. 2002. *Otok Krk kroz vjekove*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- BORYŚ, Wiesław. 1984. Iz arhaičnog domaćeg leksika u sjevernim čakavskim govorima. *Čakavska rič: Polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi* XII, 1-2: 135-141.
- BORYŚ, Wiesław. 1999/2007. *Čakavske leksičke studije. Praslavensko naslijeđe u čakavskome leksičkom fondu*. Prev. Nino Žodan. Zagreb: Matica hrvatska.
- BOZANIĆ, Anton. 2018. *Dobrinj i dobrinjsko područje – povijesni hod i drevna župa*. Dobrinj: Općina Dobrinj.
- BRBORA, Sanja. 2007. Štufati, šufigati, dinstati ili pirjati? – kulinarski leksik kao ogledalo identiteta. U: Jagoda Granić (ur.) 2007. *Jezik i identiteti*. Zagreb – Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 91-102.
- DZS = *Državni zavod za statistiku*. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.
https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_01/h01_01_01_zup08_0744.html [pregled 25.6.2020].
- GULIN ZRNIĆ, Valentina. 2006. Domaće, vlastito i osobno: Autokulturna defamilijarizacija. U: Jasna Čapo Žmegač, Valentina Gulin Zrnić, Goran Pavel Šantek (ur.) 2006. *Etnologija bliskoga – Poetika i politika suvremenih terenskih istraživanja*. Zagreb: Jesenski i Turk, 73-95.
- HJP = *Hrvatski jezični portal*.
http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15jXRh8 [pregled 26.6.2020].
- HOZJAN, Snježana. 1990. Fonološki prikaz mjesnog govora Krasa (reprezentanta dobrinjskoga govornog tipa). *Rasprave ZJ* 16: 45-66.

- JELENOVIĆ, Anita. 2015. *Govor Dobrinja*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli (diplomski rad).
- JELENOVIĆ, Ive. 1948. *Neki proljetni običaji u Dobrinju na otoku Krku. Mesopusni i svadbeni običaji u Dobrinju (otok Krk)*. ONŽO NZ 4 a-b, HAZU. Fotokopija Institut za etnologiju i folkloristiku, rkp 1575.
- JELENOVIĆ, Ive. 1973. Mikrotoponimija dobrinjskog područja na otoku Krku. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 3: 151-322.
- LEŠIĆ, Denis. 2007. *Dobrinj i po dobrinjskomu*. Krk: Općina Dobrinj.
- LISAC, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LUKEŽIĆ, Iva, TURK, Marija. 1998. Klasifikacija krčkih govora. U: *Govori otoka Krka*. Crikvenica: Libellus, 299-320.
- LUKEŽIĆ, Iva, ZUBČIĆ, Sanja. 2007. *Grobnički rječnik*. Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine.
- MAŁECKI, Mieczysław. 1963. O podjeli krčkih govora. *Filologija* 4: 223-242.
- MEYER, Karl. H. 1928/1996. *Čakavština otoka Krka*. Prev. Marija Turk. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- MILČETIĆ, Ivan. 1895. Čakavština kvarnerskih otoka. *RAD JAZU* 121: 92-132.
- RADULOVIĆ, Duško, IVANAC, Ksenija, MICAN, Kristina. 2017. *Strategija razvoja općine Dobrinj za razdoblje od 2016. do 2020. godine*. Sensum: Dobrinj. (<https://www.dobrinj.hr/documents/strategija-razvoja-opcine-dobrinj-za-razdoblje-od-2016-do-2020-godine.pdf>).
- SKOK, Petar. 1971-1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- SULOJDŽIĆ, A., MARKOVIĆ, A., ŠIMUNOVIĆ, P., FINKA, B. 1992-1993. Govori otoka Krka – uvod u antropološka istraživanja. *Filologija* 20-21: 431-449.
- TURČIĆ, Branko. 2002. *Sedmoškojani – Prvi čakavski rječnik*. Rijeka: Adamić.
- TURK, Marija, SPICIJARIĆ PAŠKVAN, Nina. 2015. O romanizmima u omišaljskom govoru, U: Srdoč-Konestra, Ines (ur.) 2015. *Zbornik u čast Katice Ivanišević*. Rijeka: Filozofski fakultet, 205-224.

TURK, Marija. 1998a. Fonološki sustav i podsustavi u krčkim govorima. U: *Govori otoka Krka*. Crikvenica: Libellus, 19-120.

TURK, Marija. 1998b. Geografski položaj otoka, kratka povijest, naselja i stanovništvo. U: *Govori otoka Krka*. Crikvenica: Libellus, 9-14.

10. Popis kazivača

ANTUN (TONE) Plišić, rođ. u Županjama 26.4.1950., živi u Županjama, datum intervjua: 5.3.2020.

Antun (Tone) Plišić rođen je u Županjama. Završio je osam razreda osnovne škole, četiri u Polju, a četiri u Dobrinju. Nakon toga nastavio je obrazovanje u Rijeci i završio srednju školu za automehaničara. Neko je vrijeme radio u Crikvenici na turističkom brodu i u ugostiteljstvu. Krajem 70-ih je godina ponovno došao živjeti u Županje i zaposlio se kao mehaničar u poduzeću „Tiha“ te je tu radio do umirovljenja.

DRAGICA TABAKO, djev. Dunato, rođ. u Županjama 25.8.1944., živi u Županjama, datum intervjua: 28.8.2017.

Dragica Tabako rođena je u Županjama i u tom mjestu živi cijeli život. Završila je osam godina osnovne škole, šest godina u mjestu Polje, dvije u Dobrinju. Sezonski je nekoliko godina radila u Crikvenici u ugostiteljskim objektima, ali i nekoliko puta kao kućna pomoćnica u Šilu, radeći sve poslove koje bi radila i kod kuće.

MARIJA (MARICA) TABAKO, djev. Crnčić, rođ. u Županjama 27.2.1949., živi u Županjama, datum intervjua: 5.3.2020.

Marija (Marica) Tabako rođena je u Županjama i cijeli život živi u Županjama. Završila je osam razreda osnovne škole. Trideset se je godina bavila ugostiteljstvom.

MIRKO CRNČIĆ, rođ. u Županjama 29.2.1956., živi u Šilu, datum intervjua: 20.9.2019.

Mirko Crnčić rođen je u Županjama i tamo je živio sve do unazad nekoliko godina. Završio je osam razreda osnovne škole, četiri u Polju, a druge četiri u Dobrinju. Zatim je nastavio obrazovanje u Rijeci i završio građevinsku srednju školu. Cijeli se život bavi građevinarstvom, sve do umirovljenja.

STANKA LUKARIĆ, djev. Gržetić, rođ. u Dobrinju 1.5.1946., živi u Dobrinju, datum intervjua: 28.8.2017.

Stanka Lukarić rođena je u Dobrinju i cijeli život u Dobrinju živi. Osam godina osnovne škole završila je također u Dobrinju. Nakon završenog tečaja za šivanje, bavila se tim poslom neko vrijeme. Kasnije se zaposlila kao kuharica u osnovnoj školi u Dobrinju.

VICENCO TABAKO, rođ. u Županjama 10.11.1936., živi u Županjama, datum intervjuja: 5.3.2020.

Vicenco Tabako rođen je na Županjama i sada tamo živi, ali djetinjstvo je proveo u Malinskoj, gdje se je i obrazovao. Završio je osam razreda osnovne škole, a nakon toga cijeli je život radio kao pomorac.

KULINARSKI LEKSIK NA PODRUČJU OPĆINE DOBRINJ

Sažetak

Rad se bavi analizom kulinarskoga leksika na području općine Dobrinj i opisom dobrinjskoga govora na fonološkoj razini. Cilj ovoga rada je analizirati zabilježene riječi na polju kuhinje i kulinarstva, koje su dio aktivnoga, ali dijelom i pasivnoga leksika, a svrha je doprinijeti istraživanju leksika u čakavskim govorima. Kulinarski se leksik u ovome radu promatra u najširem smislu – od kuhinje i predmeta u kuhinji i vezanih za prehranu, do specifičnih jela, voća, povrća, pića, radnji vezanih za kuhanje, jedenje i dijelom prikupljanje namirnica. Rad započinje povijesnim pregledom dobrinjskoga područja i istraživanih lokaliteta (Dobrinj i Županje) te fonološkom analizom. Središnji dio rada čine kratka analiza kulinarskog leksika i priloženi kulinarski rječnik dobrinjskoga govora, a nakon njega slijedi transkripcija tri recepta. Priloženi rječnik započinje natuknicom u kanonskom obliku, određene su joj gramatičke oznake, značenje, a zatim frazemi i sveze, ako postoje, te njihova značenja. Sve su natuknice oprimjerene rečenicama iz govorne uporabe, poredane su abecednim redom, a sinonimi su navedeni zajedno. U rječniku se nalaze leksemi dobiveni isključivo terenskim istraživanjem.

Ključne riječi: kulinarski leksik, rječnik, fonologija, Dobrinj, otok Krk, čakavsko narječje

CULINARY VOCABULARY IN THE MUNICIPALITY OF DOBRINJ

Summary

The paper presents an analysis of culinary vocabulary in the municipality of Dobrinj and the description of Dobrinj speech at the phonological level. The aim of this paper is to analyze the recorded words in the field of cuisine and culinary art, which are part of the active, but also passive vocabulary, and the purpose is to contribute to the research of vocabulary in Chakavian speeches. The culinary vocabulary in this paper is viewed in the broadest sense – from the kitchen itself and kitchen items, items related to food, to the specific dishes, fruits, vegetables, drinks, activities related to cooking, eating and partly food collection. The work begins with a historical overview of the Dobrinj area and researched localities (Dobrinj and Županje) and phonological analysis. The central part of the paper consists of a short analysis of culinary vocabulary and an accompanied culinary dictionary of the Dobrinj speech, followed by the transcription of three recipes. The accompanying dictionary begins with an entry in canonical form, its grammatical designations, meaning, then phrases and conjunctions, if any, and their meanings. All entries are exemplified by sentences from spoken usage, arranged alphabetically, and synonyms are listed together. The dictionary contains lexemes obtained exclusively by field research.

Keywords: culinary lexicon, dictionary, phonology, Dobrinj, island Krk, Chakavian